

L'equívoc socialitzant

HA nascut una fórmula eufèmica per a designar les doctrines i les tendències envers la justícia social inspirades pel Cristianisme, que vol evitar la confusió amb el socialisme sense dissimular del tot llur conformitat amb la seva veritat nuclear: hom les anomena doctrines o tendències socialitzants. Temps enrera s'havia començat a parlar de socialisme catòlic. Aquesta denominació hagué d'ésser abandonada per confusonària, per inexacta, potser diríem millor per absurda, per tal com volia ajuntar dues idees incompatibles.

La nova denominació creiem que també hauria d'ésser abandonada, no perquè presenti cap absurd intrínsec, sinó perquè dóna peu a confusions i malentesos que fan més mal que bé a les doctrines i escoles que s'hi entenen. Socialitzant ja quasi arriba a significar socialista vergonyant, i inspira als amants de la llibertat legítima de la persona humana el recel que inspiren tots els sistemes que, des de la dreta o des de l'esquerra, divinitzen l'Estat i li concedeixen el monopoli de la finalitat pròpia i de la iniciativa.

I així veiem com, a favor d'aquesta confusió, el catolicisme social és combatut en nom dels drets de la persona i de la seva superioritat damunt l'Estat, és a dir hom combat el Catolicisme en nom de principis gairebé dogmàtics del Catolicisme. Així s'ha arribat a la confusió entre llibertat de treball, principi d'allò més legítim, i liberalisme econòmic, fonamentalment il·legítim, i a la confusió correlativa entre tutela de la justícia social i dels drets dels febles per l'Estat, absolutament necessària, i economia dirigida, que tots els arguments i tots els assaigs demostren inconvenient.

Aclarim conceptes i fixem posicions. Una cosa és que l'Estat es fiqui a pertorbar, sota pretext de regular, les lleis generals de l'economia, influint en els preus, limitant o estenent arbitràriament les compra-ventes, nacionalitzant empreses de serveis privats i tendint a substituir-se als patrons o a convertir-los en funcionaris seus, una altra de molt diferent és que impuls i, arribat el moment de saó, obligui les empreses i les masses obreres a organitzar-se per tal de poder acomplir la justícia social cristiana, tutelant aquest compliment amb la força coercitiva de què ell ha de tenir el monopoli.

Que aquesta actitud de l'Estat haurà de posar algunes trabes a la iniciativa privada, és evident, però si per això hem de deixar en llibertat absoluta amos i treballadors perquè facin sempre el que vulguin sense cap esguard a la justícia, ja podem suprimir totes les lleis, perquè no n'hi ha cap que no trabi la llibertat dels ciutadans. La intervenció de l'Estat en aquesta matèria troba el seu límit quan de la tutela de la justícia de tots i dels drets dels qui, desposseïts de riqueses, no tenen altre defensor que la llei, passa a absorbir les activitats específicament tècniques dels productors, quan es posa a nacionalitzar béns i empreses i a convertir el poble en una trista i dilatada burocràcia. Això és economia dirigida, allò és justícia social. Això és socialisme, allò és Cristianisme, mal anomenat per alguns sistema socialitzant. Vigilem de no donar peu a impugnar la veritat designant-la nosaltres mateixos amb un nom impropí.

El Catolicisme social no té res de socialitzant, perquè, com ja hem dit moltes vegades i ho direm moltes més, posa al cim de tots els valors de la terra la persona humana individual, de la qual les persones jurídiques collectives són pàl·lids reflexos i servidors perennes. En canvi, el socialisme no conté gens de justícia social, perquè la justícia és una virtut que dona el que és seu a cadascun dels litigants en els plets existents o possibles, i el socialisme no resol el gran plet del nostre temps, sinó que el suprimeix suprimint els litigants. Suprimeix els patrons substituint-los per l'Estat; suprimeix els obrers, convertint-los en funcionaris, desposseïts del dret de contractar lliurement llur treball o del de percebre'n els fruits; els suprimeix tots, decapitant-los moralment, que altra cosa no és l'anullació de la personalitat, fonament de la qual és la llibertat responsable.

Com en tots els conflictes que crea el fet de viure en socie-

tat, el conflicte de què tractem resulta de l'equilibri perpètuament inestable, perpètuament canviant, entre la iniciativa privada i la intervenció de l'autoritat per l'acompliment de la justícia entre el capital i el treball. Tots dos elements en lluita són necessaris: sense iniciativa privada, moriria la producció per manca d'estímul; sense justícia social, moriria ofegada en la revolta congriada per la misèria. El liberalisme econòmic, en nom de la iniciativa privada, mata la justícia social, perquè és matar-la no atorgar al feble la tutela de la llei com a contrapès de la força econòmica que posseeix el fort. El socialisme, en nom de la justícia social, mata la iniciativa privada establint persona única, productor únic, especulador únic, l'Estat. En definitiva, l'un i l'altre maten totes dues coses. Tots dos porten a la misèria general; tots dos congestionen morbosament la riquesa en mans de pocs: el socialisme en mans de l'Estat; el liberalisme, en mans dels capitalistes, que primer són els patrons, després els accionistes, després els especuladors bancaris i per fi el Consell d'administració de les grans Companyies abassegadores de l'economia i del govern del país: el procés de depauperació dels desposseïts i de burocratització dels possessors és evident i és incessant. Així el liberalisme econòmic arriba a poc a poc al mateix resultat on arriba d'un salt el socialisme: a la divisió de la societat en una munió immensa de miserables esclaus i una petita porció de buròcrates de la riquesa. Amb frac o amb brusa, amb espasa o amb punyal, amb fariseïsmes o amb blasfèmia, tan socialista i tan anticristià és l'un sistema com l'altre. La diferència entre dos errors en un mateix problema és quasi sempre més aparent que real. L'única diferència veritable és entre la veritat i l'error, entre l'ésser i el no ésser.

No vestim la veritat amb colors d'error. No sacrificuem ni la societat a la persona, ni la persona a la societat, perquè acabariem matant-les totes dues. La persona és necessària perquè té el seu fi en ella mateixa. La societat és necessària perquè el seu fi és l'expandiment i l'èxit de la persona. Sense la persona, la societat és un ídol cruel que mata tota valor humana. Sense la societat, la persona moriria en la inanició. L'ordenació mútua és la que hi ha entre el conjunt dels fenòmens múltiples i complicadíssims de la vida orgànica del nostre cos i el broll inefable del pensament i de la llibertat que aquells fan possi-

ble. Si la màquina del cos funciona malament, l'alta vida interior es deturpa, s'encongeix, arriba a esdevenir impossible. Si la societat no està ben organitzada, no es produeix la sobirana floració de la persona humana, únic fogar de pensament, de civilització, d'art, d'elevació a totes les altures. La societat és l'organisme de la persona. La seva complicació, com més grossa és, més aspira a la unitat, que només en la consciència individual és assolida, i encara només en els moments en què aquesta consciència s'enalleix fins al contacte conscient amb Déu.

Hem de viure en societat per ésser feliços en la solitud.

La Rússia d'abans i la d'avui

III

Ja havíem indicat al principi que per a establir una relació exacta entre la Rússia d'ahir i la d'avui és convenient de servir-nos amb profusió de tota mena de dades estadístiques, començant per les purament materials i acabant amb les d'ordre moral. Solament així arribarem a deduir el que ha guanyat o perdut Rússia materialment i moralment amb el seu geganti «assaig social».

Dades de l'estadística general de la Rússia Imperial: (Ministeri de Governació, anys 1905-1915; Strelbizky; Dades estadístiques de Rússia; Anuaris estadístics de Finlàndia, Caucas i Sibèria; Stupin, Anuari d'estadística russa. Petrograd, 1916; Dades estadístiques dels anuaris dels Ministeris de Justícia, Hisenda, Instrucció Pública i Guerra, Petersburg, 1900, 1915; Tillo i Scholkalsky, Comitè d'estadística general, Petersburg, 1900-1915).

Del territori de l'Imperi Rus corresponen:

A la Rússia Europea. . .	4.831,495 verstes ² ó	5.498,870 quil. ²
A la Rússia Asiàtica . . .	14.324,093 »	ó 16.298,855 »

Extensió total 19.155,588 verstes² ó 21.797,725 quil.²

o sigui 1/22 de la superfície del globus terraquí.

— 1/6 de la superfície de la terra ferma del globus.

Les màximes distàncies del territori rus:

De Nord a Sud	4,372 verstes
D'Occident a Orient	11,732 »

El desenvolupament de les fronteres:

De la Rússia Europea	31,454 verstes
Idem occidentals	10,227 »

Nombre d'habitants l'any 1913: 178.378,800.

Rússia Central	128.864,300
Regions de Vístula	12.247,600
Regions de Finlàndia	3.241,000
Caucas	12.921,700
Sibèria	10.000,700
Àsia Central	11.103,500
Total	178.378,800

Proporció entre la població masculina i la femenina. Per cada 100 homes:

A la Rússia Central	102, 1	dones
A les Regions de Vístula	101, 9	»
A les Regions de Finlàndia	100, 8	»
Caucas	91, 1	»
Sibèria	94, 3	»
Àsia Central	87, 4	»
Quantitat mitjana ...	99, 6	»

Increment de la població russa des de 1860:

1860	76.000,000
1870	85.000,000
1880	100.000,000
1890	119.000,000
1900	135.000,000
1910	167.000,000
1913	178.378,000

Nombre de ciutats i poblets.

	Ciutats	Poblets
Rússia Central	638	511,599
Regions de Vístula	105	40,850
Regions de Finlàndia	38	9,988
Caucas	51	12,636
Sibèria	51	14,614
Àsia Central	48	9,594
Total	931	559,281

Densitat de la població rural en relació amb la urbana.

	Ciutats	Poblets
Rússia Central	14,4 %	85'6 %
Regions de Vístula	27,7 %	75'3 %
Regions de Finlàndia	15,5 %	84,5 %
Caucas	14,5 %	85,5 %
Sibèria	11,9 %	88,1 %
Àsia Central	14,5 %	85,5 %
Quantitat mitjana ...	15,0 %	85,0 %

Densitat de la població russa, rural i urbana, en comparació amb la d'altres Estats (1913).

	Ciutats	Poblets
Anglaterra	78,0 %	22,0 %
Noruega	72,0 %	28,0 %
Alemanya	56,1 %	43,9 %
França	44,2 %	55,8 %
Dinamarca	38,2 %	61,8 %
Holanda	36,9 %	63,1 %
Itàlia	26'4 %	73,6 %
Estats Units	41,5 %	58,5 %
Suècia	22,1 %	77,9 %
Hongria	18,8 %	81,2 %
Rússia	15,0 %	85'0 %

Densitat de població russa en relació amb la d'altres Estats, per cada quilòmetre quadrat (1913):

Bèlgica	273,1	Holanda	177,2
Anglaterra	157,9	Itàlia	132,2
Alemanya	127,7	Austria-Hongria	85,6
França	83,1	Dinamarca	20,5
Suècia	13,6	Estats Units	10,9
Rússia	9,3	Noruega	8,1

Densitat de la població russa en relació amb la superfície del territori:

Any 1888	6,1 per cada qm. ²
» 1893	6,5 » » »

Any 1898	6,9	per cada qm. ²
» 1903	7,6	» » »
» 1908	8,3	» » »
» 1913	9,3	» » »

Densitat de la població russa per regions. Per cada qm.² (1913)

Rússia Central	30,3	Caucas	31,3
Regions de Vistula... ..	122,0	Sibèria	0,9
Regions de Finlàndia	11,3	Àsia Central... ..	3,6

Dades etnogràfiques de l'any 1913:

Russos	116.800.000
Turco-tàrtars... ..	16.900.000
Polonesos	11.100.000
Hebreus	9.000.000
Finlandesos	8.000.000
Lituans... ..	4.300.000
Alemanys	2.800.000
Kartvels	2.000.000
Circasians... ..	1.600.000
Armenis	1.600.000
Altres diversos	4.300.000

Divisió per classes (1913):

Camperols	80 %
Obrers	9,2 %
Empleats d'oficines	3,6 %
Comerciants... ..	3,8 %
Exèrcit, clerecia i altres	3,4 %
	100 %

Dades demogràfiques per cada 1.000 hab. A la Rússia Europea (1913):

En promig.	Nascuts	Morts	Augment	Casaments
1871-1875	50,8	36,9	13,9	9,9
1876-1880	49,1	35,4	13,7	8,9
1881-1885	49,3	35,8	13,5	9,2

En promig.	Nascuts	Morts	Augment	Casaments
1886-1890	48,2	33,2	15,0	8,2
1891-1895	48,2	33,8	14,4	8,9
1896-1900	49,3	31,9	17,4	8,9
1901-1905	47,7	30,9	16,8	8,3
1906-1911	45,2	29,0	16,2	8,2
1911	43,7	26,7	17,0	8,7
1912	42,7	26,0	16,7	7,6

Emigració:

El promig anual d'emigrats als Estats Units, durant els sis anys entre 1906-1911 (respecte al moviment d'emigració, solament posseïm dades dels Estats Units referents a aqueix país).

Emigrats de Rússia als Estats Units:

Hebreus	82.000
Polonesos	51.700
Lituans	17.600
Russos	12.400
Altres diversos	23.800
Total	187.700

Les mateixes dades comparades amb altres Estats (1906-1911):

De tota Europa	892.200
D'Austria-Hongria	240.200
Anglaterra	96.000
Alemanya	32.000
Itàlia	217.200
Rússia	187.700
Suècia	56.500
França	8.400

* *

Completant aquestes dades estadístiques que ens serviran com a base de comparació, en presentem algunes altres, que amb les anteriors utilitzarem amb el mateix fi.

Salut pública:

Defuncions per malalties corrents durant l'any 1912 per cada 100.000 habitants:

	Tífus	Verola	Sarampió	Escariatina	Tos ferina	Diftèria	Total
Rússia	65,2	27,9	90,7	87,3	69,2	57,5	397,8
Hongria	19,2	0,4	28,4	48,3	31,1	30,8	158,2
Austria	12,2	0,1	23,8	22,9	31,7	20,6	111,3
Espanya	22,9	12,9	27,3	3,4	12,7	27,4	106,6
Itàlia	22,1	9,5	20,8	8,5	19,2	11,1	91,2
Romania	11,8	0,2	8,9	30,4	23,1	15,7	90,1
Anglaterra ...	4,4	0,1	35,2	5,4	23,0	11,9	79,9
Alemanya ...	3,2	0,1	14,3	8,6	20,9	20,5	67,6
Holanda	3,5	0,1	19,2	3,3	19,4	7,4	52,9

Segons pot veure's, Rússia, en comparació amb altres Estats europeus, ocupava el primer lloc per la seva elevada mortalitat per aqueixes malalties. Les següents dades són així mateix molt eloqüents:

Les defuncions per totes les malalties contagioses en les grans ciutats de l'Europa Occidental oscil·len entre el màxim de 1.650 per cada 100.000 habitants a París i el mínim de 1.130 a Amsterdam, mentre que a

Petersburg	2.195 per 100.000
Moscú... ..	2.466
Odessa... ..	1.635
Varsòvia	1.723
El promig d'altres	2.479

El percentatge de la mortalitat infantil a Rússia també ocupava el primer lloc.

Així l'estadística de l'any 1912 ens indica que per cada 1.000 naixements corresponen nens morts en el mateix any:

A Moscú	288
A Petrograd... ..	248
A Varsòvia	164
A Odessa... ..	149

Mentre que a l'Europa Occidental, el màxim, que correspon a Berlín, era de 163, essent el mínim de 65, a Amsterdam.

El promig de les principals malalties registrades durant el decenni de 1902-1912 a tot l'Imperi:

Per cada 10.000 habitants:

Herpes	288,7	Neumònies	29,9
Malaria	215,7	Disenteria	26,6
Grip	209,8	Diftèria	26,3
Venèries	75,7	Sarampió... ..	25,6
Tracoma	59,1	Tifus	30,8
Tuberculosi	50,9	Escarlatina	21,4
Tos ferina	32,3	Verola... ..	5,0

Es també interessant d'anotar que de 729.294 persones presentades per al servei militar l'any 1912, 74.257, o sigui 10,2 %, foren reconegudes com a ineptes, i en 1913 el percentatge d'ineptes arribà a 13,8 %.

Tan deplorable estat de la salut pública s'explica únicament pel baix nivell cultural de la població russa en general i, demés, per la deficient higiene entre els obrers de les fàbriques que, a Rússia, es situaven generalment en els ravals de les grans ciutats.

Per tal d'il·lustrar fins a quin punt havia arribat la incultura del poble en aquest particular, recordarem el fet que, durant les epidèmies de còlera, el personal mèdic tramès pel Govern a les províncies afectades per la malaltia era freqüentment agredit pel populatxo, que professava la creença que eren els mateixos metges els qui «sembraven les malalties vessant els gèrmens de llurs flascons i tubs, que a aquest efecte criminal portaven».

En moltes regions del Volga, de l'Oka, del Kama i dels Urals, habitades per tàrtars, xuvatxes, xeremises, mordvins i altres pobles semi-asiàtics i refractaris a tota cultura, el Govern, fins els darrers temps, no havia pogut aconseguir la vacunació obligatòria, com tampoc altres mesures profilàctiques. El baix poble considerava la vacunació i les injeccions com «segells de l'Anticrist» i quan no s'amotinava, almenys procurava evitar-les per tots els mitjans. Així, per exemple, en els aldarulls ocorreguts en les províncies de Samara, Saratov, Zarizin i Astracan, amb motiu de l'epidèmia de còlera (anys 1903-1904) foren morts 36 metges, 87 auxiliars i més de 160 infermers.

En tractar de la Instrucció Pública, el lector es donarà perfecte compte de quant havia lluitat el Govern amb tota la seva bona fe contra la incultura.

Però no podia realitzar-se en pocs anys el que en altres països s'havia obtingut a través de llargs segles, i més tenint en compte la terrible oposició que trobava a totes les seves mesures per part dels «intellectuals», o sigui d'aquells de qui precisament esperava major ajut.

Cal tenir en compte que la primera Universitat a Rússia, la de Moscó, fou inaugurada solament en 1755 i que totes les altres començaren a funcionar d'una manera regular i «a l'europea» solament sota el regnat d'Alexandre III (1881) i, per tant, no hi havia temps per a preparar un suficient contingent de metges ni en nombre ni en qualitat.

Per tal de no ometre aquest detall, creiem necessari de presentar les següents dades estadístiques corresponents a l'any 1912:

Personal mèdic a tot l'Imperi (excepte Finlàndia):

	Metges	Auxiliars	Llevadores
Rússia Central	18.143	21.618	11.066
Regions de Vístula... ..	2.061	1.723	1.761
Caucas	1.269	2.509	682
Sibèria	921	1.787	461
Asia Central... ..	378	863	224
Total	22.772	28.500	14.194

Nombre d'habitants per cada

	Metge	Auxiliar	Llevadora
Rússia Central	6.800	5.700	11.200
Regions del Vístula... ..	6.400	7.700	6.100
Caucas	10.000	5.100	18.700
Sibèria	10.800	5.600	21.600
Asia Central... ..	29.200	12.800	49.300

Quilòmetres quadrats que corresponen a cada

	Metge	Auxiliar	Llevadora
Rússia Central	234	196	383
Regions del Vístula... ..	54	65	63
Caucas	325	164	605
Sibèria	11.940	6.154	23.853
Asia Central... ..	8.229	3.604	13.887

Nombre d'hospitals en 1912 (excepte Finlàndia):

	Hospitals	Llits
Rússia Central... ..	6.537	184.522
Regions del Vístula	348	12.303
Caucas	427	8.662
Sibèria	608	11.774
Àsia Central	190	2.717
Total	8.110	219.978

En aquest total no són comptats els hospitals militars i els de presons.

A Finlàndia hi havia 260 hospitals, 548 metges, 1.003 auxiliars, 801 llevadores i 221 farmàcies. A la resta de l'Imperi hi havia farmàcies:

A les ciutats	2.180
Centres rurals	3.152
Total	5.332

més 6.500 drogueries, amb 11.576 farmacèutics i 4.800 auxiliars.

Repetim que, si prenem en consideració totes les dificultats que es presentaven al Govern quant a la salut pública, podem afirmar que la labor del Govern rus fou veritablement extraordinària. Parlant sobre aquest mateix tema, el famós metge alemany E. Roesle, en la seva obra «Die Organisation der Morbiditätsstatistik Russland», Leipzig 1913, s'expressa en els següents termes: «En el magne problema del millorament de la salut pública, el Govern rus féu en poc temps el que no hauria pogut obtenir cal altre Estat europeu, sobretot en l'organització d'assistència mèdica rural, arribant en els seus mètodes a una altura que a Alemanya no fa molt ho haurien considerat com una utopia».

Efectivament, gràcies a aqueix esforç constant, el coeficient de mortalitat a Rússia havia disminuït l'any 1912 en 18,7 % comparat amb el de l'any 1900, i en 43,5 % amb el de 1890.

Ací acabem amb l'estadística de la Salut Pública i passem a la d'Instrucció Pública.

Instrucció Pública.

En tot l'Imperi, l'any 1913 hi havia en els diversos centres d'Instrucció:

	Centres	Alumnes	Homes	Dones	Ambdós sexes
Regions del Vistula.	6,342	474,679	281,129	160,145	33,405
Rússia Central	99,448	6.971,482	4.501,892	2.303,211	166,379
Finlàndia	3,415	237,473	117,572	110,519	9,382
Caucas	6,028	439,281	306,073	131,322	1,886
Sibèria	6,387	368,855	244,893	123,962	—
Àsia Central	9,367	250,182	144,356	48,931	—
Total	130,988	8.741,952	5.595,915	2.878,090	267,947

La qual cosa dona el següent percentatge d'element estudiantil:
Per cada 1.000 habitants:

Rússia Central	56,8
Regions del Vistula	46,9
Finlàndia	74,3
Caucas	45,0
Sibèria	37,7
Àsia Central	28,8
Promig per a tot l'Imperi	52,2

Al nombre total de 8.417.912 alumnes (a part dels 324.000 de les escoles particulars) de les escoles governamentals pertanyien:

Al primer ensenyament	6.999.862
A la normal	1.082.072
A la superior	335.978
	8.417.912

Escoles d'ensenyament normal. Nombre d'escoles de gimnàstica en 1914:

Escoles tècniques ...	1.008 amb 11.007 de personal pedagògic		
Femenins	985 amb 15.496	»	»

Escoles d'ensenyament professional:

Escoles tècniques ...	1.008 amb 11.001 de personal pedagògic
-----------------------	--

Ensenyament superior:

Universitats	11 amb 2.730 de personal pedagògic		
Instituts	31 amb 1.724	»	»

Escoles militars:

Normals	57 amb 15.646 alumnes
Superiors	6 amb 1.769 »

Escoles religioses:

Escoles d'ensenyament primari	37.904
amb alumnes: Masc.	1.291.921
Fem.	718.270
	2.010.191

Escoles de segon ensenyament:

Seminaris i col·legis	243
amb 51.503 alumnes i 3.208 personal pedagògic.	

Ensenyament superior:

Acadèmies	4
amb 980 alumnes i 176 personal pedagògic.	

Amb el poc que representa aquesta estadística, comparada amb la d'altres nacions, sembla increïble el que es va realitzar a Rússia en el domini de les Ciències i de les Arts en menys de mig segle. Es necessitarien nombrosos volums per tal de descriure-ho, encara que fos lleugerament.

Ens limitarem a dir que en aquest terreny Rússia no solament no era inferior a les altres nacions, sinó que en moltes branques del saber superà les altres nacions occidentals, donant al món celebritats universals, els noms de les quals adornen les planes de les enciclopèdies.

Però parlant de la cultura russa, de la cultura de la seva classe més avançada, no hem de perdre de vista el que hem dit referent als «intel·lectuals» russos en general.

Molt ja s'ha escrit sobre l'ànima russa, sobre el caràcter rus, i tots coincideixen a presentar el poble rus com un xic somniador, idealista i poc pràctic. I en això hi ha una gran dosi de veritat. Per això, salvades poques excepcions que pertanyen ja a una altra categoria i no entren en les regles generals, la cultura de la classe intel·lectual russa sempre ha pecat —si és que això constitueix

realment un pecat— per ésser massa idealista. Es tot el contrari del que Nietzsche reprova als alemanys, dotats els uns de grans ulls i els altres de grans orelles, però sense cap home íntegre.

Si en determinats països els homes estan massa especialitzats en tal o qual ciència o art, els russos pecaven precisament per ésser massa eclèctics. L'enciclopedisme o eclecticisme, aqueix afany d'abraçar-ho tot, els comunicà per una banda una àmplia cultura universal, els donà la possibilitat de desenvolupar més els seus sentiments místics; per altra banda, però, aquests mateixos sentiments místics i la carència d'una base sòlida, obtinguda especialitzant-se, no els permeteren de recolzar-se sòlidament sobre les seves deduccions positivistes, quan, a desgrat del seu misticisme, volgueren convertir-se en ultra-utilitaristes, seguint el corrent marxista que es vessà damunt tota la Rússia.

Es precisament a causa del seu sentimentalisme pel que més es revelà la cultura russa en la literatura, en la poesia, en música, en la coreografia, en la seva pintura i en la filosofia religiosa, i no en les ciències político-econòmiques.

Comprentent l'exagerat universalisme de les escoles russes i els defectes del seu ensenyament, basat sobre el classicisme escolàstic —vuit anys de llatí i sis de grec en els Gimnasís clàssics—, el Govern rus, en els darrers anys del segle XIX, canvià radicalment el programa, reduint l'ensenyament de les llengües mortes i augmentant les hores destinades a l'estudi de les llengües europees vives, creant, demés, «escoles reals», que responien millor a les necessitats pràctiques de la vida social.

Però el mal no radicava solament en les deficiències de l'escola, ans també en el si de la família russa. El fet era que feia temps que els pares havien perdut tota llur influència en el greu problema de l'educació dels fills. Fou un fet lamentable, que obeí especialment a dues causes fonamentals.

La primera fou que, en prendre un preceptor per als seus fills, ordinàriament s'escollia un «monsieur», o una «demoiselle», sobretot en les famílies acomodades, o bé s'enviava els fills a l'escola, amb què els pares consideraven acomplerta llur missió, i ja no intervenien més en l'educació de llurs fills.

I la segona causa radicava en l'esperit mateix de l'infant i de la joventut russa en general, que tenia totes les característiques populars, ja indicades anteriorment: em refereixo a l'esperit d'o-

posició a tot el que procedia de qualsevol «altre món» que no fos el seu.

Efectivament, els estudiants, o millor dit els col·legials, es trobaven en la mateixa oposició envers llurs pares, com envers l'escola, per considerar els uns i l'altra com a quelcom d'estrany a ells; tant en la família com en l'escola se sentien com en un camp enemic, o poc menys que això. Als pares se'ls estimava, se'ls respectava, però no se'ls escoltava, per pertànyer ells a la generació passada, per considerar-los endarrerits.

L'escola era considerada com un mal inevitable que s'ha de sofrir per tal d'arribar a ésser «algú» en la societat. Era un mal de què era necessari sortir el millor possible, obtenir la millor classificació amb el mínim esforç, àdhuc recorrent als enganys. Els mestres ataquen, els alumnes es defensen... I el pitjor del cas era que en aqueixa apreciació de llurs mestres, els alumnes trobaven defensors entre llurs familiars mateixos.

Per bé que sembli paradoxal, la joventut escolar, i després la universitària, presentava un món completament a part dels altres i sobre el qual la família i l'escola no tenien cap influència.

Ací serà interessant de recordar algunes dades de l'enquesta realitzada en 1907 pel catedràtic de la Universitat de Moscó, M. A. Chlenov. A la pregunta de si la família tingué una influència sobre l'evolució moral i cultural de l'estudiant, o si ha d'intervenir en l'orientació professional, el 84 % dels estudiants contestaren negativament.

Els que contestaren en sentit contrari resultaren pertànyer gairebé tots a famílies rànries, conegudes per llurs tendències conservadores i, per tant, reconegudes com «retrogrades», i en les quals encara es conservava cert «tradicionalisme».

Una altra enquesta realitzada per la Universitat de Moscó en 1908 sobre la qüestió sexual don un resultat gairebé anàleg: el 73 % de les contestacions eren desastroses per a les famílies «progressistes»...

D'acord amb el que resta dit, el col·legial, i després l'estudiant rus, mai no prenia seriosament el que li ensenyaven els seus professors i catedràtics, ni respectava la ciència acadèmica, per fet d'ésser aquesta oficial, i, per tant, retrograda i burgesa.

Així l'ensenyament i l'educació provenien, no de l'escola, ni de la Universitat, sinó de l'ambient escolar i universitari, que trans-

formava la ciència en una altra de liberal, més del gust de la joventut, i, naturalment, més al seu abast.

En la seva magnífica obra **Religió i Cultura**, V. V. Rozanov, parlant de la joventut escolar i universitària russa, la compara amb l'antiga classe de cosacs, i la considera com una classe de **cosacs espirituals** (de kozakovat-vagar), comparació molt encertada, car l'estudiant rus, igual que el cosac, conservava durant tota la seva vida aquest esperit jove de l'ambient universitari, que existia solament a Rússia i que li permetia de considerar-se espiritualment jove fins arribar a la vellesa.

Si els cosacs en un principi formaven una institució anàrquica, aquesta mateixa tendència a l'anarquia la trobem en l'estudiant rus respecte a la ciència.

La disciplina de l'estudi acadèmic, el pragmatisme científic, en fi, tot el que es necessita per a una veritable cultura, fou sempre contrari a l'esperit de l'estudiant rus, que retenia de l'ensenyament tan sols el que li agradava, transformant la resta al seu gust.

Indisciplinat per essència, aquest **cosac espiritual** era naturalment arrogant i en extrem intolerant.

«La llibertat unilateral que existeix en la nostra joventut universitària —escriu V. Levchenko (**El criteri rus**, Moscú 1908, número 5)— ha estat subratllada per tota la nostra premsa. Tot el nostre ambient universitari està caracteritzat per la negació de la llibertat individual. Es perillós d'oblidar i no preocupar-se de com pensa la **multitud universitària**; al que pensa diferent de la massa, se'l considera com un traïdor, com l'enemic del poble. Les doctrines polítiques, amb les altres ciències, es consideren veritables solament segons la seva aplicació pràctica i amb fins revolucionaris.»

Presentarem una altra característica de la classe estudiantil i universitària russa, aqueixa classe que tanta influència havia de tenir i tingué en els destins de Rússia, esmentant les paraules del conegudíssim escriptor i catedràtic rus A. S. Izgoev (**La joventut intel·lectual russa**, Moscú 1910. V edició, pàg. 108), que ningú no pot considerar retrògrade ni conservador:

«...L'estudiant alemany, amb les seves corporacions, amb les seves absurdes i inconseqüents tradicions, amb les seves aventures d'honor i altres atributs, segons l'opinió dels estudiants russos, solament és digne d'inspirar menyspreu. Naturalment que en tot això no hi ha res d'atractiu. Però no exagerem. He assistit diver-

ses vegades a les disbauxes dels «corporants» alemanys. L'espectacle no és dels agradables i en general respon al que s'ha escrit sobre aquest particular.

»Però aquesta baixa grifolda de «novillos» mai no em produï tanta repugnància com la platxèria dels més «avençats» estudiants russos, que infal·liblement acabava en les cases de mala fama. El més trist d'aquestes expansions dels estudiants russos era aqueixa barreja de vici, de vilipendi i d'embriaguesa en fraternitat amb formoses i altissonants frases sobre l'«infeliç poble», i sobre la necessitat de lluitar contra el monarquisme. El *bursch* s'emborratxa, canta, escandalitza, àdhuc trencant cristalls i bancs públics, no adorna les seves malifetes amb tota mena d'idees polítiques, no considera que emborratxant-se i propassant-se, es rebella i protesta contra un règim determinat.»

Però així, existia també quelcom de bo en el mateix ambient estudiantil rus i que no trobem en el d'altres països: és l'alt esperit de camaraderia i quelcom de juvenívol i de permanent que distingeix tots els qui havien cursat en les nostres Universitats...

*
**

L'Església.

L'Església russa, sobretot en allò que es refereix als monestirs, acompli un paper excepcional i importantíssim en l'expansió de l'Imperi rus. Mentre els parcers s'estenien vers el sud a la recerca de terrenys més fèrtils, els monjos, moguts exclusivament per l'ascetisme, s'adreçaven preferentment a les regions inhospitalàries del Nord, o bé s'endinsaven en els boscos orientals, posant-se d'aquesta manera en contacte amb els pobles pagans, que anaven convertint al Cristianisme.

No eren solament missioners, sinó que al mateix temps formaven una mena de llocs avançats de l'Estat, que, estenent-se i penetrant més i més en noves regions, les conquistaven pacíficament, contribuint en gran manera a l'expansió nacional.

D'altra banda, els monestirs, que consideraven com un deure estatjar tots els qui demanaven allotjament i ajudaven en el que podien els necessitats, es convertiren en veritables oasis d'aquelles terres, generalment inhospitalàries. Es traçaren grans camins que foren primerament de peregrinatge i després es convertiren en rutes obertes al comerç.

Per llur riquesa, unida a una extraordinària generositat (1), tots aquells monestirs, el nombre dels quals als començos del segle XVI ja era bastant considerable (prop de 300), exercien una influència, no solament cultural, ans també política.

Així, en una de les famoses obres històriques de Vladimir Soloviev, trobem les següents línies:

«L'estructura històrica de la vida social russa s'expressa molt clarament: l'Església, representada pel conclave d'Arquebisbes i refermada pels Monestirs; el Govern, concentrat en la persona del Tsar, i el poble, que viu de l'agricultura, en mancomunitats. En fi, el Monestir, el Palau i el Poblet són els nostres fonaments socials, que no tremolaran mentre existirà Rússia.»

Veritablement, hi hagué èpoques en què les Esglésies i els Monestirs es multiplicaven com bolets després de la pluja, però malauradament, i d'acord amb el que hem dit abans, el nombre d'establiments d'aqueixa classe no contribuïa proporcionalment a la veritable cultura religiosa del poble rus, essent la influència de la clerecia molt més política que cultural.

Així, l'estadística de l'any 1913 ens dona les dades següents:

Nombre de Catedrals i Esglésies	54.253
Capelles	23.791
Total	78.044

Amb personal clerical (clerecia blanca)... 110.970

Nombre de Monestirs:

De monjos	538 amb 20.935 homes
De monges	467 amb 71.188 dones
Total	1.005 92.113 (clerec. neg.)

Biblioteques eclesiàstiques	33.393
Hospitals eclesiàstics	284 amb 4.836 llits
Asils eclesiàstics	1.196 per a 17.765 persones
Escoles, seminaris i acadèmies eclesiàstics	37.823
Alumnes d'ambdós sexes	2.092.552

(1) Així, per exemple, el monestir de Volokolamsk, en el regnat de Basili Ivanovich, en un any d'eixut alimentava durant deu mesos més de 7.000 afamats. Molts d'aquells monestirs estaven provistos d'hospitals, asils i orfelinats, i eren veritables centres de beneficència. (K. VALISZEWSKY, *Ivan le Terrible*, pàg. 41. Ed. Plon. París.)

Indústria (fàbriques i mines).

Segons ja hem indicat, la indústria a Rússia començà a desenvolupar-se solament en el darrer decenni del segle passat, i, per tant, la legislació i l'estadística general del moviment obrerista eren bastant deficients. Tanmateix posseïm les següents dades sobre les principals branques de la fabricació, elaboració i extracció de matèries primes, que ens donaran una idea bastant aproximada sobre aquest particular, pel que es refereix a la Rússia europea l'any 1912:

	Nombre de fàbriques	Obrers
Indústria tèxtil	2.783	819.242
» minera	2.190	484.362
» alimentosa	2.309	78.066
Indúst. derivades d'aquestes	5.918	430.043
Total	13.200	1.811.713

El total d'obersers empleats en fàbriques, tallers i mines a la Rússia europea (excepte Finlàndia) no podia excedir en molt de 3.000.000. Els principals minerals extrets l'any 1912 en puds (1 pud = 16 quilos i mig):

Or	3.569	Coure... ..	2.047.000
Plati	3.373	Ferro... ..	483.807.000
Plata	1.100	Manganès	50.192.000
Plom	103.740	Carbó mineral ...	1.887.000.000
Zinc	714.800	Nafta... ..	565.300.000
Sal	116.364.000		

Els ferrocarrils.

La xarxa de ferrocarrils de tot l'Imperi rus l'any 1912 era de 67.822 verstes (prop de 70.000 quilòmetres), més 1.617 verstes del ferrocarril manxurià, amb el material rodat:

Màquines de vapor 20.505

Vagons:

De viatgers 22.268

De mercaderies 482.654

Total 504.922

Si recorrem a aqueixes dades, és perquè el moviment obrerista de què anem a parlar es va iniciar precisament entre els obrers del ram tèxtil, metallúrgic i ferroviari —entre els primers, pel dur treball a què es dedicaven, i entre els darrers, perquè els revolucionaris feren tot el possible per atreure'ls a llur causa, per la importància que representava per a ells la paralització del transport, sobretot en un país tan extens com Rússia.

Polícia.

Ara bé, si en la Rússia del segle XIX l'actualitat policiaca es dividia, igual com en els altres Estats, en dues parts essencialment diferents —una d'adreçada contra la criminalitat que afectava les lleis de l'ordre i la seguretat social, i l'altra contra els enemics del règim— la seva tasca era relativament fàcil, per tal com en la primera activitat seva es veia secundada per tota la població, i en la segona no es veia entrebancada per un gran nombre de ciutadans.

Afegim a això que els defectes de l'organització policiaca en el primer cas eren sempre lamentables, i d'altra banda, eren de tal naturalesa que eren fàcilment corregibles; amb l'augment de personal i amb l'adopció dels procediments moderns de criminologia, es podia elevar aviat la policia russa al nivell de la dels Estats més avançats d'Europa.

Efectivament, el Govern havia, en aquest sentit, aconseguit molt i en el decenni darrer del segle passat s'observa una baixa notable dels índexs de criminalitat, fet que coincideix amb la reorganització radical de la policia.

Però ací es produí un fenomen estrany: a mesura que anava perfeccionant-se la policia i disminuïen els delictes vulgars, en canvi els crims de caràcter polític cresqueren en proporció directa amb aquells avanços introduïts pel Govern en les seves institucions de policia...

Sobre aquest fet es discutí molt i, segons recorde, en una reunió de tècnics criminalistes que tingué lloc en la ciutat de Khar-kov, algú cridà l'atenció del Govern sobre el caràcter tan divers del crim vulgar i del delictes polític.

Per regla general —observà el docte orador—, un delinqüent vulgar sol estar convençut d'haver obrat malament, i tan solament cerca atenuants de la seva acció en la defectuosa estructuració social, que a la seva manera de veure, l'havia induït al crim;

molts d'aquests malaurats, després de complir la condemna, se'n penedeixen i ja no figuren en les llistes de recidivistes.

Efectivament, l'estadística del darrer decenni del segle XIX ens presenta les dades següents:

Recidives:

Robament	21,2 %
Sacrilegi	0,3 %
Assassinat	0,1 %
Crims passionals	0,0 %

En canvi, amb el delinqüent polític, si no és un simple «pistol·ler» mercenari, s'esdevé tot el contrari. El criminal està convençut d'haver actuat bé, la seva consciència està tranquil·la, i fins considera que moralment està obligat a repetir la seva acció en la primera ocasió que se li presenti. Considera el seu acte, no com un crim, sinó com una obra meritòria d'alta moral, com un deure cívic, com un acte heroic.

I és així com en tots els temps i en tots els països les recidives de la criminalitat política oscil·len entre el 80 i el 90 per 100. D'ací deduïm el següent: els crims vulgars estan en relació **inversa** amb els mitjans coercitius de la policia així com també amb l'ordre social econòmic i cultural. Els crims polítics estan en relació **directa** amb la perfecció i amb els mitjans coercitius de la policia i **inversament** proporcionals amb l'ordre social econòmic i cultural. (Memòries del IX Congrés de Criminalogia. Kharkov, 1896).

Ara bé, si prenem en consideració que l'acció judicial no ha de limitar-se a castigar, sinó que també ha de **corregir** i evitar la repetició del crim, arribarem infal·liblement, pel que es refereix al crim polític, a la següent conclusió: En vista que els delinqüents polítics s'inclinen al recidivisme, és necessari condemnar-los tots a reclusió perpètua o a tallar-los el cap —conclusió monstruosa, que evidentment no pot ésser acceptada per cap societat ben constituïda i encara menys per la que es basí, o pretengui basar-se, sobre els valors positius de la Doctrina Cristiana.

Però solament s'arriba a aquesta conclusió quan l'autoritat judicial prescindeix del seu deure primordial, és a dir, del deure de corregir els delinqüents, ço que s'aconsegueix solament **mitjançant la persuasió**, demostrant que l'acte perpetrat ha estat realment un acte criminal, o almenys inútil i contraproduent. Però per a aquests mitjans persuasius l'autoritat no ha de comptar so-

lament amb un personal adequat, sinó que, i abans que tot, ha de tenir la raó de la seva banda i poder demostrar-ho amb tota la claredat meridiana que el cas requereix (1).

Però l'aparell policíac i judicial rus no tenia al seu servei l'indicat personal adequat, per més que en la gran majoria de casos tenia tota la raó.

La manca del Govern rus consistia en una passivitat extraordinària quan es tractava de defensar la seva causa mitjançant la persuasió, és a dir, per mitjà de la premsa, de la literatura i a través de conferències públiques, i d'una veritable i sòlida educació política del poble.

En canvi, anava perfeccionant el seu aparell policíac, que assolí tal superperfeccionament, que arribava a descobrir males intencions àdhuc on no existien. Si afegim que les deportacions en massa eren un mite, i que els deportats sempre reeixien a fugar-se, precisament perquè el Govern rus no havia arribat a les conclusions monstruoses a què abans ens referiem, per més que molts ho afirmen, és fàcil de comprendre que el nombre de recidivistes en crims polítics anava sempre en augment i en proporció directa amb el perfeccionament de les institucions policiaques.

Resultava així que, paral·lelament amb la policia política, el mateix Govern creava una mena d'escola de criminals polítics. Efectivament, quan un collegial o un estudiant, per exemple, tot

(1) A aqueix paticular és interessant de recordar les idees del filòsof rus Vladimir Soloviov, que el Govern rus sempre tenia en compte sense poder realitzar-les: «En l'Estat cristià, les relacions entre la societat i l'autoritat judicial, en lloc de basar-se en el principi de la intimidació i en el càstig, es basaran en el principi de la compassió, no solament vers la víctima, ans també vers el criminal; defensant-se del criminal i en cap manera justificant el crim, l'Estat cristià no negligirà l'ànima del delinqüent, tractant de conduir-la vers el camí dret.

L'Estat mateix, però, no pot per si sol dedicar-se directament a aquest problema de correcció i de renovació espiritual dels criminals, de la mateixa manera que no pot dedicar-se tampoc a la curació dels malalts corporals. Per a això darrer, l'Estat construeix els hospitals, proporciona els mitjans i recursos a les institucions de sanitat pública, i deixa en mans dels metges la tasca de guarir. Sens dubte els malalts contagiosos causen un gran mal a la societat, però l'Estat, prenent en consideració el perill per als altres, pren també en consideració la desgràcia dels contagiats, i per tant no es limita a allunyar-los de la societat per a la seva seguretat, ans també els posa en mans dels metges per a llur guariment. Doncs en el mateix sentit en què l'Estat s'ocupa dels malalts corporals, ha d'ocupar-se dels malalts espirituals o morals.

En aquest cas, les mesures de policia tenen un valor secundari, per bé que necessari. Tot amb tot, de la mateixa manera que el guariment físic pertoca a les institucions mèdiques i no a la policia sanitària, de la mateixa faísó la correcció dels criminals no correspondrà tampoc a la policia, ni al cos judicial, sinó a l'Església, car així com en el primer cas les funcions de l'Estat cessen tan aviat com entra en escena la ciència que es dedica al guariment físic i en la qual l'Estat té fe, igualment en el segon cas la intervenció de l'Estat cristià no ha d'estendre's al guariment espiritual dels criminals, ja que ha de tenir fe en "Església.

just començava a interessar-se per les qüestions politico-socials i per tots els mitjans posats al seu abast procurava orientar-se en aquest sentit, mercès a la perfecció amb què actuava la policia, ja es trobava «fixtat», és a dir, classificat com a revolucionari.

Es clar que, prestant-li tanta atenció aquesta mateixa policia venia a lliurar-li una patent, un certificat de la seva maduresa política; li calçava, per dir-ho així, sense que ho demanés, unes coturnes revolucionàries, i l'individu, que encara dubtava de les seves capacitats i de la seva preparació, empenia maquinalment el camí revolucionari, que molt aviat el portava a la presó, on, naturalment, rebia una veritable preparació i cultura revolucionàries.

Si el Govern, sabent que els col·legials i estudiants s'interessaven més i més en les qüestions polítiques, en lloc de prohibir terminantment als mestres tota discussió d'aquesta naturalesa amb els seus alumnes, totes les conferències sobre aquest particular, al contrari les hagués permeses i fomentades, propagant veritables i sanes idees polítiques, combatent amb la raó i no amb la censura la literatura subversiva, aleshores és més que probable que el Govern hauria aconseguit de crear una joventut políticament culta i el país no hauria arribat a la catàstrofe, sinó que hauria seguit pausadament el curs de la seva evolució natural.

Tanmateix, de tot això no vull col·legir que el delicte sigui solament una malaltia, en la qual no sigui culpable el mateix malalt. Al contrari, cal distingir en el crim tres parts diverses:

1) Un delicte és una acció contrària a les lleis i que troba el seu origen en la mala voluntat del delinqüent; per tant, hi ha culpa i hi ha pecat.

2) Un delicte és una acció perjudicial als altres: a la víctima i a la societat.

3) Un delicte és una desgràcia per al mateix delinqüent, considerat com a home.

Per consegüent, en el delinqüent cal reconèixer tres aspectes, és a dir que:

1) És un home culpable.

2) És un home nociu.

3) És un home malaurat.

L'Estat ha de restablir la llei infringida pel delinqüent i també defensar la societat contra un individu nociu. Ambdues coses s'aconsegueixen amb el càstig, que consisteix en la privació de la llibertat del delinqüent, apartant-lo així de la societat i privant-lo dels drets civils. Però aquestes mesures van encaminades a la defensa de la societat. Resta encara l'acció en pro del malaurat, del delinqüent, considerat com a home. L'Esparta pagana precipitava des de la roca els seus fills contrafets. L'Estat cristià no pot obrar de la mateixa manera respecte als seus fills moralment contrafets, restant en peu, per tant, el problema de l'avenir dels seus fills moralment malalts, i en primer lloc, llur possible guariment.

Això no s'obté amb mesures de policia i altres d'extrínseques de parella naturalesa. És, per consegüent, obra de l'Església. És aquesta, i no els tribunals, la que ha de preocupar-se de llur salvació, car tota la seva institució està basada en la salvació de les ànimes. L'Església, doncs, no ha de preocupar-se ni de les lleis infringides, ni del perjudici que ocasiona el delinqüent a la societat, sinó del delinqüent mateix, com a home pecador i malaurat, i del conjunt de causes i circumstàncies físiques i psicològiques, intrínseques i extrínseques, que l'han induït al pecat. Si bé no sempre l'Església pot alterar aquestes causes i circumstàncies, pot, tanmateix, atenuar-ne sempre les conseqüències.

Així, la cultura política de la joventut russa s'adquiria en les capes subterrànies de la societat i és allí també on es preparaven els «mestres» per a l'educació política del «poble», o sigui de la massa principal revolucionària, que constituïen els obrers, particularment del ram tèxtil, metallúrgic i ferroviari.

*
**

De tot el que s'ha dit es dedueix que, mercès a la seva estructura social, i, sobretot, a l'enorme extensió del seu territori, Rússia, respecte a la seva vida social, presentava tres aspectes tan diversos, que fins podria dir-se que era com si en realitat existissin tres Rússies i no una de sola: la Rússia dels grans centres administratius, comercials, industrials i culturals; la Rússia provincial o de ciutats petites, i finalment la Rússia rural o camperola.

I solament en la primera, inquieta i bulliciosa, era on hom s'ocupava de política, s'interessava per les qüestions socials, es tramaven conspiracions i la vida era sinònim de lluita, amb totes les seves característiques, d'apassionament, odis, enveges i crueltat.

Era la Rússia que procurava vibrar a l'unísson amb la resta del món i, per tant, en aquest sentit, era una Rússia «contemporània».

Era una Rússia que continuava en la seva puixança sota l'impuls que abans li imposaren Pere el Gran i Caterina II.

Era una Rússia que, conservant àdhuc la seva ànima semi-asiàtica, ja havia obtingut l'esperit europeu.

En aquella Rússia es presentava un estrany fenomen d'òsmosi: els russos de pura sang s'europeitzaven, mentre que els que no ho eren es russificaven.

El poeta Puchklin, d'origen àrab, sabé revelar-se com el millor poeta **nacional**; el seguien Nadson, Fet, Balmont, Blok... els músics com Rubinstein i pintors com Kuindgi i Wrubel... D'altra banda, viem els veritables russos, com el poeta Lermontov, el músic Tchaikovsky, Scriabin, el novellista Turguenev i una plèiade

Si bé l'Església no sempre pot tornar a la societat el delinqüent moralment regenerat, ha de procurar, amb tot, de fer per a això tot el possible i, en primer terme, apartar-lo del mal ambient en què es trobava abans (cal dir que les presons exerceixen una influència diametralment oposada, convertint sovint els delinqüents ocasionals en criminals habituals i incorregibles).

No anant de cap manera contra les institucions legals, com els tribunals i la policia, que tendeixen a salvaguardar els interessos públics i privats, cal reconèixer que la finalitat darrera d'aquest Estat cristià amb relació al delinqüent és el seu guariment espiritual, és a dir, una finalitat a què l'Estat pot servir solament ajudant l'Església. Semblant ajut i col·laboració ha de fornir l'Estat a l'Església en les altres qüestions.» — (V. Soloviov, *Els principis de la vida espiritual*).

de no menys cèlebres, que es desprenen de l'esperit rus, s'empapen de byronisme i d'altres europeïsmes i ens presenten obres magnífiques, però de marcat pseudo-classicisme.

A aquest mateix procés obeeix allò que ja havíem notat en l'evolució de les idees político-econòmiques. Es una òsmosi idèntica a la que es descobreix en tota la vida social d'aquella Rússia dels »Grans Centres«, un procés tal vegada bell, però, naturalment, perillós i fins funest per a tot país que pretengui de seguir el camí del seu destí sense perdre la seva personalitat nacional.

Al costat d'aquella Rússia que, a poc a poc, anava perdent el seu esperit rus, existia una altra Rússia, la Rússia provinciana.

Era la Rússia que no solament vivia una vida endarrerida de mig segle en relació amb la vida de les grans urbs, sinó que encara conservava tenaçment el seu esperit rus i, a més, regional.

Aquesta Rússia vivia la seva vida particular, desinteressant-se talment de la política russa, que gairebé ni s'assabentava dels canvis ministerials i dels grans sotracos socials que es produïen en els centres més importants del país.

Era la Rússia «del dia 20» de cada mes, com se l'anomenava aleshores, per estar relacionats els seus principals interessos amb el dia en què es pagava el sou als empleats, quan s'efectuaven les compres i vendes més importants i s'ajustaven els pressupostos.

Per a comprendre aqueixa vida, cal llegir les obres de Goncharov, de Gogol, de Bunin i altres autors íntegrament russos. Solament després d'haver-los llegits molt sobre aquella vida provinciana, hom comprèn que no tingués cap analogia amb la d'altres nacions i que solament podia presentar-se en un país com Rússia, on un viatjant que s'adreçava, per exemple, de Moscú a El Caire o a Madrid arribava al punt del seu destí abans que un altre que partia del mateix punt i a la mateixa hora envers Simbirsk, que no distava més que 750 quilòmetres.

Era la Rússia on els avanços de la civilització penetraven a gotes, i encara no eren adoptats pels habitants, per regnar allí un sentimentalisme tradicional tan essencialment rus, que dificultosament s'adaptava al que procedia d'«allí», és a dir, de la capital o de l'estranger.

—¿Es tal vegada tan agradable asseure's a la taula i sopar amb electricitat com amb un llum de petroli, que ens dóna un no sé què d'intimitat?—deïen uns.

—Es que tal vegada jo podria llegir i escriure tan a gust asse-

gut al costat d'un calorífer com enfront d'una bona estufa de llenya?—deia un altre.

I aquestes frases reflexaven tota la Rússia provinciana d'aleshores, aquella Rússia en què els habitants protestaven contra els carrers asfaltats, preferint-los verds, coberts d'herbes, on es protestava contra l'enllumenat elèctric, contra els automòbils i els cinemes, estant convençuts tots que tot allò alteraria la vida patriarcal a què estaven acostumats i que al mateix temps tots aquests avanços els portarien la... revolució!

I tots aquells ciutadans d'aquella Rússia provinciana veien d'any en any, amb gran astorament i inquietud, que malgrat totes llurs protestes i llur resistència passiva contra l'onada civilitzadora, la seva vida patriarcal anava modificant-se per a llurs propis fills, que ara, en arribar les vacances, tornaven dels centres culturals portant amb ells no ja l'alegria juvenívola d'abans, sinó un aire d'inquietud política.

Ja no es dedicaven, per a reposar de llurs estudis, a la pesca, a la caça o al cultiu i a l'expansió en un sanítos romanticisme d'antany, sinó que s'ocupaven de l'organització de mitings i d'altres formes de propaganda de llurs avançades idees polítiques.

Aquest afany de la joventut de «viure inquietament i perillousament», en lloc de viure tranquil·lament i alegre, no trobava cap aprovació per part dels seus pares i amistats provincianes, ço que, naturalment, introduïa una nota de discòrdia, que desapareixia solament en finalitzar les vacances amb el retorn de la joventut estudiantil a les grans ciutats.

Pel que es refereix a la tercera Rússia, a la «Rússia Verda» o camperola, com ja hem dit, aquesta seguia vivint la seva vida primitiva, endarrerida de més d'un segle.

Era encara més conservadora, tradicionalista i refractària a tot progrés. Però ella també experimentava periòdicament quelcom de semblant al que succeïa a la Rússia provinciana.

Aquests períodes coincidien amb el retorn dels seus fills, que tornaven de les grans urbs després de complir el servei militar.

El reintegrament a les llars d'aquella joventut que ja havia perdut el contacte amb la «terra», i ja no volia dedicar-se al treball del camp, introduïa també una nota de dissonància en la vida patriarcal del camperol. Era la irrupció dels costums i vicis adquirits en les ciutats. Era una discòrdia, que ordinàriament acabava amb l'expulsió del poblet d'aquell element indesitjable per

acord del «Mir» (o Consell de la Mancomunitat), ço que donà origen a la formació d'un contingent de vagabunds, o de «bosiaks», és a dir, a una nova classe, magistralment descrita per Màxim Gorky, classe que anava engruixint les fileres revolucionàries.

Per acabar aquest capítol, no ens resta més que repetir una vegada més que la Rússia provinciana, així com la Rússia camperola, de cap manera no eren partidàries de la revolució.

La revolució es preparava a la ciutat, en els centres industrials, a l'estranger, i per tal de desencadenar-se, tan sols esperava un esdeveniment extraordinari, com una guerra, per exemple, per a alterar definitivament la vida quotidiana pacífica de la resta de l'Imperi, desviant-lo del seu camí històric i natural, que hauria realment convertit aviat Rússia en una potència de primer ordre, capaç de frustrar els plans maquiavèlics d'altres potències, en mans ja dels elements de la III Internacional.

Alexis MARCOFF

La teoria actual del laïcisme

Cada moment té la seva fesomia, i també cada una de les qüestions que hi prenen vida. La teoria del laïcisme, que ha estat incrustat com un dogma en l'orientació republicana actual, ho comprova una vegada més.

Entre el laïcisme de la República del 68 i el dels presents dies, hi ha una d'aquelles diferències que salten a la vista; aquell era estrident, bullanguer i sense ombra de modals, barroerament persecutori, segons l'estil de la Revolució francesa; el d'avui és deferent, raonador i ple de consideració.

Ja s'endevina que, en dir laïcisme, no es tracta de les xarbotades de carrer de turbes primàries que, en tots els temps i latituds, han estat l'encarnació de la inconsciència, sinó de l'esperit que informa el moviment laïcitzant i de les directrius de la seva acció. No sols són dues coses diverses, sinó que al laïcisme actual aquestes foguerades de paroxisme el contrarien perquè el desacrediten i promouen una reacció en contra que li és perjudicial.

Així com altres temps va ésser-ne el promotor, avui n'és enemic perquè està alligonat per l'experiència. El que succeí després de les darreres eleccions generals en pogué convèncer el més refractari. El daltabaix que va operar-se fou públicament i reiteradament condemnat pels dirigents laïcitzants, que, si haguessin pogut, sense vacil·lació l'haurien evitat.

Ningú, ni el més colpit per la pruija laïcista, no pot negar que el canvi és una millora.

Es, en realitat, una evolució que no li ve de dins, però, intrínseca o no, representa un avanç.

El seu motor li és extern. És l'experiència esmentada del camí que li fa perdre la reacció que promou; especialment l'ambient en el qual ha d'operar és, malgrat tot, malgrat àdhuc les desviacions

comunistes i els descrèdits que comporta una època de transició com la que vivim, més afinat, més culte, moralment més sensible, i, per tant, qualitativament de menor plebeisme que els passats. La invectiva laïcitzant no té prou força per a dominar-lo; s'hi sent inferior i s'hi ha d'amoïllar; per aquesta causa ha evolucionat, i de draconià s'ha convertit en raonador.

La diferència és tan a la vista que fins dona al dels presents dies una fesomia que ja no és ben igual a la que tingué durant el primer bienni. El d'avui ha accentuat la seva externa suavitat; cerca abans que tot de presentar-se equànime; emprant un modisme a l'ús, vol actuar amb guants blancs, o, almenys, de manera que no hi sigui incompatible.

Ha arribat a canviar el seu fonament. Val la pena de fixar-se en la novetat i analitzar-la.

*
**

Antany no s'entretenia a raonar; es justificava ell mateix amb una afirmació: calia alliberar la societat de la influència de l'Església, perquè era anorreadora, absorbent, retrògrada, enemiga del progrés, del que simbòlicament se'n deien les llums, acumuladora de riqueses i de mitjans d'opressió, el primer d'ells, l'ensenyament.

Amb el temps transcorregut, aquesta plataforma ha caigut desacreditada en els estadis miseriosament grollers de la societat; i, el que és més alligador, hi ha caigut, no perquè cap adversari l'hi hagi precipitat, sinó perquè els fets n'han demostrat la inconsistència. Per a creure avui en les malvestats que inclou l'afirmació, cal ésser un ignorant.

Al present, la seva justificació ja és un raonament: no es limita a afirmar, sinó que vol convèncer; sosté una tesi i l'acompanya de les premisses i les conclusions que, al seu entendre, en demostren l'excel·lència.

La tesi és que la religió, concretament l'Església, han fracassat en el seu intent educador, i, per a salvar la societat, cal cuinar a treure-li l'educació de les mans i substituir-la per una altra que faci possibles més excel·lents resultats.

Les premisses del raonament no són cap subtilitat filosòfica, ans pretenen ésser fets que estan a la vista de tothom, i àdhuc evidents.

Són, en primer lloc, que l'educació religiosa no ha impedit que

hi hagi gents que compaginin una aparença cristiana amb una vida pràcticament laïca, caracteritzada no sols per un comodisme abjecte, sinó per vicis i fallides que no cal enumerar; són que tampoc no ha acabat amb l'explotació obrera, ni amb la casta de patrons que no es miren a rebaixar jornals i altres filigranes per l'estil així que poden fer-ho amb impunitat; són, en síntesi, que no ha aconseguit d'acabar amb les malvestats socials, sinó que les ha cobertes amb un claudicador mantell.

Aquesta depravació, diu la segona premissa, corroeix un país en el qual l'ensenyament religiós ha tingut tantes facilitats de protecció oficial, que, de fet, se li ha convertit en un monopoli a les mans. La conclusió és que aquest resultat negatiu demostra el fracàs.

Si s'examinen la literatura i l'oratòria laïcitzants del moment, s'hi trobarà sempre el nervi d'aquest leit-motiv, o, més exactament dit, aquesta enorme fallàcia. De bon antuvi als laïcitzants se'ls podria ocórrer la contradicció que la teoria té per base, precisament en la mesura les premisses en les quals es recolza siguin certes.

Quan constatem que un home que diu professar una religió, viu de manera poc adient als seus preceptes i comet actes per ells prohibits, si raonem amb serenitat, la primera cosa que se'ns ocorrerà, mai no serà que la religió els ensenya i aconsella, sinó ben al contrari, que el qui fa les malvestats en prescindeix, o, en termes més concrets, que no la practica, sinó que n'abusa; que s'hi acull en el que li convé i en fa cas omís en el que no li plau. Afirmar que s'ha de recórrer al laïcisme perquè bon nombre de batejats abusen, ni tan sols es pot qualificar d'aberració perquè és una simple ridícula.

D'aquí ve la necessitat d'un segon argument que, almenys en aparença, tingui una major eficàcia, i aquest, bon xic més en ús que l'anterior, és que les indiscutibles falles dites demostren que els organismes, o els mètodes, amb què s'ha identificat l'ensenyament religiós, o tots dos alhora, han resultat ineptes. L'argument, però, és de la mateixa casta de l'anterior, perquè si el supòsit és cert, la conclusió que brolla naturalíssima, no és la laïca, sinó que per a guarir el mal, s'ha de cuitar a donar-los aptitud o bons procediments, a renovellar-los, i, en definitiva, a fer-los més escaients, que és tot el contrari de destruir-los.

Si aquesta manera de raonar fos aplicada a l'automobilisme,

l'automobilisme ja no tindria dret a existir, perquè els automòbils primitius varen ésser molt defectuosos; ni tampoc no hi podria haver medicina, perquè la ineptitud i la desastrosa orientació dels metges antics varen ésser, a més de sorollosíssims, causa de catàstrofes que costaren centenars de milers de víctimes.

En un mot: aquest punt de vista de la teoria és de la mena dels que acostumen a nodrir l'oratòria mitinesca, i descobreix l'altre més de fons en què efectivament es recolza; que tan greu abús demostra el fracàs, no pas de l'instrument, sinó dels principis en els quals l'ensenyament es fonamenta, que és tant com dir el de la religió mateixa.

El veritable pern de la qüestió és aquest: la teoria no és, en essència, altra cosa que un aspecte nou del perennal turment de Sísif, de la sempre fallida i sempre renovellada lluita per a destruir la idea religiosa.

Seria injust d'entestar-se que el sol fet d'aquesta doble sempiternitat demostra mala fe en tot laïcitzant. N'hi ha en nombre no pas escàs que raonen, dintre del seu terreny, amb bona fe manifesta, perquè l'home que no coneix la religió més que per fora, i en qualitat d'obra purament humana, jutja la qüestió amb la mesura humana, i, segons aquesta, tot té fi. La religió podria haver estat apta durant vint centúries i no ésser-ho a la vint-i-una. El defecte del laïcitzant no és necessàriament la mala fe, sinó, en tot cas, el superficialisme; que no aprofundeix i sent una instintiva aversió a aprofundir, perquè hi endevina el perill d'arribar a un carreró sense sortida.

*
* *

La temença és justa, perquè aquest argument de fons és tan errat com els altres.

No hi ha obra humana desenrotllada en una continuïtat que no experimenti el fracàs. Hi ha de caure forçosament per la raó, sense retop, que l'home ni és omnipotent, ni perfecte. En el primer discurs que va fer el senyor Azaña en la present legislatura del Parlament espanyol, afirmà, en un incís ple de bon sentit, que la vida del polític ho és sempre un fracàs. Terrenalment la del polític, i la del no polític, perquè tots som homes fallibles i de potencialitat limitada.

El que dona la mesura de la qualitat d'una obra, o d'uns principis, no són els fracassos als quals els porten els homes que suc-

cessivament els van encarnant, sinó el fet que el fracàs els deixi inutilitzats, o que, malgrat totes les fallides, quedin incòlumes i fermes com abans o més que abans.

Aquesta simple distinció contesta tot el raciocini laïcitzant. Si es compten el nombre de fallides que han sofert els homes des dels primers dies dels quals la història ens dona notícia, es classifiquen i se n'observen els resultats, l'experiment posarà de manifest una llista inacabable d'anorreaments al costat d'un redreçament únic; han caigut les escoles, les doctrines, les organitzacions, la concepció social, política i econòmica del món, els instruments i els mètodes; el descrèdit, les fallides, o les convulsions, ho han transformat tot; els principis cristians són, en canvi, els mateixos de sempre. Tot i que les caigudes dels homes que els han mantinguts han estat, almenys, de tanta proporció i continuïtat com les més destructores.

En realitat, els fets no queden ben expressats dient que han persistit, perquè l'esdevingut és que, essent els mateixos, han guanyat en extensió i en eficàcia; qualitativament són idèntics, quantitativament s'han estès i infiltrat com mai no havien aconseguit; s'han afermat i han informat la vida individual i col·lectiva molt més intensament que en segles passats. Seria inescaient de reproduir aquí ni l'esquema d'aquesta veritat. Qui en dubti, que obri la història en qualsevol de les seves pàgines, en aquelles on cregui que ha de trobar el major desmentiment; les que donen idea dels costums i fets dels primers temps medievals, o dels reis cristianíssims, o de la unitat catòlica oficial, i hi trobarà, almenys, que en tots ells eren corrents podridures que ara aixecarien blasmes decisius i unànimes.

Hi trobarà també que els passos en avant que ha donat la humanitat, els canvis d'estructura social i els milloraments de costums, per a prosperar, s'hi han anat a recolzar sempre, àdhuc els aparentment orientats en sentit contrari, com la Revolució francesa, que per a enardir el poble hagué de manllevar a la doctrina cristiana els seus principis cabdals de llibertat, igualtat i fraternitat, portats al món per Jesucrist i essencials al cristianisme.

Els mateixos fets, no sempre certs, però massa sovint innegables, dels quals el laïcisme dedueix la ineficàcia de l'ensenyament religiós, no en demostren el fracàs que pretén, sinó, ben al contrari, la seva eficàcia; perquè són fets que no sols no superen, sinó que no igualen tan sols, ni en quantitat ni en refinament, els

d'altres èpoques passades. Si ara són més notats no és perquè siguin pitjors i més nombrosos, sinó perquè la societat actual hi és més refractària; ressalten més, ço és, produeixen major escàndol perquè el nivell moral és més alt; la seva major excel·lència fa el contrast també major, i la causa del millorament és que la infiltració de la moral cristiana en els pobles i els costums ha anat progressant de dia en dia; una infiltració que no ha dut pas el laïcisme, sinó aquest ensenyament religiós que el laïcisme vol ofegar.

El laïcisme ho sap, i per aquest motiu recorre a l'expedient de distingir entre la religió i la moral. Vol suprimir la religió, però no la moral. La seva actual teoria és precisament aquesta: que la moral és suficient; que sobra la religió i que la moral la substitueix amb avantatge.

No hi ha un sol text ni un sol home laïcista que preconitzi la necessitat de fer cas omís de les normes morals; ni tan sols que sostingui la necessitat de substituir les presents per altres. No malden per a introduir una moral sintoista, o mahometana, o d'altre sistema religiós o filosòfic, sinó per a donar tal predomini a la present, que ocupi el lloc de la religió; i succeeix que, com que aquesta moral que exalcen és ni més ni menys que la cristiana, la instaurada i mantinguda per Jesucrist, el laïcisme resulta una acció que vol sostenir una moral cristiana sense cristianisme; una cosa semblant al que seria un sistema per al millorament dels transports que tingués per base el dogma de la inutilitat dels transports, o el perfeccionament de la radiodifusió, amb la base d'aconseguir l'anihilament de la radiodifusió.

La rel de la ineficàcia del laïcisme és aquesta contradicció, que per imperi de la seva naturalesa, dona una base negativa a la seva obra i als instruments amb què la realitza, o sigui a l'escola laica: la d'ahir, la d'avui i la que pugui venir demà, idèntiques en finalitat i essència, malgrat les seves diverses aparences externes.

Avui l'escola laica ja no és la combatent i agressiva que es mou amb obsessió destructora, i es nodreix de pruïges furiosament antireligioses. Aquest tipus correspon a la posició antiga rebutjada pel laïcisme dels dies presents, i que, per aquest motiu, s'aguanta sols en els medis d'accentuada incultura. La d'avui, responent a la teoria actual, és laica perquè prescindeix de la religió, o amb gest que s'esforça per fer elegant, li concedeix aquella gastada referència que, posant d'equànime, col·loca en un mateix rengle Buda, Jesucrist i Pitàgoras. No vol ésser antireligiosa, sinó

areligiosa. La areligiositat és el que la fa inoperant, o més exactament dit, el contrari del que es proposa, deseducadora.

No pot tenir el que és més essencial per a educar, claredat i fixesa de doctrina. En enfrontar-se amb els més profunds problemes que inquieten l'esperit humà, el de l'ésser i no ésser, el de la mort, el del més enllà, ha d'emmudir: si parla, és pitjor, perquè la contradicció li esclata a les mans; el professor d'aquesta escola ensenya una solució, el de la del costat, una altra de diferent, i el de la de més enllà, una de tercera; la unitat de pensament li és impossible, i el fruit de la discòrdia és la confusió.

Es l'escola de les impossibilitats, perquè les impossibilitats li barren el pas. El té barrat per la impossibilitat d'entrar en la regió a la qual l'esperit tendeix amb indomitable impuls; per la de suprimir les qüestions que fora d'aquest camp religiós no tenen solució; per la de mantenir-se neutral perquè la intel·ligència humana i els punyents problemes de la mort i la vida estan pastats amb la inquietud religiosa, i ni pot ensenyar enfrontant-s'hi, ni ésser eficient prescindint-ne: o ha d'emmudir, o deseducar.

Si l'escola areligiosa pogués vèncer aquestes impossibilitats, seria acceptable; mentre no pugui, serà negativa; el seu resultat serà una devallada que portarà el deixeble al desengany, a l'aplanador escepticisme; ha d'ésser l'escola de l'home sense fe, que és l'home sense defenses. Per a assolir una eficiència positiva, hauria de fabricar per endavant uns deixebles, és a dir, una humanitat, diferent de l'actual, a ras de terra, amb una ànima purament animal, que no sentís la noblesa de la immortalitat, ni el fibló d'un desig de felicitat que els miratges materialitzants i areligiosos no poden fer sinó assedegar amb un desengany darrera l'altre. Mentre no ho aconsegueixi, serà inhumana, no sols perquè es dirigirà a un home fals, sinó perquè la seva acció anirà encaminada a mutillar-lo, a suprimir d'ell el que li fa nosa perquè s'aguanti.

El problema dels problemes de l'actual teoria laïcitzant és aquest. Si no ho posés de manifest el sentit comú, ho ensenyaria l'esforç que fa per cobrir la seva deficiència exalçant la figura del sant laic.

El sant laic, l'home model de virtuts cíviques i, alhora, ireligiós, és el seu ideal. La seva finalitat és aconseguir que els seus deixebles arribin a ésser aquest ciutadà, virtuós sense religió, que va ésser ideat pels filòsofs enciclopedistes del segle XVIII, que és l'home de Rousseau, i que, per a dir-ho en un mot, és el ciutadà

sobre el qual fou construïda la teoria del sistema polític, social i econòmic que ha caracteritzat el vuit-cents i avui ha motivat una crisi mundial amb la seva fallida.

El liberalisme econòmic i el constitucionalisme del XIX tron-tollen perquè aquest ciutadà sant laïc, matèria prima amb la qual l'havien construït, ha resultat fals; un model de virtuts que tenia per norma l'egoisme, la negació de la virtut. La teoria laïcitzant, mancada de base positiva que la sostingui, s'ha hagut de refugiar en aquest model negatiu.

D'aquest pseudo-sant de l'escola laïca, i de l'únic resultat real que aconsegueix, que és destrossar l'ànima del deixeble, Emili Castelar, una de les més destacades figures de l'altra República, en va fer el judici en el seu estudi sobre Taine, cloent-lo amb el següent paràgraf: «Dios y la libertad se han revelado a todos. Habrá quien prescinda de Dios en la inteligencia, no hay quien prescinda de Dios en la vida. Taine aparece una viva enseñanza de cuanto voy diciendo. Al entrar en la edad proveya, encontróse con dos hijos a quienes educar, varón y hembra. Parecía lo más natural que les diese como alimento de sus tiernas almas los principios propios suyos, y que los educara en sus desoladoras doctrinas. Pues no; asustaría ver a las jóvenes almas nacidas de su alma en la soledad espiritual donde viviera él, en el vacío donde con horror él se asfixiara. Y adoptó una religión positiva, y llamó en socorro suyo el Evangelio, y quiso que aquellos pedazos de su corazón vivieran en los principios cristianos. ¡Ah! No los neguéis en la vida, para no tener que proclamarlos a la hora en que aparece la última verdad, a la hora de vuestra muerte. Sólo Dios y la vida futura en Dios fueron, son y serán siempre la eterna verdad.» Els laïcitzants farien bé de recordar-ho de tant en tant.

Sebastià GALVANY

CRÒNIQUES DE L'ESTRANGER

DE FRANÇA

La S. de N., Torre de Babel

A penes han acabat les eleccions franceses, i ja una gran decepció s'apodera ensems dels qui han fet triomfar llurs idees i d'aquells l'opinió dels quals ha esdevingut la de la minoria.

La condemna que el Papa Pius XI acaba de pronunciar contra el comunisme posa gran nombre de catòlics en situació angoixosa. Tot un partit de fidels practicants a França havia trobat el mitjà de posar d'acord llurs desigs de supressió de la propietat amb els principis religiosos. Un dels concursos de les darreres eleccions comunistes ha estat constituït pels catòlics d'extrema esquerra. El *Christ Rouge* havia fet adeptes. Ara molts catòlics roigs es demanen si han de renunciar a llurs sentiments religiosos o a llurs ambicions personals. I això no és un debat entre la consciència i el plaer, sinó una tria difícil entre dos comandaments contradictoris de la consciència: una opinió política i un sentiment mistic.

Es absolutament el mateix cas que es va produir, ara fa uns deu anys ran de la condemna de l'Action Française, que féu que molts catòlics monàrquics francesos renunciessin a llurs pràctiques religioses abans que mancar a llur ideal polític.

Els catòlics comunistes, que opinen que la funció etimològica del catolicisme exigeix una repartició dels béns d'aquest món i la supressió del capital, no vacillaran probablement a preferir llur ideologia comunista a llurs creences religioses.

El partit comunista no en restarà disminuït, ans al contrari.

Sembla que no hi ha res que pugui aturar l'experiència comunista propera. Automàticament, tot esdeveniment exterior reforça, a França, la posició del comunisme. El comunisme no és un esdevenidor, sinó un real estat d'ànima. Un moralista que tingués el coratge de declarar-se,

ens diria les seves observacions sobre els costums, o sigui que la «llibertat de l'amor» ni tan sols no s'amaga als medis burgesos. Quant a la concepció del capital, només el lligam als privilegis personals en limita la negació.

Nombrosos francesos pertanyents a la gran burgesia, que posseeixen una petita propietat, una o dues vil·les i títols de renda, detesten seriosament la selecció capitalista del país, els noms de la qual, de mig any ençà, són pronunciats per tothom, fins al punt que això ha esdevingut una retronxa amb el nom de: les 200 famílies. L'obrer i el gros burgès s'uneixen en llurs malediccions i aproven per endavant les mesures comunistes que volen apoderar-se purament i simplement de la fortuna aconseguida i de les empreses diverses d'aquestes 200 famílies. Es a dir, les mines, negocis metal·lúrgics, grans indústries, companyies navileres, etc.

Hi ha una altra classe social que opina que no solament hom s'ha d'apoderar dels béns d'aquestes 200 famílies, ans també de les companyies d'assegurances, que distribueixen dividends als rendistes, i de les companyies de ferrocarrils, d'aigües minerals, dels transports, etc.

En darrer terme, són més nombrosos encara els qui creuen necessària la supressió de tota propietat agrícola que no sigui explotada pel seu propietari; però que s'han de respectar els drets dels comerciants.

Aquests, si hom escolta el parer d'una categoria encara més nombrosa, haurien d'estar vigilats severament per l'Estat, qui hauria de limitar llurs beneficis.

Finalment, una darrera categoria opina que tot ha d'ésser comú i que cap ciutadà no ha de posseir més que el seu veí.

Cadascú, doncs, ha votat com a comunista, en l'esperança de veure despullar aquell que li és superior, mentre ell conservaria els seus béns.

El purista comunista vetlla perquè tot passi pel mateix raser.

Ço que produeix astorament és veure que el comunisme ja s'ha apoderat moralment de tot... àdhuc de Joana d'Arc.

Hom hauria pogut suposar que la festa de Joana d'Arc (de la qual en altre temps no es podia parlar, sense passar per reaccionari) passaria desapercebuda vuit dies després de les eleccions d'extrema esquerra. Doncs, no; tot ha passat altrament, i en els discursos oficials pronunciats pels comunistes s'ha parlat de la «nostra Joana d'Arc».

El comunisme esdevé nacionalista

Millor encara, el comunisme a França desitjaria una liquidació ràpida i definitiva de la qüestió hitleriana. Com totes les religions novelles, no admet el terme mig amb els seus adversaris.

Per tant, els comunistes —que no és pas el mateix que el partit comunista— són antibel·licistes. Es de témer que tan bell punt el partit haurà executat un començament de programa social, si vol passar a l'aplicació exterior de les seves teories, ja no trobarà la mateixa cohesió en els seus membres.

Tot això, altrament, no és sinó una anticipació, car en aquests mo-

ments hom assisteix a aquesta paradoxa: que l'endemà d'unes eleccions fetes amb un programa de violència, el nou ministeri es mostra més parlamentari que cap dels seus predecessors i ajorna les reformes.

Es veritat que Blum no representa sinó els socialistes, amb els quals els comunistes no volen col·laborar. ¿Veurem, cosa que fóra el sùmmum, els socialistes esdevenir l'element conservador i el fre d'un país, la majoria del qual afirma que vol decantar-se envers l'esquerra?

*
**

En tot cas, l'espectador objectiu no pot estranyar-se de l'abisme que separa en aquest moment la política francesa de la política italiana.

Hom diria que el problema mundial, a França, consisteix a fixar la taxa de les fortunes a partir de la qual hom confiscarà o no. Els uns, creient-se amenaçats, converteixen llurs capitals disponibles en lingots d'or que col·loquen... a l'estranger. Els altres intervenen en les reunions de comitès dels partits per tal d'exigir la més ràpida aplicació del programa d'estatització i de confiscació que han votat.

Mentrestant, totes les nocions que una corrua ininterrompuda de ministeris havia assajat d'escampar, o sigui: que Itàlia no havia canviat sinó la façada, que el poble romania tan indolent com abans, que de seguida que Mussolini pogués subscriure un emprèstic a l'estranger es calmarien els seus apetits colonials; que Itàlia mai no gosaria a enfrontar-se amb Anglaterra; que la guerra etiòpica duraria uns quants anys, i que en el cas improbable que Itàlia arribés a triomfar finalment, no podria enriquir-se amb la seva conquesta; com també que Anglaterra no toleraria a les vores del Mar Roig, etc., totes aquestes afirmacions han estat desmentides en vuit mesos per l'experiència.

Aquells mateixos que cantaven els mèrits de l'antiga Roma i s'entristien davant la impossibilitat en què es trobava per a renéixer, ara comencen a témer la novella Roma molt més encara que no admiraven l'antiga.

L'imperi italià pot, ara, tractar d'igual a igual amb Anglaterra. Itàlia construirà a Assab unes drassanes capaces per a reparar i construir petites unitats navals, que romandran permanentment al Mar Roig i podrà, així, evitar el tancament del Canal de Suez i exercir represàlies a la ruta de l'Índia; es procurarà també, amb l'extracció de l'or i del plati de l'Abissínia, els mitjans per a reembossar amb escreix totes les bestretes de capitals que li han estat fetes per la seva guerra.

En resum: en el moment en què la Societat de Nacions podia reco-brar d'una manera definitiva el seu lloc i la seva significació, vet aquí que cedeix, vençuda completament, davant la més esclatant restauració del poder i de la força en el món.

Babel s'enfonsa.

¿Esdevindrà el mateix amb el capitalisme, aquesta societat d'accionistes i d'industrials que havia intentat de repartir i defensar entre ells les diferents possessions del món?

El comunisme podria jugar fit a fit del capitalisme el paper violent que la dictadura italiana acaba de representar a l'esguard dels antics preceptes nacionals.

La veritat és que tant el capitalisme mal comprès com el nacionalisme mal defensat són culpables. Un i altre han pecat per pur egoisme. Just és que sucumbeixin. Si el comunisme arriba a despollar-se de l'egoisme col·lectiu que el guia, triomfarà. Si roman un acord d'egoismes contra els egoismes individuals que pretén substituir, destruirà, sens dubte, però no construirà.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

P. S. — Entre les obres llatines, és a dir aquelles que, purament, proven de crear una entesa i una comprensió mútua entre els països de llengua i de raça llatines, *Le Front Latin* (Rue Servandoni, 7, París), dirigit per M. Sorlot i Ph. Zara i que mena d'algun temps ençà el bon combat, organitza un viatge de descoberta de la llatinitat i d'influència llatina a l'Europa Central, del 12 al 25 de juliol per la quantitat de 875 francs. No és pas que volguem fer publicitat aquí, però ja que els soviètics no dubten de fer remarcar-se entre ells llurs viatges pro-soviètics, ens ha semblat interessant de citar una empresa d'amistat llatina que com aquesta comporta el viatge a Viena, Praga i Budapest. — *Ad. de F.*

D'ANGLATERRA

Diplomàcia i política anglesa i estrangera

Durant l'any passat, Anglaterra ha estat més preocupada pels afers estrangers que pels propis, i els seus governs i polítics s'han mantingut constantment dedicats a la recerca de solucions, primer per a un problema, després per a un altre de diferents països d'Europa amb els quals Anglaterra està més vitalment lligada.

Va haver-hi primer la proclamació per Hitler de «l'armament general a Alemanya», que va donar lloc a la conferència de Stresa i la solució de la qual fou que Anglaterra, França i Itàlia arribessin a un acord de mútua protecció en el cas d'un possible atac per part d'Alemanya. Aquest problema va ésser resolt per sempre.

Després vingueren les divergències entre Itàlia i Abissínia, i tots els esforços que feren les potències, membres de la Lliga de les Nacions, per impedir que es convertís en una guerra fracassaren. La guerra italo-abissínia va continuar fins que va arribar l'infortunat moment crític per als abissinis, sense que la Lliga pogués privar ni limitar la catàstrofe. Aquest problema està encara sense solució per part d'Anglaterra i de la Lliga de les Nacions, malgrat que la guerra estigui per tots conceptes i propòsits acabada.

Quan estava més endinsada la Lliga de les Nacions en la gravetat de la lluita italo-abissínia, treballant a fi de trobar-hi un arranament, aquest organisme fou assetjat per un altre problema, més seriós que qualsevol altre llavors; però va poder aturar-ne les immediates conseqüències i treure l'enverinament d'una ferida que donava senyals d'infectar-se. Era altra volta Hitler, que prenent avantatge de les dificultats de la Lliga de les Nacions, per mitjà d'un cop d'Estat remilitaritzava el districte del Rin, que segons els Tractats de Versalles i Locarno, havia de romandre inocupat. Valent-se d'una ràpida estratègia diplomàtica, Anglaterra va poder impedir que esclatés una guerra a Europa que hauria acabat Déu sap on i amb quins desastrosos resultats. Fou un acte atrevit i de risc per part de Hitler, car havia actuat contra els desigs de les autoritats militars d'Alemanya, que preveïen una guerra per a obtenir un bon resultat de la qual no estaven preparades. Hitler aparentment comptava massa amb la mediació d'Anglaterra; però afortunadament per a ell, va sortir-ne triomfant. Va ésser vencent dificultats que els polítics anglesos, per mitjà d'una ràpida acció, portant els membres de la Lliga de Nacions a Londres en lloc de deixar que discutissin l'afer a Ginebra, reeixiren a aguantar França de marxar sobre Alemanya. Les autoritats militars franceses, segures de l'èxit, amagaren el que pensaven fer. França havia

de declarar la guerra a l'ofensor l'endemà de l'ocupació de la vall del Rin. Anglaterra va poder aguantar França, assossegant-la, i fer-li discutir la situació per donar-li a comprendre quin seria el resultat per a ella d'una guerra: la possible caiguda de Hitler, i després, el caos, i el comunisme a les seves portes. Una Alemanya comunista voldria dir ben aviat una Europa bolxevic.

Malgrat hagi estat apartat el perill d'una guerra immediata entre França i Alemanya, les relacions entre aquests dos països són menys bones que mai. El qüestionari a què ha estat sotmesa Alemanya com a resultat del seu cop d'Estat no ha estat encara contestat i no serà per molt temps contestat satisfactòriament. Hi haurà contestacions evasives i elusives que requeriran un seguit interminable de preguntes.

Malgrat les contínues protestes i sancions de la Lliga de les Nacions, Itàlia va continuar ferma amb la guerra contra Abissínia, conquerint-la almenys per la part referent a la força de les armes. Esperant represàlies per part dels membres de la Lliga, el dos de maig, Mussolini va precipitar els esdeveniments i definitivament va anexionar Abissínia a la seva terra, fent el rei Víctor Manuel Emperador del territori conquerit. Les nacions membres de la Lliga continuen refusant reconèixer els pretesos drets d'Itàlia i estan, pel que sembla, determinades, no tan solament a continuar les sancions, ans bé a fer-les més extensives. ¿Quant durarà aquest estat de coses? Ningú absolutament no ho sap: probablement fins que un altre problema més gran que aquest torni a sorgir.

Per ara, és l'única cosa que la Lliga de Nacions pot fer, si no tanca les seves portes i es confessa derrotada. Malgrat que els abissinis siguin negres i siguin menys civilitzats que els europeus, el fet que siguin membres de la Lliga (fos com fos de la manera com van entrar-hi) els dóna tot dret de protecció per part de la Lliga. El fet que el seu opressor sigui un prominent membre de la Lliga de les Nacions fa el cas més a favor seu. Si la Societat de Nacions ho deixés, mai no es podria reconèixer el dret d'Itàlia, ni considerar l'afer com una pueril qüestió colonial. Molts polítics creuen que s'hauria d'haver tret Itàlia de la Lliga de les Nacions. Legalment, això hauria estat el camí recte a seguir, però llavors tota esperança d'una intel·ligència amigable hauria finit i el present estat d'Europa ja és prou greu sense privar Itàlia de cooperar-hi.

És estrany que el món en general s'inclina a condemnar Anglaterra per haver permès la conquesta d'Abissínia, i la considera derrotada per Mussolini. Els qui així pensen valdria la pena que es prenguessin la molèstia de rumiar una mica i pensarien d'altra manera. Veurien, primer: que empènyer les sancions fins l'últim límit per part d'una nació sola voldria dir amb tota certitud una guerra amb Itàlia, i Anglaterra no volia fer-ne un cas personal, volia que fos una actuació comuna de la Lliga contra l'opressor. Segon: Seria molt costós per a Anglaterra sense cap recompensa i aquesta ha de reservar tota la seva força per a qualsevol conflicte més prop de casa, tenint en compte els sentiments bel·licosos d'alguns països d'Europa.

Itàlia va poder sortir-ne, no per Anglaterra, sinó per la Lliga de les Nacions, degut a les vacil·lacions d'un dels seus principals membres,

França. Anglaterra va estar tot el temps pitjant fort perquè s'actués enèrgicament i de pressa; però França es quedava enrera. Si a Abissínia li hagués estat possible de resistir per més temps, cosa que hauria fet, si no hagués estat per l'ús, per part d'Itàlia, dels gasos asfixiants, Anglaterra segurament hauria continuat actuant sola fins a la fi amb l'aprovació de tota la Lliga de les Nacions.

Les vacil·lacions de França obraren contra ella mateixa, perquè si hagués ajudat Anglaterra des del principi, el Canal de Suez hauria estat tancat, la guerra amb Abissínia acabada tot just d'esclatar, i Hitler mai no s'hauria atrevit a marxar sobre el Rin. Ara, les castanyes són al foc i veurem qui les traurà. Ni el millor diplomàtic no pot predir el que pot passar. Tots segueixen el sistema «espera i veuràs».

Qualsevol cosa pot passar en un continent en què tots els països estan armats fins a les dents; Àustria, però, sembla ara el punt feble. Si Alemanya provés altra volta d'anexionar-se el país germà, Àustria, on té molts adeptes, i els assumptes interiors d'aquesta nació estiguessin en bones condicions, podria haver-hi una revolució ben aviat i tota Europa seria submergida en una terrible conflagració.

Anglaterra està fent tot el possible per impedir que això passi, però si no pot impedir-ho, segurament es quedarà al marge, puix que es dona compte dels efectes devastadors que tindria avui una guerra així.

Per molt que Anglaterra desitgi que a Abissínia se li fes justícia per mitjà de la Lliga de Nacions, no podia ficar-se en un conflicte que hauria alterat l'equilibri del poder en la part Est d'Europa i que hauria portat segurament una guerra amb Itàlia. Hauria estat diferent si totes les nacions membres de la Lliga haguessin fet causa comuna contra l'agressor. Itàlia llavors no s'hauria atrevit a fer guerra a 50 nacions alhora, per més decidida que estigués a atacar-ne una, i la guerra d'Abissínia hauria finit en acabar la primera setmana.

Certs fets es desenrotllen ràpidament en l'Europa central. Àustria és ara pràcticament una dictadura: els anteriors líders estan en desacord; la influència d'Itàlia, tan forta allí abans, és ara tan sols parcial. Els Estats Balcànics no creuen en el poder i acció d'Itàlia. És possible que es presentin discussions entre Itàlia i Alemanya sobre Àustria, però, per altra banda, també podria succeir que es portés a cap una aliança entre Itàlia i Alemanya, la qual segurament portaria una anivellació de forces: França i Rússia contra Alemanya i Itàlia: res tan a propòsit per a una guerra. De totes maneres, el cert és que en el futur hi haurà un canvi d'aliances. Mentrestant, sembla que la Lliga de les Nacions està decidida a anar existint, per tant la lluita amb Itàlia seguirà. ¿Quina decisió prendrà Itàlia a la fi?

El monestir «Fort Augustus» de benedictins i l'educació catòlica a Escòcia i a Anglaterra

És un fet curiós que mentre nombrosos monestirs de monjos que fan vida contemplativa s'han establert a Anglaterra per a reemplaçar aquells que foren destruïts en el temps de la reforma per Enric VIII i la seva

filla Isabel, tant solament dos s'han fundat a Irlanda i un a Escòcia. Els dos d'Irlanda són de monjos cartoixos que van marxar de França en temps de la revolució que va costar el cap a Lluís XVI, i venint a Irlanda, van obtenir el dret de possessió d'uns terrenys incultes en els cims d'altres muntanyes, cedits per uns terratinents. Aquests dos monestirs són florents i en el transcurs d'una centúria i mitja que ha passat des del seu establiment, són relativament rics.

És, però, principalment de Fort Augustus, l'únic monestir d'Escòcia, que desitjo parlar-vos en aquest article. Molts deuen saber del llac Lough Ness i del «monstre famós». Doncs bé, és en la part sud d'aquest preciós llac, on està situat el famós monestir. Mirant el mapa d'Escòcia, es veu exactament la posició que ocupa, està situat en terreny muntanyós (en el districte muntanyós d'Escòcia) amb dues fileres d'altres muntanyes a cada banda que s'elevan gegantines vers el cel. El llac té uns divuit quilòmetres de llargada no tenint la part ampla més d'un quilòmetre. Alhora que alguns rius, un gran nombre de salts d'aigua aboquen constantment els seus cabals dins d'ell. A les voreres del llac hi ha nombrosos pavellons de caça, car tot el districte és i ha estat famós durant centúries per les caceres a peu i a cavall. Hi ha cèrvols, en abundor, i també moltes menes d'ocells. El llac és extremadament pregon; no se sap en realitat exactament la seva fondària, essent la seva aigua gelada durant totes les èpoques de l'any. Quan el vent bufa en el llac, l'aigua algunes vegades s'agita, però quasi sempre vista des dels cims, sembla un immens mirall que reflecteix les escarpades boscuries que té a banda i banda, en la seva superfície cristallina. En un llac així, hi ha molt d'abrigall i molt de menjar per a un monstre marí de considerables dimensions, puix que està replè de peixos de tota mena. El fet que l'anterior Abat del monestir fes un relat definitiu referent al fet que, fa uns vint anys, alguns monjos van veure quelcom de semblant a un enorme monstre movent-se sobre la superfície del llac, és una prova que hi ha més de veritat que de ficció en la seva reaparença l'any passat. És curiós que mai ningú no l'hagi pogut fotografiar.

El llac, mateix que tota la propietat que el rodeja, és de Lord Lovat, el descendent d'una de les més antigues famílies d'Escòcia i catòlic. En el temps de la persecució dels catòlics a Anglaterra i a Escòcia, els Lovats sofriren molt. Fou Lord Lovat qui 50 anys enrera va cedir el magnífic lloc, junt amb el terreny que el volta, a quatre monjos Benedictins que van venir d'Anglaterra a fundar un monestir en la part muntanyosa d'Escòcia. El líder d'aquesta petita comunitat era el Prior Vaughan, un dels famosos cinc germans eclesiàstics, un dels quals fou Cardenal Primat d'Anglaterra. El lloc, que és admirablement adient per un monestir, rodejat com està de tot el que és més bell i pacífic en la natura, fou dues centúries enrera una infranquejable fortalesa anomenada «Fort Augustus». Els monjos no li van canviar el nom. Havia estat construït pels anglesos amb el propòsit de suprimir els muntanyencs rebels. Els monjos, quan van prendre'n possessió, no van canviar la seva primitiva estructura, tan sols van enderrocar-ne un costat, per a l'erecció d'una magnífica església. L'antic fort era una construcció qua-

drangular amb un pati central. Hi havia quatre bastions, un a cada cantonada, l'edifici estava rodejat per un canal d'aigua i un pont llevadís que dona entrada al recinte. Els bastions, el canal d'aigua i el pont llevadís es conserven igual que en l'antigor. Els monjos es limitaren a construir, conservant l'antiga estructura: van arreglar l'interior, canviant les línies generals exteriors el menys possible. Les celles dels frares ocupen la façana de cara al llac: les habitacions dels hostes són a la part contrària. Els altres costats estan ocupats per l'església i el col·legi respectivament. L'entrada a l'estatge dels hostes és sobre el pont llevadís a cada banda d'ella hi ha un enorme arbre en el qual, segons la tradició, molts escocesos havien estat penjats.

A cada costat del gran hall, després d'haver passat el pont llevadís, hi ha dues grans habitacions que ara s'usen per capelles. No han canviat la seva aparença primitiva i encara conserven l'ambient de fets misteriosos, car antigament eren les cambres de tortura on es forçava els desgraciats presoners a fer declaracions. Sota terra i fent un recorregut quadrangular, hi ha una sèrie de calabossos amb un ample corredor al costat. L'única llum que entra en aquests calabossos és per mitjà d'unes petites finestres amb barres gruixudes de ferro, que donen a dit corredor. Aquests calabossos, en el temps en què l'edifici fou una fortalesa, eren les celles per als presoners, els quals poques vegades en sortien amb vida. Allí, en aquell subterrani, un s'imagina les hores aterridores que molts desgraciats passaren, sentint tan sols el guarda que es passejava amunt i avall del corredor. Encara hi ha els llits de pedra i les anelles de ferro clavades a les parets, a les quals moltes vegades eren lligats els presoners.

D'aquest fort, en el temps antic sortien bandes de soldats anglesos abillats amb geos vermells, amb la decisió de vessar sang per fer fracassar els alçaments dels ferotges escocesos. És curiós que el mateix edifici fos després la residència de monjos pacífics, el lema dels quals és «Pax vobiscum» i la missió dels quals és propagar la pau i bona voluntat entre els homes.

Direm quelcom sobre els seus habitants: En l'època que vaig fer-hi estada, formaven la comunitat uns quaranta monjos i quinze llecs. El més petit nombre descendien d'Escòcia. La majoria eren anglesos, molts dels quals pertanyien a grans i antigues famílies catòliques, i altres eren pastors anglicans convertits. Alguns dels que havien estat ministres anglicans, contaven interessants històries. Molts eclesiàstics famosos feren els seus estudis en aquest monestir. El present arquebisbe de Malta, Dr. Caruana, va estudiar en el col·legi de l'Abadia de «Fort Augustus», quan era noi, després fou monjo, i va seguir diàriament les obligacions monàstiques durant molts anys abans que fos cridat a exercir l'alt càrrec que ocupa en l'Església. Va deixar la seva llar essent un col·legial i va tornar-hi després de trenta anys com a arquebisbe. Un altre eclesiàstic i escriptor famós que ha donat dit monestir fou l'abat «Sir Oswald Hunter-Blair», que era protestant i hereu d'un títol, palaus i enormes estats a Anglaterra i a Escòcia. Va convertir-se al Catolicisme i es féu monjo de l'abadia, als vint anys. Quan va heretar el títol i els estats, tenia plans

per a construir una magnífica església Abadia: va fer els fonaments però un plet costosíssim que els seus parents van posar-li el va obligar a desistir dels seus plans, i fins al present, un petit edifici de ferro ha de servir per al propòsit que ell volia.

Després d'ésser Abat durant molts anys, va deixar el càrrec l'any 1919 i ha dedicat el seu temps des de llavors a escriure. És un col·laborador constant de tots els periòdics catòlics. Després d'ell, va venir l'abat Josep M.ª Donald, fill d'una antiga i coneguda família escocesa. L'abat Donald va anar de petit al col·legi de l'Abadia, després fou monjo, i durant tots els anys que fou sacerdot, fins que va ésser Abat, estava ocupat en treballs de missions a Anglaterra. Fou amb recança que va prendre les responsabilitats d'ésser Abat, però estava destinat a més altes responsabilitats encara, perquè recentment ha estat anomenat Arquebisbe d'Edinburg, Seu que és tan sols segona a la de Westminster. La seva preocupació és ara l'establiment d'escoles catòliques arreu on hi hagi criatures catòliques, i procurar que no contraguin matrimoni els catòlics amb persones d'altres religions.

La influència de les Ordes religioses, particularment la dels Benedictins, és molt gran a Anglaterra i a Escòcia, i el resultat és que hi ha molts convertits al catolicisme cada any. Els benedictins i els jesuïtes tenen florents escoles per tot el país, a les quals assisteixen àdhuc molts no catòlics, per l'elevada educació que allí es dona. En diverses ciutats, hi ha nombroses escoles catòliques sota el control del capellà de la paròquia, pertanyent al districte. Els mestres d'aquestes escoles són pagats pel Govern. L'únic que se'ls demana és complir els requisits de les autoritats acadèmiques referents a les capacitats per a ensenyar. Hi ha també molts col·legis per a noies dirigits per monges, a les quals no se'ls demana res més que el compliment requerit pel «tribunal d'ensenyament», que és tenir el títol de mestre, igual que a qualsevol altre que vulgui ensenyar.

Adherides a la Universitat d'Oxford, moltes ordes religioses tenen escoles, on els seus membres poden assistir a classes i estudiar per a qualsevol grau universitari, sota la tutela d'un membre d'una de les seves ordes.

L'escola adherida a l'Abadia de «Fort Augustus» fou establerta quan no hi havia cap altre col·legi catòlic a Escòcia, però ara no tan sols hi ha nombroses escoles catòliques en totes les principals ciutats d'Escòcia, sinó àdhuc molts professors catòlics en les universitats de Glasgow i Edinburgh.

L'Església Catòlica és molt florent a la Gran Bretanya, i augmenta enormement el nombre dels seus fidels tant a Anglaterra com a Escòcia. Els catòlics tenen avui dia, en els dos llocs esmentats, els mateixos drets i privilegis que qualsevol altre ciutadà, referent a l'educació i llibertats cíviques.

R. T. J. HEGARTY

Trad. *Alfons Perés*

Crònica Occitana

Lo darrièr libre paregut sus Mistral pòrta la sinnatura d'En Leon Denis-Valverane (a). Aquest es un pintre consequent, provensal d'origina e de còr, que demòra à Paris lo plus brabe de son temps. Son accion, pracò, es plan felibrenca, e li debèm la fondacion de la Societat d'Art Occitan qu'acampa los pintres e los escalpraires occitans que cèrcan lor inspiracion dins lor país.

Tamben, son libre es un libre de pintre, e lo retrat que nos dona de Mistral es agut e de bon biais. Maneja la pluma tant-plan coma los pincèls, e son tèxte, en dialècte provensal de bona mena, es (1) ondrat de desins e de (2) retipes de tablèus. Se pòd afortir que, plan milhor que d'autres, nos a saput donar una idèa viventa del grand reviscolaire de nòstre èime nacional, qu'a conegut dins son intemitat coma dins las grandas accions de son (3) prefach. S'a pas cercat de copar los pelses en quatre (4) per d'analisis que pòrtan mai de fum que de lutz, sas vistas son prigondas saquelà (5) e a pas laisat brica de foscors sus cap dels punts principals d'una sida que nos es sacrada e que son exemple es, per nos-aus, com una bandièra de raliament.

Per èstre complèt, ajustarem que, coma dins la maja part dels llibres occitans, lo tèxte original es acompanhat d'una viradura al francés. Mas aici, aquesta sembla un autre libre. Volèm dire qu'aquela viradura, sens èstre (6) d'à fonze de fantasia (7), retipa pas asoludament l'escrit provensal. Un còp de mai dona rason al trobare alemand Enric Heine que dizia que «los verses traduchs son de clar de luna empalhat». Verses o pròza, acò 's sò meteis quand la lenga de la viradura, per èstre confòrma à la sia sintaxi e à son engenh particulier, se sab pas plegar als torns de la lenga virada. Aici, En Denis-Valverane es en retard (8) pramor que las joves escòlas de Fransa emplègan (9) que mai una lenga que retipa mai qu'aperabant las lengas provincials. E es segurament un sinne dels temps de veze d'escribans francezes, que, Dius mercès! son pas totis

(a) *Lou Maianen*, per Denis-Valverane, tèxte provensal e francés, vint-e-cinc desins originals. Volum in-8 de 160 paginas. En cò de H. G. Peyre, 25 baïoard del Mont-Parnasa, à Paris, 15 frs.

- (1) ornat.
- (2) reproduccions.
- (3) obra social.
- (4) Si no ha cercat de tallar els cabells en quatre (filar massa prim).
- (5) tanmateix.
- (6) completament.
- (7) no s'assembla.
- (8) per tal com.

d'(9)ubagonencs, recercar dins lo parladis de lor provincia nadalenca, los jòcs ufanozes de novèlas tradicions.

Totis los joves (10), d'alhors, se sentison pas atirats per la literatura francimanda. Còsta los mèstres vièlhs de la lenga d'òc, de trobaires joves se lèvan. Ne volèm per pròba qu'aquel que son nom es de retene: Juli Palmade, qu' es (11) regent dins un dels primièrs vilatges banhats per la ribièra de Salat, dins los pireneus ariegezes, à Seix per tot dire, al pèd de (12) pèches auturozes. Ven de publicar un libre de poezias, ont dins un centenat de sonets gaireben, canta las oras de tota mena que pican al relòtge de son còr (b). La lenga seuna es mai pròche del catalan que del gascon sia dins la sintaxi, sia dins la prozodia, mas l'autor a pas encara saput se deliurar d'unas prononciacions marridas, jos-dialectalas, que fan taca sus l'ensemble e que gèinan (13) pron la lectura. Es daumatge perque son libre conten mai que de promesas. De mai, la grafia franceza qu'emplega es pas per ajudar quicòm.

Aquela question de la grafia, que fa tostemps rajar plan d'encra, tòrna sul tàpis un còp de mai ambe la publicacion del primièr volum de la «Gramatica occitana» (c) d'En Loïs Alibert. Es la revista *Calendau* qu'estaca la campaneta dins son numerò d'abrilh. Publica una letra que Mistral escribia al felibre Bedard (partizan de la grafia occitana), en 1913. Aquí dedins, lo Mèstre dizia qu'una grafia unificada unificarà los dialèctes, sò que seria de faire solament s'òm podia aber una capitala unenca. E lo redactor de *Calendau* d'apondre (14) que sò que s'es fait per Catalonha, se pòd pas realizar per Occitania qu'a pas encara conquistat son autonomia.

Es de pensar que *Calendau* vei pas —o vòl pas veze— las cauzas coma son. Mistral s'enganaba segurament dins sa letra al Bedard, o, tot al mens, èra mal rensinhat sus la refòrma grafica entrepreza pels trobaires Prosper Estieu e Antonin Perbòsc, à la seguida dels primièrs esfòrses del abat lemozin Jozèp Roux. Es pas vertat qu'una lenga se pògue unificar per la sola vertut de la grafia, compte tengut qu'es aquí que de sinnes grafics que se pòdon prononciar diferentament segon los endreits. Acò se vei pron dins lo francès qu'es una lenga unificada e que —malgrat las escòlas— se prononcia de tal o tal biais segon qu'es parlat per de gents de talla o talla encontrada. E quand Romanilha farguèt e impauzèt à Mistral la grafia dicha provensala o mistralenca, lo Felibrige la volia plan tamben impauzar à totis los païses d'òc, sò que seria estat —segon la letra de 1913— l'unificacion de la lenga al profiech del provensal.

(b) *Ores dal Cor*, sonets per Juli Palmade. Estamparia de J. Fra à Fois (Arieja). 12 frs.

(c) *Gramatica occitana segon los parlars lengadocians*, per Loïs Alibert, diplomate superior d'estudis meridionals de l'Universitat de Tolosa, secretari general de la Societat d'Estudis occitans. Primièr volum (grafia e fonetica, morfologia). Societat d'Estudis Occitans, Tolosa. 15 frs.

(9) del Nord.

(10) altrament.

(11) mestre.

(12) pics, puigs.

(13) entrebanquen.

(14) afegir.

Per quant à la critica, concernint l'unificacion de la lenga, solament quand Occitania aurà conquistat son autonomia, sembla plan necia. Acò 's un efèt d'aquel oportunisma que diziam dins nòstre darrièr article, oportunisma qu'es una flaqüera (15) del Felibrige que se podria un pauc inspirar de la celèbra paraula del duc de Borgonha, Carles lo Temerari, qu'afortisia que cal pas esperar de tene per entreprene.

Se pòd dire que l'ensach d'espandiment à travèrs dels païzes occitans de la grafia mistralenca èra premadurat. A-n-aquel moment la bèla reüsida de las òbras del Mèstre alandaba (16) totas las espèras, sò que permetèt de dire qu'una grafia èra consacrada per de caps-d'òbras e que la calia gardar. Mas aquela grafia glorioza èra pas del agrat de totis. D'efèt, supremis lo plural dins los substantius e los adjectius, amai lo *t* final dels participis pasats, jol pretèxe qu'aquelas letras se pronóncian pas. Mas endacòm mai (17), e subretot en Lengadòc, se pronóncian, e sembla que siague mai aïzit de suprimir en legiguent sò qu'existis plus-lèu que d'ajustar sò qu'existis pas. Quand un Provensal escriu: «Car felibre», sabèm pas se s'adresa à-n-un felibre solet o à mai d'un e quand escriu: «ajusta», sabèm pas tant-pauc s'aquel mòt representa un participi pasat o un infinitiu. S'acò es de cercar de pelses sus un iòu, perque la maja part del temps lo contèxe ajuda la comprenensa, cal ben reconeise que parièrs balansament (18) se pòdon pas trobar dins la grafia occitana.

Al contra de plan de felibres que se son entestudits e que s'entestudison dins l'emplec de la grafia mistralenca —qu'adòban d'alhors à lor uzatge personal, sò que fa autant de novèlas grafias que i a d'autors—. En Loïs Alibert s'es restacat (19) à la refòrma Estieu-Perbòsc. I es pas vengut sens aber soscat (20) sus la question. La pròba n'es qu'en 1923 publicaba un librilhon: «Le lengadocien literari» ont dizia, à prepaus de sa grafia del moment: «Se desaparento solument de la grafia classico e d'aquelo d'Estieu-Perbosc per l'abandou de las counsounantos *n* e *r* finalas e l'adoupciu de las voucalos *ou* per *o* sourt e *o* final atone per *a*.» (d).

Ara, la grafia qu'a adoptat per las publicacions de la Societat d'Estudis occitans, s'es pas d'à-fonze l'occitana d'Estieu-Perbòsc, se pòd dire qu' aquela n'es la sorga principala. S'a cercat, com òc dis dins la prefacia de sa gramatica d'associar las doas grafias de la lenga d'òc (sens comptar la figuracion franceza dels sons qu'es pas de retene), se vei pron que l'influencia Estieu-Perbòsc a mai que contribuït al espelizon d'aquela

(d) «Se desaparenta solament de la grafia classica e d'aquela d'Estieu-Perbòsc, per l'abandon de las consonantas *n* e *r* finalas e l'adopcion de las vocalas *ou* per *o* sord e *o* final atone per *a*.» Lo tèxe que citam dins lo nòstre article es en grafia mistralenca adobada al uzatge del lengadocien del ròdol de Tolosa e mòstra de quin biais se prononcia aquí la lenga occitana, sens comptar d'unas vocalizacions que se pòdon pas representar per de letras.

(15) feblesa.

(16) obria.

(17) en altres bandes.

(18) vacilacions.

(19) adherit.

(20) reflexionat.

novèla grafia. Òc debèm dire, aquela grafia es pas per nos dezagradar (à part d'unas pichonas cauzas que serian d'agachar de plus prèp) e d'autant mai que sembla que los adversaris de la grafia occitana an l'aire de li far bona aculhensa. Quand seria que (21) per aquela reconciliada avenidora —perqu'es pas encara facha— debèm gramaciar En Aliberti.

La *Gramatica* que nos presenta es segurament lo plus bèl libre sus la question qu'aje jamai paregut. La rauba n'es polida, e fa, segon l'expression del Prezident Companys el-meteis, «honor a la tipografia de Catalunya». Es, d'efèt, qu'aquel libre es estat estampat à Barcelona ont n'ajèt sonh l'*Oficina de relacions Meridionals de la Generalitat*. Mas, dins un libre parièr, lo corps compta mai que la rauba saquelà! E ben! lo corps respond à la rauba e se pòd afortir que tot l'ensemble es bon.

L'analizi d'una gramatica es pas aizit de far. Un gramatician mèms s'i perdria perque se sab que dempèi lo comensament del monde los gramaticians se son pas jamai pogut entendre. Pèi, de far aici aquel trabalh ont òm se debria d'aprigondir d'unas remarques, acò seria ensucant (22) per de legeires catalans. Que sapien solament que s'an la curiositat de s'asabentar dins la lenga occitana, trobaran dins aquel libre requist, tot sò que ne cal saber.

ANDRIU-J. BOUSSAC

(21) Encara que fos només.

(22) enutjós.

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

PER UN ORDRE POLITIC I ECONOMIC. DEMOCRACIA O DICTADURA? ECONOMIA INDIVIDUAL O CORPORATIVA?, per Jaume Carrera i Pujal. Pròleg de Bartomeu Amengual, Secretari general de la Cambra Oficial de Comerç i Navegació. — Llibreria Catalònia. Barcelona, 1935.

Aquest llibre de Jaume Carrera és veritablement excepcional dins la nostra producció bibliogràfica. D'una gran densitat de contingut, va exposant amb ordre i claredat el procés evolutiu dels grans problemes econòmics, socials i polítics que avui preocupen la humanitat sencera. Més que l'obra d'un teoritzador —per bé que no hi manca sovint la crítica de les opinions i de les idees exposades—, és l'obra d'un expositor, que vol treure de l'examen de les diferents doctrines i escoles econòmiques i socials com una gran síntesi de l'evolució que ha experimentat el món en aquest terreny. Aquest aspecte històric que comprèn més de la meitat del llibre, potser per ésser ja més estudiat i haver sofert els embats de la crítica històrica, és el que queda més clar i precis, talment que arriba a captivar per l'habilitat de l'autor en fer-lo agradable a través dels nombrosos textos i extractes de les doctrines que exposa i comenta.

El liberalisme filosòfic, polític i econòmic és estudiat juntament amb els seus principals teoritzants, que feren de França i d'Anglaterra els principals baluards d'aquest sistema que avui veiem decadent i fracassat; la reacció produïda amb tot el seguit d'utopies i exageracions dels qui creien trobar la solució al desballement i a les injustícies produïdes en la societat, per haver introduït un criteri purament materialista en la vida econòmica i en les relacions socials dels homes. I, finalment, l'aparició del socialisme i comunisme com a conseqüència del procés ideològic germànic, que havia influenciat fortament els qui havien d'ésser-ne els teoritzadors. En exposar els inicis de la teoria socialista, ens sembla un oblit no posar-hi també Lassalle al costat de Marx i Engels, car no és

poca la seva intervenció i influència en les idees i en els primers moviments dels obrers d'Alemanya. La divisió soferta per la I Internacional i la consegüent aparició de l'anarquisme, la revisió de Marx negant el materialisme històric, el sindicalisme revolucionari, etc., fins arribar a la guerra i a l'assaig socialista de Rússia, tot és degudament exposat, destacant-ne les diferents etapes del moviment obrer contemporani. Hauríem desitjat veure-hi una major atenció pel desenvolupament d'aquestes idees a casa nostra. El moviment anarquista, tan antic i arrelat a Catalunya, amb un Ferrer i Guàrdia i un Anselm Lorenzo, no deixa de tenir una importància històrica i fins i tot una significació internacional; i al restant d'Espanya, a la llavor socialista sembrada per Pau Iglesias no se li pot negar una expansió i una força que avui dia es concreta en una organització que controla o regeix la mateixa vida d'Espanya. En general, potser tot el llibre pateix, en part, d'ésser fet mirant el procés que ha seguit el món, sense tenir gaire en compte la participació que hi ha tingut Espanya. I això, en un llibre de la volada i de la vàlua d'aquest, ens dol com una falla.

L'última part, la dedica a examinar els fets a partir de la guerra. Ja s'anuncia una tendència cap a la intervenció de l'Estat, agreujada per la gran crisi econòmica del 1929. Serà el camí que ens portarà cap a una economia dirigida? Ningú no s'atreveix a dir quines seran les formes definitives que prendrà l'organització dels Estats. L'esdevenidor econòmic, social i polític, apareix encara com una cosa fosca, difícil de pronosticar. El que sí és evident és que s'està operant una transformació, i que el món crueix com si es trenquessin els motlles tradicionals que ja han acabat llur missió, o que han fracassat en donar una organització a la vida econòmica i social que no satisfia a tots els homes, mercès a la seva parcialitat i a les seves injustícies. L'autor, en els darrers capítols, passa revista als fets produïts en diferents Estats que acusen aquesta tendència cap a una reforma: Rússia, Itàlia, Alemanya, Àustria, Portugal, EE. UU., Bèlgica, Anglaterra, França. Atesa la poca confiança que manifesta en l'economia liberal i la seva poca simpatia envers els Estats totalitaris que porten a governs de força, fa una mica estrany que no hagi fet una major crítica dels sistemes assajats a Itàlia i Alemanya, per exemple. Som massa prop dels canvis que es van operant per poder fer una crítica exacta de l'orientació de molts Estats actuals, i és clar que ací no es preté de fer un estudi detallat de cada provatura, que altrament exigiria unes altres proporcions, però aquesta part queda una mica més diluïda i certament que s'hi troba a mancar un xic el parer de l'autor, per bé que sembla confiar que una democràcia organitzada de cara al corporativisme pot aportar la solució dels mals presents, que en va pretenen solucionar els règims de dictadura.

Expressament hem deixat de fer referència al capítol que l'autor dedica a l'actitud del Papat davant d'aquests problemes. El creiem molt ben orientat i amb un gran esperit de comprensió per les solucions que hi aporta la democràcia cristiana. Lleó XIII, amb les seves principals Encíclics polítiques i socials; la Unió Internacional de Friburg; la «*Rerum Novarum*» especialment; les figures principals del catolicisme social: Balmes, A. de Mun, Le Play, la Tour du Pin, Harmel, Mermillod, Manning, Ketteler, Hitze, Pottier, Toniolo, totes hi són descrites amb llur activitat als diferents països; però no limitant-se a fer-hi una referència, sinó exposant com es mereix la posició del catolicisme davant el problema social, és evident que calia assenyalar altres aportacions, com són les Set-

manes Socials que, a través de tants anys, tant han influït en la formació d'una veritable mentalitat social, i les organitzacions sindicals cristianes que tan bella florida tenen en països com Bèlgica i Holanda, i tenien a Alemanya, Itàlia i Austria abans d'ésser dissoltes, i que han culminat amb la formació a l'any 1920 de la Confederació Internacional de Sindicats Cristians, que resideix a Utrecht. Certament que en un altre lloc s'esmenta la Unió Internacional de Malines amb el seu Codi Social i la «Quadragesimo Anno», però amb evident desproporció amb llur importància, car és ben cert que tant el Codi Social de Malines, redactat a instàncies del gran Cardenal Mercier, com la gran Encíclica de Pius XI, tenen una significació extraordinària i representen un avanç notable en l'actualització de la doctrina social catòlica davant els problemes dels temps moderns. Es clar que això sol ja exigiria un volum, i no és el que pretenem, sinó manifestar com ens hauria plagut veure el mateix capítol ben completat.

En definitiva, un volum remarcable que recomanem a la nostra joventut que sent l'anhel d'un nou ordre social i que hi trobarà ben aplegats una matisació social econòmica i política i una perspectiva històrica que li serà profitosa. Felicitem cordialment al seu autor Jaume Carrera, sobretot després que l'Institut d'Estudis Catalans, en concedir-li un segon accésit de mil pessetes del premi Duran i Bas, confirma el nostre criteri que és un llibre valuós que, malgrat la seva densitat i volum, no és gens feixuc, sinó molt amè i extraordinàriament interessant. — JOSEP MARLET.

RECORDATORI DEL 1835, per R. Rucabado (amb 32 gravats). — Editorial Políglota. Barcelona, 1935.

Diffícilment s'ha publicat en la nostra llengua un llibre que amb tan reduït nombre de pàgines —una cinquantena— arribi tan endins de l'ànima com el que el senyor R. Rucabado ens brinda com a record del 1835.

Els fets del 1835 són una anella, només una anella, de la sèrie de devastacions que arriben fins als nostres dies i que han causat la pèrdua irreparable de bellíssimes obres d'art. Són també aquells fets la culminació de l'odi antireligiós que ha fet morir tants fills il·lustres del nostre poble per l'únic motiu de servir el Crist. Per això ens diu l'autor que vol honorar d'una manera preferent, no les pedres artístiques i altres joiells destruïts, sinó aquells religiosos que n'eren l'ànima, sense els quals aquelles bel·leses d'art no haurien existit mai.

Ens ajuntem al record de les víctimes de la gran tragèdia, agermanats en la mateixa fe i en idèntics ideals. La nostra tasca ha d'ésser fer comprendre i estimar més l'Evangeli per aquestes mateixes multituds emmetzinades per tantes doctrines corruptores. Només l'apostolat persistent, dirigit amb preferència a les capes socials més penetrades del virus antireligiós, podrà fer desaparèixer la pandèmia destructora que ens deshonra davant tot el món civilitzat. — R. Roca-Puig.

LES REVISTES

Les reproduccions d'articles d'altres fetes en aquesta secció tenen només caràcter documental: la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

CAPITALISME I PROPIETAT, de R.-C. Renard a «La Vie Intellectuelle» de 10 de febrer del 1936. — Trad. J. C.

Sumari. — Propietat i afectament. Analogia de l'afectament dominial i de l'aportació en societat. Naturalesa del títol d'accionista

I

Formació de la societat (es considera principalment la societat anònima).

1.ª El contracte de subscripció: adhesió.

Adhesió contractual i adhesió institucional. Graus d'enfonsament de la societat en el capitalisme.

a) Comunió dels fundadors i dels subscriptors o associats en un fi específic.

b) La societat ja no és per als subscriptors o associats més que un lloc d'inversió de capital.

c) Ella esdevé per als mateixos fundadors una pura especulació

d) Les societats de col·locació de capitals.

2.ª El mandat (?) dels administradors i comissaris de comptes.

a) Mandat i representació.

b) La separació dels poders en la societat instituïda (poder de govern i poder de control).

II

Algunes reformes a estudiar en el règim legal de les societats anònimes:

1.ª En vistes a reforçar el poder governamental dels administradors.

2.ª En vistes a reforçar:

a) Els drets propis dels associats.

b) El poder de control dels associats.

c) La mediació de la justícia corporativa.

Conclusió: el restabliment de la supremacia de l'empresa (principi espiritual) sobre la societat dels capitals (principi material).

N'hi ha prou de recordar la concepció tomista de la propietat per justificar el contrast que fa sentir aquest títol entre la propietat i el capitalisme.

La *propietat* és una de les maneres — i la principal — d'adaptació dels béns exteriors a llur fi que és el de servir l'home: és per això que és de *dret natural*.

El *capitalisme* tendeix a constituir al món el regne de la riquesa, molt especialment sota la forma de diner; acaba per sotmetre l'home i per consegüent l'esperit a la matèria: la *inversió dels valors*.

Aquesta és la imperdonable falta de l'antiga economia política — que ni de molt no ha perdut tot el seu crèdit — d'haver-se presentat i construït com una ciència de la riquesa independent de la ciència de l'home i de la societat, de la qual és i deu restar essencialment tributària. L'economia política és una ciència, no autònoma, sinó subalterna: subalterna a la sociologia i subalterna al dret. La propietat és ordenada a la utilitat del propietari i a la utilitat social al mateix temps. La manera normal per a la propietat de complir les càrregues que la graven és procurant treball, o sigui invertint la riquesa en una empresa el rendiment de la qual sigui útil a la collectivitat al mateix temps que proporciona una manera honrosa de guanyar-se el pa al personal que emplea. Això és el *patronat* en el seu sentit veritable.

Aquesta doctrina, en oposició a la doctrina absolutista del Dret romà i del Dret civil, és cada vegada més honorada, àdhuc entre molts industrials que en comprenen el realisme: fa uns quants anys, a conseqüència d'una conferència pública donada sobre aquesta qüestió a la Universitat de Nancy, dos industrials lorenesos presentaren a l'Associació pel Progrés social interessants suggestions sobre l'assegurança contra l'atur forçós a conseqüència de la crisi econòmica, les quals es basaven precisament sobre el Doctor Angèlic... i el seu intèrpret; pretenien que els superbeneficis realitzats en període d'activitat econòmica havien d'ésser despeses en reserves en vistes a finançar, durant les males jornades, treballs d'interès social (habitacions barates, colònies escolars, hospitals, etc.) i a proporcionar-hi treball al personal acomiadat de les fàbriques: aquests superbeneficis, deien, no ens pertanyen més que sota el punt de vista de l'administració i de la «dispensació», en som «comptables» — no dic envers Déu, car no sé si hi creuen — sinó davant qualsevol qui tingui dret a la vida, i no tingui per a viure sinó el seu treball.

Però la propietat no és pas la sola manera jurídica d'adaptació dels béns exteriors a llur destinació humana; n'hi ha dues més: la hipoteca i l'afectament.

a) Hipoteca: els béns són un instrument de crèdit; garanteixen els deutes: d'una banda, tot creditor té una garantia general sobre el conjunt del patrimoni del seu debitor; després, certs creditors gaudeixen d'una garantia especial sobre tal o qual bé, la qual garantia els constitueix un privilegi i els permet de seguir el bé que n'és afectat, passi per les mans que passi: hom ha reconegut la hipoteca. En aquest cas, la propietat roman en mans del deutor: però se'n destaca un títol, un valor, que enriqueix en aquesta mesura el patrimoni del creditor.

b) Afectament: l'afectament difereix de la hipoteca per dos conceptes:

per de prompte, el destacament s'efectua, no pas en profit d'una persona, sinó d'una idea, d'una finalitat, d'una obra; els béns afectats són el dot d'una finalitat perseguida, entren en l'economia de les vies i els mitjans dels quals una idea ha d'ésser proveïda per esdevenir una institució. D'altra banda, contràriament a la hipoteca, l'afectació mentre dura absorbeix tota la utilitat de la cosa: la propietat resta, però en estat letàrgic; no és més que una propietat virtual..., en potència; es desvetllarà quan l'afectació haurà cessat.

El tipus de l'afectament és el patrimoni públic: les carreteres són afectades a la circulació, els ports al servei de la navegació, les fortificacions al servei de la defensa nacional... Aquesta afectació manté en suspens o atura la propietat; els béns que ateny no són disponibles (i la propietat és precisament el poder de disposar). Però quan l'afectació haurà cessat, quan la desafectació haurà estat pronunciada, la propietat es desvetllarà, i el propietari no serà pas el Ministeri dels Treballs públics, o de la Marina, o de la Guerra (no eren més que afectataris): serà l'Estat, representat, com a propietari, per l'administració dels dominis que és un servei del Ministeri de Finances: l'administració dels dominis els ven, i entren en el dret comú. Tal és el nostre dret positiu.

Ara bé, ¿no és el mateix en el cas de l'empresa constituïda en societat anònima? L'empresa — aquest ésser de raó que és l'empresa, aquest ésser que no té més que una idea, que àdhuc no és més que una idea comercialment explotada i jurídicament organitzada — és l'afectatària d'una massa mòbil de coses i de béns que pertanyen als accionistes; però la propietat dels accionistes desapareix com un tren sota un túnel, durant tota la durada de l'empresa. L'empresa desapareix? l'afectació cessa; la propietat surt del túnel on ella de mica en mica s'ha transportat aportacions inicials sobre els objectes que s'hi han subrogat i sobre les reserves; els accionistes es reparteixen l'actiu. Fins aleshores, el dret dels accionistes no és res més que un estat en l'estructura institucional de l'empresa; és un títol estatutari que substitueix llur dret de propietat mentre és... sota el túnel.

La societat anònima és una petita república, de vegades una de gran, els accionistes de la qual són els ciutadans, igual que el cos administratiu és una petita república dins de la gran, els funcionaris de la qual són els ciutadans. Només que l'administració incorpora els funcionaris, sempre i quan aquests li aporten la col·laboració de llur activitat, mentre que la societat anònima incorpora els seus associats sempre i quan ells li aporten la col·laboració de llur diner: d'una banda, les activitats, és a dir una aportació personal i contínua; d'altra banda, el diner, és a dir una aportació material constituïda una vegada per totes. D'ací la diferència: el títol d'accionista és transmissible als hereus, alienable, sovint negociable; el títol de funcionari és indisponible.

Ara bé, de la mateixa manera que les repúbliques a voltes es giren en oligarquies o dictadures gràcies al respecte farisaic de les formes parlamentàries, així també les societats anònimes cauen sota la dictadura de la banca i l'oligarquia dels feudals de la finança, gràcies al respecte farisaic de les formes estatutàries; la immixtió de la finança — sovint de la finança internacional — el flagell de les assemblees d'accionistes, com de les assemblees parlamentàries.

Però àdhuc sens fer estat d'aquesta intervenció lateral i generalment mòrbida, només cal obrir els ulls per adonar-se que hi ha en l'estructura contrac-

tual i per tant igualitària de la societat anònima un defecte de sinceritat. La societat es desenvolupa en dos plans paral·lels: el pla de les aparences jurídiques i contractuals i el pla de les realitats — i la realitat és que la societat anònima és una estructura autoritària. És precisament contra aquest juridicisme «xapat» (*plaqué*) que nosaltres reaccionem en aquest terreny com en qualsevol altre quan proposem la «teoria de la institució»; cerquem un juridicisme sòlidament integrat en la realitat social.

Com es produeix la desviació capitalista?

Després ¿com es podria mantenir o més aviat restablir en la norma de l'ordre racional — la subordinació de les coses de l'home, de la riquesa a la intel·ligència, de la matèria a l'esperit — la terrible invenció de la societat anònima?

I

Hom sap com es forma una societat anònima: un home d'iniciativa o un grup ha concebut la idea de l'empresa: per a realitzar-la, decideix d'apellar al crèdit públic; però primer que tot, fa la maqueta del monument a construir; estableix els estatuts que fixen l'objecte de la societat i les regles essencials del seu govern; posa sobre el paper la seva «constitució». Fet això, posa a la disposició del públic una emissió «interessant»; els estatuts són publicats; assabentat el públic, es presenta a les finestrelles; subscriu una acció... o cent, o més. Closa la subscripció, i essent lliberades les accions fins a la concurrència del quantum exigit per la llei, es celebra la primera assemblea general; aquesta constata la regularitat de tot aquest procediment preliminar, declara la societat constituïda, i per fi, elegeix els administradors i els consellers.

En tota aquesta sèrie d'operacions, l'anàlisi clàssica descobreix *dos contractes*, un contracte d'adhesió (la subscripció) i un mandat (l'elecció dels administradors i dels consellers). Què cal pensar-ne?

1.ª *L'adhesió*. — Hi ha adhesió i adhesió. Hom pot adherir-se a estipulacions immutablement fixades, i aquestes estipulacions restaran, tal quals, la llei de les parts, indefinidament, passi el que passi: això és el que jo anomenaria *adhesió contractual*. El cas típic és el de la pòlissa d'assegurances. Les adhesions determinen una clientela; cada companyia d'assegurances té la seva clientela; la clientela: un medi *amorfe*, però que no deixa de representar la cohesió d'un interès comú; i aquesta cohesió es manifesta amb esclat en cas d'escàndol; llavors, la clientela es constitueix en sindicat de defensa; s'incorpora en *institució*. Fins llavors, hi ha una institució en potència, però encara no en acte; encara no hi ha més que un mitjà.

Al contrari, quan un candidat sol·licita i obté el seu nomenament per a un càrrec públic, allò a què s'adhereix no és pas al reglament del servei i a l'escala de nòmines tal com són actualment; s'adhereix al mateix servei, a la idea del servei, en resum, a una finalitat les estipulacions reglamentàries de la qual no en són més que la vestidura; és, en virtut d'això mateix, incorporat al servei; n'esdevé un òrgan, i l'òrgan segueix la sort de l'organisme en la seva creixença; en estil pascalià, està embarcat. Aquesta adhesió, aquest embarcament, és un acte de confiança; ell no podrà ésser allunyat del servei; però en

la línia del servei, hom li podrà demanar tot allò que exigeix el bé d'aquest; el Consell d'Estat ha rebutjat el recurs presentat pels mestres contra una decisió ministerial imposant-los la vigilància de les cantines escolars; l'hauria acollit — és el comissari del Govern qui ho ha declarat — si el ministre hagués pretès de fer-los cuinar. Heus ací la institució i l'adhesió institucional.

És el mateix en les concessions de serveis públics: les companyies investides del monopoli de l'enllumenat municipal han estat posades pel Consell d'Estat en l'alternativa de retirar-se o de fornir electricitat en lloc del gas que havien promès; les companyies ferroviàries i de tramvies han estat constretes, per la mateixa jurisdicció, a sotmetre's a un reglament d'administració pública que els imposa, pel bé del servei, càrregues no previstes per llurs convencions; no fa gaire, uns concessionaris que s'havien compromès a proveir quotidianament a la ciutat tal quantitat d'aigua, han fracassat en llur resistència a una deliberació municipal que exigia una quantitat suplementària a conseqüència de l'augment de població. I si l'equilibri financer dels preus és pertorbat, haurà d'ésser restablert per via d'indemnització, o per l'augment de les tarifes d'explotació; però el concessionari ha de subjectar-se a les noves càrregues dins l'esquema del servei, com un funcionari. Recíprocament, si aquest desequilibri és pertorbat a conseqüència de circumstàncies imprevisibles — alça extraordinària dels preus de les matèries primes, inflació monetària — l'administració ve obligada a consentir un reajustament dels preus. Entre el concessor i el concessionari, el contracte determina un consorci en vistes a l'execució pels procediments comercials i en benefici de l'elasticitat que li és pròpia, d'una tasca administrativa que és i resta un servei públic. Heus ací un altre cas d'adhesió institucional.

¿A quina d'aquestes dues menes d'adhesió pertany la subscripció d'acció? Aquí els juristes de l'estricta observància contractualista resten perplexos. Qui diu contracte, diu fixesa; no se'n pot canviar res sense l'acord unànime de les parts: proveu, doncs, d'obtenir la unanimitat entre els accionistes de la Companyia Internacional dels Vagons-llits!... i tanmateix, la societat és feta per a viure, i viure és desenvolupar-se, adaptar-se, canviar..., però canviar restant el mateix. Llavors?...

La fe contractual dóna ales a la pensa jurídica; transportaria la cadena dels Vosgues a l'Oceà... És molt senzill, hom diu: subscrivint, hom s'adhereix als estatuts; ara bé, els estatuts donen a l'assemblea general els més amplis poders; tot allò que decideix per majoria és, doncs, ja per endavant ratificat per la minoria oponent i pels absents; hi ha, per tant, sempre unanimitat. Ací reconeixeu el mite de la Voluntat General de Rousseau: segons aquest mite, l'escrutini té per objecte de fer conèixer la Voluntat General; un cop l'escrutini l'ha revelada, la minoria ha de reconèixer el seu error; àdhuc ha de proclamar que si hagués triomfat és llavors que hauria estat oprimida... Això és una amable poesia, però hi ha una constatació a recordar en aquesta comparança que la societat anònima és certament una mena d'Estat organitzat constitucionalment, el Consell d'Administració de la qual forma el govern, l'assemblea general de la qual és el Parlament i els subscriptors de la qual són els ciutadans...; som molt lluny del contracte privat de dret comú.

La subscripció d'accions és, doncs, una adhesió, no a unes estipulacions imutables, com el contracte d'assegurances, sinó a la mateixa empresa, conside-

rada com un ésser que creix, o eventualment decreix, seguint la seva llei orgànica dins de la línia traçada per la seva fundació: és «dinamisme» i no «estatismisme»; aquests dos epítets expressen bastant bé la diferència entre institució i contracte.

Ara bé, aquesta adhesió, de caràcter constitucional, pot entendre's de quatre maneres que formen cascada: la cascada en el capitalisme.

a) *Primer estadi*: És la comunió del fundador i dels subscriptors en la finalitat d'una producció especificada o de tot altre servei especificat: la fabricació de productes farmacèutics, la construcció d'automòbils, l'organització d'una empresa de taxis. Fundadors i subscriptors es proposen el rendiment, el benefici, el dividend..., però a través de la finalitat concreta de l'empresa; aquesta finalitat podrà evolucionar, però sense sortir de la línia.

Reconec que entre l'evolució de la finalitat social i el canvi de la finalitat social, la distinció és bastant indecisa, però no menys certa; en el primer cas, hi ha continuïtat, i en el segon, la continuïtat és rompuda; jo us remarco que d'aquesta distinció hom en troba una interpretació jurídica en la jurisprudència farmacèutica, que permet al farmacèutic d'adjuntar a l'oficina un comerç accessori, no pas un comerç distint; el farmacèutic pot vendre termòmetres clínics i fins productes fotogràfics; és l'extensió, l'evolució del seu negoci: no podria, en canvi, tenir a la farmàcia un comerç de marroquineria o un saló de perruquer: això seria ja una desnaturalització, un canvi; així també una societat anònima que al restaurant afegís l'hotel, o de l'hotel es reduís al restaurant, no s'apartaria de la línia del «negoci»... L'evolució de la finalitat social ha d'ésser permesa a l'assemblea general, i per tant a la majoria; però, si es tracta d'un canvi, a dreta llei, caldria exigir l'assentiment unànime dels associats, que és tant com dir formar una altra societat, ja que sortint-se de la línia, hom se surt dels compromisos adquirits.

Aquesta mena de societat anònima no es troba sinó en les empreses de curt abast. Altrament, en aquest primer estadi, la societat anònima no motiva cap objecció. O tot al més, la sola objecció és que el llicament als estadis ulteriors, que és molt sensible al punt de vista psicològic i moral, és, jurídicament, quasi incòpiable.

b) *El segon estadi* marca una separació més ben acusada entre el fundador i els subscriptors. Parlant amb propietat, ja no hi ha comunió entre ells; un industrial amic meu descriu la situació en tres línies que tradueixen d'una manera quasi emocionant la reacció indignada del seu sentit patronal al xoc de l'esperit capitalista: «Si, generalment, el fundador estima la seva idea i el negoci que l'encarna, els subscriptors, en canvi, no s'adhereixen a aquesta idea més que pel desig del guany». Això és l'aliança del patronat i del capitalisme: el cap resta patronal, el cos ha esdevingut capitalista. El subscriptor, l'adherit, es desinteressa de la marxa del negoci; la vigila simplement per retirar les seves fitxes del joc abans no s'enfonsi, per a negociar el seu títol abans que la cotització no caigui, i aquesta vigilància l'exerceix, ben entès, per la banda de la Borsa i pels ulls del seu banquer, els consells del qual tenen la mateixa autoritat que els diagnòstics del seu metge, i més que les advertències del seu director de consciència: els banquers són els directors de consciència de la societat capitalista.

Parlant amb propietat els accionistes d'aquesta mena no són més que pres-

tamistes, és a dir estrangers al negoci; aquest no és per a ells més que un lloc d'inversió de fons.

Accionistes, no ho resten més que en el pla d'un juridicisme superficial; en el fons, no són més que obligacionistes. Però si no són més que uns obligacionistes, uns estrangers, no tenen ja, doncs, res a fer en la direcció de l'empresa; i veureu tot seguit el mateix industrial... i amic armar-se d'un fuet venjador per treure'ls del temple...

c) Al tercer estadi, el capitalisme s'ha instal·lat al cap; la comunió és restablerta entre totes dues parts; els fundadors i els adherits estan novament aliats, però a la línia de baix; no cerquen, tant els uns com els altres, més que el rendiment. Els fundadors han escollit l'electricitat perquè aquesta els semblava a l'hora present matèria de rendiment; però tant se'ls en dona de l'electricitat com de la sardina bretona, o de la *choucroute* (1) alsaciana com de les tòfones del Périgord; altrament, també hi són incompetents: un bon director fortament remunerat i interessat als beneficis suplirà llur incompetència ensems que llur indiferència. No «estimen» la seva idea. No tenen més que una competència (i se'n vanen molt) i que un amor (i no cal que el declarin perquè se'ls conegui): no tenen sinó la competència dels negocis, i no estimen més que els diners.

Aquesta vegada ja som de ple a l'imperi de Mammon. Ningú no ignora que són quasi sempre els mateixos noms els que es troben en els Consells d'Administració de la majoria de les grans empreses: «No són més que un grapat d'homes—diu l'Encíclica *Quadragesimo Anno*—entre les mans dels quals s'opera, no solament la concentració de les riqueses, sinó l'acumulació d'una enorme potència d'una potència despòtica sobre béns dels quals ordinàriament no són ni tan sols els propietaris sinó tan sols els dipositaris i els gerents, i que governen a llur grat, que atorguen el crèdit segons els sembla i distribueixen, es pot dir, la sang per l'organisme econòmic del qual tenen la vida entre llurs mans, de tal manera que no es pot ni respirar sense llur consentiment...»

És en aquesta atmosfera que ha estat votada la més capitalista de les nostres lleis nacionals (22 de novembre del 1913). Aquesta llei decideix que, mitjançant una majoria reforçada, l'assemblea general dels accionistes pot modificar els estatuts de cap a peus fora de dos punts: el canvi de nacionalitat i l'augment de les aportacions pecuniàries dels associats; cap límit a la llibertat de transformar l'objecte social; cap garantia per a la minoria oponent; però, què importa? en l'alquímia capitalista, l'electricitat es trasmuta a voluntat en *choucroute* i en sardines, ja que tot es trasmuta en diners.

d) Encara hi ha un millor—és el quart estadi—i aquest és ja ben franc: hi ha avui dia societats anònimes que no tenen altra finalitat que l'especulació. Llur única finalitat, inscrita en llurs estatuts, és de col·locar capitals aportats pels associats, els quals fan dansar d'empresa en empresa, a fi de treure'n el major profit possible... Aquesta vegada sí que som al fons de la cascada.

2.ª Heus ací el contracte d'adhesió que es troba en el punt de partida de la societat anònima, el contracte de subscripció. N'hi ha un altre, que es renova en cada assemblea general: el mandat dels administradors i dels apoderats.

Què és en realitat aquest mandat? A l'assemblea general constitutiva ¿qui

(1) Mot intradueïble amb què és designat un plat comú al Nord d'Europa, consistent en cols trinxades i fermentades.—N. del T.

es pot «mandatar», si no són els fundadors o els qui els fundadors designen? A les assemblees anuals, la multitud de petits accionistes no es molesten d'anar-hi; les despeses del viatge i d'estada absorbirien llurs dividendes, i a més, per què? En realitat, quan el viatge no els és pagat — un dels atractius de les accions de ferrocarrils és el viatge en primera classe ofert per la Companyia als portadors de quaranta divises — els accionistes envien un poder en blanc, per mediació de llur banquer — sempre els banquers! — i els administradors les distribueixen: de tal manera que l'assemblea general que nomena els administradors i apoderats, controla i aprova llur gestió no es compon sinó d'administradors i apoderats que es *mandaten* entre ells i es donen a si mateixos el vist i plau de llurs comptes. El sol risc és que la discòrdia sorgeixi entre els administradors; però no s'esdevé mai fora del cas de mals negocis, i quan els negocis no marxen, els financers ja s'han avançat a retirar-se: en 1925, lord Daziel i el seu grup s'apoderaven de la direcció de la Companyia dels Vagons-Llits: dividendes enormes; alça a la Borsa; en 1929, el grup es retira; per a salvar la situació, la nova direcció es veu obligada a rebaixar els dividendes de 75 francs a 20 francs, i a portar les amortitzacions de 17 milions a 60 milions... Com a botó de mostra.

¿És veritat, doncs, que de dret els administradors són els mandataris dels associats? Això no seria veritat més que des del punt de vista contractual, i del punt de vista des del qual es veuen les coses al revés. Els administradors no són els mandataris dels associats, són els *representants* del negoci; són els governants de l'empresa. Voleu reflexionar sobre aquests dos mots?

a) El mandat avantposa el mandant al mandatari; el nomena i el revoca al seu grat; li dóna les seves instruccions, i el mandatari ve obligat a seguir-les punt per punt: el mandat és imperatiu. La representació és la posició del tutor envers el seu pupíl; és sobretot la posició del diputat a la Cambra: el diputat no és el mandatari dels seus electors, ni de la seva circumscripció: és el representant d'aquest «afer» que és l'interès general del país; és per això que totes les constitucions polítiques veden el mandat imperatiu; el programa electoral és una declaració, no una promesa, i si el mot promesa hi figura és un abús de llenguatge; el diputat, en l'exercici del seu càrrec, no ha de rebre ordres de ningú, ni els seus electors no el poden revocar... En 1871, quan l'Assemblea Nacional hagué ratificat el tractat de Francfort, els elegits dels dos Departaments annexats enviaren llur dimissió; després d'haver-les llegides, el president féu observar als seus col·legues que ells havien estat designats per llurs circumscripcions per a representar la França que resta; els invità a tornar a entrar a la sala de sessions, i aquests continuaren a asseure's fins a la dissolució de l'Assemblea; en una època ulterior, la Cambra ha donat per no efectuades les dimissions trameses en blanc per diputats socialistes a llur partit per a expulsar-los en cas d'infracció a la disciplina: el president es refusà a llegir-les quan les trobà en el seu correu; heus ací la veritat jurídica.

b) Recordem que la societat anònima és constituïda com un Estat. Ara bé, l'estructura de tot Estat descansa sobre la diferenciació que hi ha entre *governants* i *governats*; i és a això que es redueix la separació de poders.

Tota Constitució descansa sobre l'equilibri de dos poders: un poder de govern i un poder d'assentiment i per tant de control. Dirigir és la tasca del

Govern; controlar és la tasca de les Assemblees: Govern de la nació o govern de l'empresa, control de les Assemblees de parlamentaris o de les assemblees d'accionistes; el control és la prova de la confiança; el lligam dels accionistes i dels administradors no és altra cosa: en l'empresa com en l'Estat, «el poder ve de dalt, la confiança ve de baix». No és això el que hi ha escrit a la llei del 1867, però és així com s'esdevé, perquè no pot esdevenir-se altrament. Seria hora d'ajustar el jurídic al real; seria hora que el pla superficial de l'estructura jurídica s'atansés al pla profund de l'estructura social...

II

Ara bé, si la societat anònima és un petit Estat, la seva reforma suscita els mateixos problemes que la reforma de l'Estat; i em sembla que n'hi ha dos que són fonamentals, el segon dels quals se subdivideix en uns altres dos:

El reforç de l'autoritat en el sentit de l'estabilització. No és admissible que un Govern pugui ésser tombat per la senzilla raó que ha deixat de plaure.

El reforç de la garantia dels governats, en un doble sentit, car els governats tenen dos títols a l'esguard dels governants, justament perquè l'Estat, ni més ni menys que cap altra institució, no els integra totalment. Hi són dintre com a membres; en són fora com a persones. Són membres de l'Estat, ciutadans, i sota aquest títol tenen un dret de control i d'assentiment. També són persones susceptibles d'entrar amb l'Estat en les relacions habituals del comerç jurídic: ells li han deixat diners; han fet contracte amb els seus representants; són els seus creditors com a titulars d'una pensió de retir, com a titulars d'una responsabilitat contreta; ells invoquen contra ell llur dret de propietat... És precisament sobre aquests dos punts capitals que han d'ésser garantits.

Tal és el fons del programa de la reforma de l'Estat... El manllevo al meu amic industrial, que el presenta com a programa de reforma de la legislació de les societats anònimes.

«Del funcionament actual de les societats anònimes, diu, se'n desprenen dues coses: els administradors són massa potents, ja que tenen tota llibertat per dur la gerència de la societat segons llur interès particular i no segons l'interès social; i no ho són prou, ja que poden ésser desbancats sense just motiu per qualsevol grup que s'hagi apoderat de la majoria. El problema és, doncs: d'una banda, donar estabilitat als administradors; d'altra banda, protegir els interessos dels accionistes; per aquesta darrera finalitat, dos grups de reformes s'imposen: assegurar la salvaguarda dels drets propis dels accionistes; donar-los el dret de control que els pertany pel fet de llur ingrés en la societat.

1.ª Convé reforçar l'autoritat del cap. Tota institució comporta una autoritat que es deu al servei del bé comú. Si l'autoritat es desentén de la recerca del bé comú, la institució va en camí de morir. Per obviar a aquest perill, cal llevar a l'assemblea dels accionistes el poder de revocació *ad nutum*: d'aquesta manera s'evitarà que grups financers o altres que s'hagin apoderat de la majoria puguin coaccionar la gestió dels administradors sota l'amenaça d'expulsar-los.

«En la concepció contractual, la revocació *ad nutum* s'explica perquè els

administradors no són més que els mandatariis dels accionistes; no és el mateix en la concepció institucional, segons la qual llur autoritat es funda en el servei del bé comú.

»2.ª Convé de salvaguardar els drets propis i d'organitzar el control dels accionistes.

»a) *Els drets propis dels accionistes.*—Sota aquest primer punt, tres principis a consolidar legislativament i a sancionar judiciàriament: el dret de tot accionista a oposar-se al canvi d'objecte de la societat; el dret de tot accionista a oposar-se a la prolongació de la durada de la societat més enllà de la durada fixada pels estatuts; el dret de tot accionista d'exigir la persecució de l'objecte social.

»b) *El dret de control dels accionistes.*—Control, no direcció. En tot afer, la direcció recau en aquells qui tenen la possibilitat (temps, competència) de servir el bé comú. El qui només aporta diners té simplement el dret de vigilar l'ús que se'n fa.

»Si, a l'origen, la direcció de la societat anònima pels accionistes podia explicar-se, és perquè molt sovint la societat no era composta més que per uns quants grossos accionistes; avui dia, amb el nombre considerable de petits accionistes, una tal direcció és irracional i a més illusòria.

»Hi ha per de prompte una qüestió de competència: hom no veu gaire clar l'aptitud del taverner de la cantonada que té una acció Citroën per dirigir aquesta societat, ni la d'un cerveser per dirigir una filatura; sens dubte, hi ha una experiència general dels negocis; però això no basta.

»Endemés, la major part dels accionistes no tenen ni el temps, ni el desig de participar en la direcció de les societats de les quals formen part. El petit empleat que viu a Lió i que posseeix una Banca de França que li dona uns 400 francs cada any no vindrà pas a París per assistir a l'assemblea general: els 400 francs no cobririen les despeses del viatge tan sols. El petit burgès la cartera més important del qual és repartida en cinquanta societats no assistirà pas a totes les assemblees generals; té altres ocupacions... Resta clar, doncs, que el poder de direcció no pot ésser atorgat a l'accionista pel sol fet d'ésser accionista.

»I a fortiori no recau pas en el capital, com ho vol la llei del 1867. Segons aquest sistema, el dret de vot és lligat a l'acció; és l'acció qui vota, és a dir és el diner qui mana; i això és una inversió dels valors.

»I si el principi de la preeminència del capital sobre l'home és condemnable des del punt de vista moral, no és pas menys desastrós per a la veritable prosperitat de l'empresa; l'experiència demostra que quan les potències del diner s'apoderen d'un negoci, aquest s'acosta a la seva decadència o almenys la seva prosperitat és ben efímera; és per a la seva desgràcia que moltes empreses molt bones han acceptat el concurs d'Oustric: el dia que Oustric entrà en el negoci Peugeot, aquest començà a baixar; després de la fallida d'Oustric, quan Peugeot en fou alliberat, l'afer experimentà un redreçament esplèndid.

»Els financers, d'altra banda, no persegueixen la veritable prosperitat dels negocis, sinó els cops de borsa. D'altra banda, si saben malabarejar amb les xifres, els manca la veritable competència comercial i tècnica. Cap negoci no deu la seva prosperitat als diners. No són els diners qui basteixen un negoci, sinó la intel·ligència i la voluntat de l'home que el dirigeix. Ford ha refusat

sempre el concurs dels bancs i té una santa rancúnia per la finança; en els moments més crítics de la seva carrera industrial, no ha volgut mai deure el seu redreçament sinó a una millor organització i a una millor adaptació de la seva fabricació a les necessitats de la clientela; en aquest segle de primacia del diner, Ford ha sabut afirmar la primacia de la intelligença; Ford no és, pròpiament parlant, un capitalista, sinó el primer treballador de les fàbriques Ford.

»El poder de direcció ha d'ésser, doncs, arrabassat als accionistes; no tenen ni la competència, ni el temps necessaris, ni el desig d'aquesta dignitat que de fet abdiquen en profit dels homes de la finança. En canvi, cal donar-los la possibilitat d'exercir el control. Tenen el dret de saber què se'n fa dels seus diners.

»També ens sembla que no és necessari d'atorgar el dret de vot a tots els accionistes indistintament.

»Per a poder controlar, en efecte, cal primerament tenir-ne ganes; a més, cal un mínim de competència. Ara bé, no tots els accionistes es troben en aquestes condicions. Hi ha entre ells especuladors que no esperen el seu benefici de la prosperitat real de l'empresa sinó de les fluctuacions bursàtils; hi ha també una colla d'accionistes que tenen un interès massa petit en la societat per poder-hi consagrar el temps necessari al control; i hi ha, en fi, la manca total de competència d'un gran nombre: ¿com pot controlar un negoci qui ni tan sols sap llegir un balanç?

»El problema és, doncs, de no donar el dret de vot sinó als accionistes que poden exercir útilment aquesta funció de control; però per això, hom no pot basar-se més que en signes exteriors. Potser seria una solució no atorgar-lo més que a les accions nominatives, sota condició de presència efectiva del titular en l'assemblea (fent excepció en els casos d'impediments legítims).

»En fi, per ajudar els accionistes a exercir llur control, la llei del 1867 ha previst els comissaris de comptes encarregats de documentar-los. Ara bé, si els comissaris de comptes són de dret escollits pels accionistes, de fet ho són pels administradors; els comissaris són, doncs, completament dependents d'aquests. Sembla que la millor solució seria fer designar els comissaris pel Tribunal de Comerç, diguem per la jurisdicció corporativa, però la jurisdicció consular és ja una mena de jurisdicció corporativa.

c) Quan hom observa que és a la mateixa jurisdicció a qui versemblantment pertocaria també de vetllar per la protecció dels «drets propis» dels associats, dictant disposicions sobre llurs recursos contra les deliberacions que reportessin canvi d'objecte o prolongació il·legítima de la durada de la societat, així com de rebre llurs accions tendents a exigir la persecució de l'interès social; que ella seria necessàriament jutge dels greuges propis per justificar la revocació dels administradors, i, en últim recurs, de la validesa de les excuses presentades a l'assemblea dels accionistes. apareix clarament que la connexió de la reforma estructural de les empreses i de l'estructura jurídica de la professió es manifesta al nivell de la societat anònima tan bé com al de l'empresa patronal: la justícia corporativa n'és la clau; així el nostre règim administratiu i el nostre dret administratiu, que és el punt de partida del dret corporatiu al nostre país, són fixats en la pràctica jurisprudencial del Consell d'Estat.

En resum, sota la capa de restricció dels poders dels accionistes, es tracta de llur pròpia defensa contra les potències financeres de les quals són juguina. Menys poders: en lloc de la direcció nominal, el control, però un control fet efectiu; en lloc del sufragi universal, igualment nominal, no dels associats sinó de les accions, un sufragi restringit a les accions nominatives i als accionistes la presència dels quals és un índex de l'interès que tenen en el negoci, o sigui una represa del factor humà sobre l'anonimat darrera el qual s'exerceix l'omnipotència del diner... Menys poders, però poders més reals, en més bones mans, més segurament ordenades a la finalitat del bé de l'empresa i dels seus col·laboradors de totes les categories, al mateix temps que al bé general: heus ací la filosofia molt senzilla i molt sana del meu amic i conseller. I heus ací ara les darreres línies de la seva Memòria:

«A la fi d'aquest estudi, és molt important de notar que si la societat anònima és una institució, és englobada en una institució més vasta que és l'empresa. No és un tot independent i autònom, sinó que forma part d'una institució superior que és l'empresa. La societat anònima no és mestressa d'ella mateixa, sinó que és subordinada al bé comú de l'empresa. Els accionistes han de donar-se ben bé compte que, com a accionistes, col·laboren menys al bé comú que els tècnics i els obrers de l'empresa que hi consagren llur activitat i llur intel·ligència. El tot és l'empresa, no la societat dels capitalistes; aquesta no és més que una part, i no pas la primera, d'aquest conjunt.»

Goso pregar-vos de meditar aquesta gravíssima conclusió; i dividiré la vostra meditació en tres punts:

L'empresa i la societat anònima no es confonen. L'empresa és un principi espiritual: una idea organitzada. La societat anònima és un arranjament financer, per tant, material, concebut en vista de la realització de l'empresa. Aquestes dues parts estan analògicament en la mateixa relació que el cos i l'esperit: la societat encarna l'empresa, l'empresa és l'àlè que l'anima.

Per un trabucament de valors, la concepció capitalista i contractual posa l'empresa al servei i a la mercè de la societat anònima; en aquest sistema, l'empresa no té per finalitat més que la prosperitat de la societat.

Per un nou ajustament dels valors, la concepció institucional que és la concepció racional, torna la societat al servei de l'empresa: la societat té per finalitat sostenir l'empresa.

Aquest reajustament s'imposa. Com fer-ho? I molt especialment, ¿què pot i deu fer l'Estat en vistes a aquest reajustament? En parlarem properament.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

DISPOSICIONS ECLESIASTIQUES SOBRE LES PEREGRINACIONS. — El fascicle d'abril de l'*Acta Apostolicae Sedis* publica un decret de la Sagrada Congregació del Concili sobre aquesta matèria, les principals disposicions del qual són les següents: Els pelegrinatges han de conservar sempre llur caràcter religiós i han d'ésser considerats com a veritables actes de pietat cristiana i, per tant, completament diversos del turisme amb fins esportius, culturals o recreatius.

Pertoca exclusivament a l'Autoritat Eclesiàstica la iniciativa i la direcció de les peregrinacions. No pot constituir-se cap entitat per a organitzar i dirigir peregrinacions si no és per iniciativa o, si més no, amb l'aprovació de l'Autoritat Eclesiàstica, sota el control de la qual hauran d'actuar, especialment si hi ha diverses entitats amb el mateix objecte. En tots els pelegrinatges hi haurà un sacerdot que farà de Director espiritual.

En fixar les quotes, els dirigents de les peregrinacions han de tenir en compte que cal que hi puguin prendre part els fidels de modestes condicions econòmiques; per tant, descartada qualsevol idea de lucre, sols s'ha de demanar als romeus una quantitat equivalent a les despeses, calculades amb prudència.

Cap sacerdot secular ni regular no pot tenir al seu càrrec l'organització tècnica del pelegrinatge, que serà encomanada a seglars honestos i experts, que procediran en tot sota la direcció de l'Autoritat Eclesiàstica, segons la naturalesa i el fi religiós d'aquestes santes obres. — *M. R.*

DECLARACIÓ DE L'EPISCOPAT NORD-AMERICÀ SOBRE LA CENSURA CINEMATOGRAFICA. — Traiem aquesta notícia de la pàgina cinematogràfica de l'*Osservatore Romano* del dia 3 de maig passat. El Comitè Episcopal dels Estats Units per a la cinematografia ha publicat una declaració en què diu que considera perjudicials les mesures legislatives referents a la producció cinematogràfica; en canvi, exalta l'actuació de la *Legió de la decència* que ha aconseguit que la moralitat de les pel·lícules interessés al públic.

«Com que la influència de l'opinió pública s'ha manifestat en un notable millorament del contingut moral de la producció cinematogràfica, sembla enraonat deixar-li continuar la bona obra. La *Legió de la decència* continuarà vigilant i procurarà que cadascun dels seus grups mantingui viu l'interès del públic per al significat moral de la producció cinematogràfica.»

Però no creuen en l'eficàcia de mesures legislatives que impliquen un greu perill de censura política, més que un mitjà d'assegurar projeccions morals. Heus ací les seves paraules:

«La *Legió de la decència* considera les mesures legislatives no com un mitjà per a assegurar una sana producció cinematogràfica, sinó com un perill de censura política. Una llei en portaria una altra. El resultat més probable seria un procediment burocràtic per a emetre un judici sobre la moralitat de les pel·lícules que, en últim terme, faria cap a un tribunal superior. Hi hauria el perill que fossin designats tècnics polítics que interpretessin les disposicions legals amb esperit burocràtic i fixarien els models morals de les pel·lícules; hi hauria també el perill que el criteri d'aquests tècnics es ressentís de les pressions de caràcter polític.

«La *Legió de la decència* s'ha proposat un objectiu senzill i clar: assegurar al públic, com a legítim divertiment, una producció cinematogràfica sana i sense objeccions des del punt de vista moral. La seva arma més eficaç ha estat l'opinió pública i aquesta ha de continuar essent l'arma millor contra les pel·lícules malsanes. La *Legió de la decència* considera que l'opinió pública és una guia molt més segura que qualsevol reglament fet per persones designades per una corporació política federal.»

Heus ací un criteri ben diferent del que tenen molts catòlics de casa nostra que voldrien que el Govern tot els ho donés fet. — M. R.

MANIFESTACIÓ DE SOLIDARITAT ENTRE LES ASSOCIACIONS CATÒLIQUES DE JOVENTUT. — Les associacions catòliques de joventut de nou nacions, això és, de Suïssa, Holanda, Anglaterra, França, Espanya, Portugal, Bèlgica, Canadà i Txecoslovàquia, han publicat un missatge en defensa de les perseguides associacions catòliques alemanyes de joventut i de protesta contra la repressió del Govern nacional-socialista. Comencen per declarar que no volen immiscir-se en els afers interiors d'Alemanya, però proclamen que el Catolicisme, amb la seva essència universal i els requisits necessaris de la seva divina missió, no poden ésser considerats *afers interiors* de cap país.

«O bé la solidaritat catòlica no podrà manifestar-se lleialment i coratjosament, o bé nosaltres hem de proclamar avui, en veu alta i davant el món, els sentiments que commouen els nostres cors. Els fets que provoquen la nostra protesta són incontestables i incontestats. Institucions essencialment religioses, com les que formen part de l'Acció Catòlica, han estat tractades, sobretot en aquests darrers temps, com si fossin

enemigues de la pàtria. Les autoritats civils han adoptat contra elles mesures molt greus, que entrebanquen llur actuació i les posen en perill imminent de desfeta.

«Concretant-nos a les associacions de joventut catòlica, llur premsa ha estat suprimida en gran part, llur camp d'acció ha estat reduït arbitràriament, hom exerceix una pressió formidable sobre les famílies de llurs membres, sobretot sobre les famílies dels funcionaris. Recentment, han estat empresonats nombrosos dirigents de la joventut catòlica alemanya, entre ells el Consiliari, el president i el secretari general de l'organització. Estan amenaçats de severes condemnes. Llur delictes consisteix a haver estat fidels a l'Acció Catòlica. Ens vénen a la memòria aquelles paraules de Jesucrist: Benaurats vosaltres quan sereu perseguits, empresonats i condemnats per mi. Volem que aquests testimonis del Crist sàpiguen que participem de llurs proves i que preguem de cor perquè Déu els doni coratge i assistència. Tant de bo que el nostre misatge fraternal sigui per a ells un conhort i una esperança.» — M. R.

EL CONGRÉS DE LA «BONNE PRESSE». — Els dies 13-18 d'abril es va celebrar, a Roma, el 36è. Congrés general de la *Croix* i de la *Bonne Presse*. En la sessió de clausura el Cardenal Suhard, arquebisbe de Reims, digué que la premsa catòlica ha d'informar els lectors, però per tal de *formar-los*, judicant els esdeveniments segons el criteri de la revelació divina.

El punt culminant del Congrés fou l'audiència que el Sant Pare atorgà als congressistes el dia 18 a la tarda i en la qual pronuncià, en francès, un notable parlament sobre la difusió de la premsa catòlica. Ahudeix l'Epistola de la Missa del dia, i diu que sembla com si Sant Pere hagués tingut presents els periodistes catòlics en parlar de la *nissaga escollida* i del *sacerdoci reial* cridat a una missió especial d'immensa importància.

«*Pierre l'Ermite* —diu— us ha parlat de l'omnipotència de la premsa, frase grandiosa, però no exagerada, i fins gosem a dir que el mot no basta per expressar la realitat d'aquesta omnipotència. La paraula ja té per si sola una mena d'omnipotència, un dels més antics i excelsos mestres de la paraula la va anomenar *flexanima, atque omnium regina rerum*. Per mitjà de la paraula el pensament arriba a la voluntat i domina la voluntat i tota l'ànima, i l'ànima és la potència per antonomàsia, a la qual devem la vida, a la qual ho devem tot. La paraula és una força que doblega les ànimes i ho domina tot. ¿Què direm d'aquesta paraula tan potent per si sola, què en direm quan disposa d'aquest organisme, d'aquest dinamisme que s'anomena la premsa? Això és l'omnipotència que es multiplica ultra tota mesura: això és més que una reflexió, és una constatació. La reflexió ve de seguida: quina responsabilitat tan formidable la d'una premsa que disposa de tot poder! El sol fet de no emprar o d'emprar imperfectament aquesta omnipotència és una culpable negligència, una formidable responsabilitat.»

Felicitava després els membres de *La Croix* i de la *Bonne Presse* perquè havien comprès i sentit tota llur responsabilitat i perquè, en celebrar

llur Congrés vora l'Exposició mundial de la Premsa Catòlica, havien estat com un preludi d'aquest gran esdeveniment. Després augurava que tots els països del món tinguessin llur diari catòlic i llur associació per la premsa catòlica. Acabava donant la benedicció i invitant tothom a pregar per la pau que els homes no saben cercar. — *M. R.*

EL SANT PARE DENUNCIA EL PERILL COMUNISTA. — El dia 12 de maig, onomàstic del Sant Pare, es va inaugurar l'Exposició universal de la Premsa Catòlica El Papa, en el seu discurs, va remarcar que hi estaven representades 45 nacions d'Europa i Amèrica i fins a 54 països de la resta del món; digué que lamentava vivament dues absències, la de Rússia, esclavitzada sota el jou soviètic, i la d'Alemanya, on «per una artificiosa i deliberada identificació i confusió entre la religió i la política, no es vol que hi hagi premsa catòlica».

Després de felicitar els periodistes catòlics, diu que els vol donar algunes directives, la primera de les quals és la lluita contra el comunisme. Heus ací les seves paraules:

«El primer perill, el més gran i més general és el comunisme en totes les seves formes i gradacions. Tot ho amenaça i ho impugna adés obertament, adés insidiosament i d'amagat: la dignitat individual, la santedat de la família, l'ordre i la seguretat de la societat i, sobretot, la religió, arribant fins a la palesa i organitzada negació i impugnació de Déu i, paulatinament, de la Religió i de l'Església Catòlica. Tota una copiosa i difosa literatura posa en plena i certíssima llum semblant programa, i en donen fe els assaigs ja practicats o intents a diversos països (Rússia, Mèxic, Espanya, Uruguai, Brasil.)

«Perill greu, total, universal. Universalitat que és continuament i palesament proclamada, promoguda i fomentada amb una propaganda per a la qual res no s'estalvia; més perillosa quan, com ha fet darrerament, adopta actituds menys violentes i, en aparença, menys impiadoses, a fi de penetrar en medis altrament poc accessibles i obtenir —com obté sovint— connivències insospitades o, si més no, silencis i toleràncies d'inestimable vàlua per a la causa del mal, de funestíssimes conseqüències per a la causa del bé.» — *M. R.*

MOVIMENT SOCIAL

EL PLA DE LA CONFEDERACIÓ FRANCESA DE TREBALLADORS CRISTIANS. — De fa temps que s'ha estès com una moda la publicació de diferents plans econòmics destinats, segons els seus autors, a posar remei a les vicissituds

angoixoses que plantegen els problemes econòmics i socials d'avui. Els treballadors cristians de França que en els seus Congressos han anat estudiant els problemes del món del treball a la llum de les grans Encíclics pontificies, han cregut convenient i oportú d'estructurar els seus estudis en un «Pla» adaptat a les circumstàncies i necessitats actuals del seu país. El seu intent en fer-lo públic està contingut en aquestes paraules: «Davant la crisi, heus ací que el sindicalisme cristià proposa, també, un pla que, sense ostentació de pretensions ambiciosos com alguns altres, conté elements de solució capaços d'atenuar, en tot o en part, el desballement econòmic i el desordre social del temps actual, orientant els esperits vers una organització millor, més equitativa i més fraterna en les relacions dels homes.»

El to i el propòsit són certament modestos, però el contingut no deixa d'ésser importantíssim. I com que es tracta d'adoptar les orientacions i els principis de la «Rerum Novarum» i «Quadragesimo Anno» a les necessitats concretes de la societat d'avui, el seu interès no està limitat solament a un país —per bé que sigui estructurat pensant en França— sinó que té interès i pot tenir aplicació a tots. Pel seu interès documental i per la importància que representa per al sindicalisme cristià inspirat en la doctrina social de l'Església, creiem convenient de publicar íntegre el seu text oficial:

«La Confederació Francesa de Treballadors Cristians, conscient del deure que s'imposa al sindicalisme cristià de col·laborar, segons les seves forces, a una reconstrucció de l'economia i de la societat en harmonia amb els principis cristians, considera útil de fer conèixer les condicions amb les quals creu que aquesta reconstrucció podrà emprendre's i realitzar-se pràcticament.

I. — ELS PRINCIPIS

«La C. F. T. C. creu que no es podrà aportar un remei eficaç i durador als errors econòmics i a les injustícies socials que han portat les misèries i els desordres actuals, si no és basant-se en les ensenyances contingudes d'una manera especial en les encíclics «Rerum Novarum» i «Quadragesimo Anno».

«Recorda que s'hauran de tenir en compte, entre altres, els següents principis:

»1^a. El rol primordial de la producció no és pas d'assegurar l'enriquiment d'alguns, sinó de procurar el bé comú de la humanitat;

»2^a. El treball, element essencial de la producció, acte de la lliure voluntat i de la intel·ligència de l'home, no ha d'ésser considerat com una mercaderia sotmesa exclusivament a la llei de l'oferta i la demanda, sinó que la seva missió especial és de permetre a l'home que l'exerceix a consciència de complir la seva destinació terrenal en l'ordre individual, familiar i social, i d'assolir la seva finalitat eterna;

»3^a. La producció, doncs, en consideració al caràcter i a la destinació del treball, a la naturalesa i a la finalitat del treballador, ha d'assegurar a aquest, directament i indirectament, les condicions d'una

existència normal, en l'establiment de les quals tindrà el dret i la possibilitat de participar;

»4^a. El capital, sota la forma material i inerta, no pot ésser fecundat i esdevenir útil i eficaç més que pel treball de l'home. No pot, doncs, com a tal, reivindicar com un dret estricte, un lloc preponderant en la producció. És àdhuc desitjable de tendir a un règim econòmic on el treball sigui considerat superior al capital.

»El rol indispensable exercit pel capital li dona dret a una part dels beneficis de l'empresa, però ha de tenir també la seva part en els riscos i responsabilitats.

»El contracte de treball ha d'evolucionar amb prudència, però cada vegada més, cap a un contracte de societat en el qual el capital i el treball, de dret i de fet associats, es reparteixin equitativament els beneficis de l'empresa;

»5^a. El cap d'empresa en cap sentit no és amo absolut de les coses ni dels homes, sinó el representant responsable d'una autoritat que ha d'admetre la col·laboració i el control.

»6^a. El crèdit no és pas un mitjà donat a alguns per usar en interès particular seu, i sense poder ni responsabilitat, del diner o dels mitjans de producció d'altri; té per objecte reunir les riqueses i repartir-les a fi de facilitar a les empreses i a les activitats un desenrotllament útil al bé comú;

7^a. L'Estat ha de representar el conjunt de forces de la nació. La seva funció és d'assegurar la defensa, el control i l'harmonia d'aquestes forces i, per la prosperitat de la societat, el desenvolupament de la personalitat del ciutadà amb totes les seves legítimes exigències.

»L'Estat ha de contribuir igualment, d'acord amb els altres Estats, al bé comú de la humanitat, assegurant especialment el respecte dels drets i de les necessitats vitals dels altres pobles;

8^a. El dret d'associació és un dret natural inherent al mateix caràcter i a les necessitats essencials de l'home. L'exercici d'aquest dret no pot sofrir altres restriccions que les dictades per les exigències reals del bé públic;

»9^a. La família —i no l'individu— per ésser la cèl·lula de la societat, ha de regular l'apreciació de les necessitats normals del productor que la producció té l'obligació de satisfer.

II. — ELS MITJANS

»Precisats aquests principis, cal procurar-ne la realització, no per una revolució violenta que crearia mals nous sense portar, segurament, remei als vells, sinó per un llarg esforç d'organització, de legislació, d'institució, de reforma dels esperits i dels costums, dels quals la C. F. T. C. creu un deure assenyalar les principals etapes.

1^a. En l'ordre professional

»a) Millorament legal progressiu de la situació dels treballadors.

»Per l'establiment de «salaris mínims obligatoris» tenint en compte les necessitats normals de l'home, necessitats materials, intel·lectuals, morals i familiars.

»Per la «reforma dels abonaments familiars» a fi de fer possible la presència de la mare a la llar.

»Per la institució i perfeccionament de tots els sistemes d'assegurances obligatòries» que garanteixen el treballador i la seva família contra els riscos de la vida professional: atur forçós, malaltia, accident, invalidesa, vellesa, mort.

»Per «l'obligació legal de la prevenció» contra les malalties i accidents professionals.

»Per la «prolongació de l'escolari» i l'organització de «l'orientació» i de la «formació pre-professional», a fi de permetre a l'infant d'entrar a la professió amb el mínim indispensable d'aptituds físiques, morals i tècniques.

»Per «la interdicció legal de tots els treballs» confiats a dones i infants i que constitueixin per a ells un perill moral o un esforç físic.

»Per la «disminució legal progressiva de la durada del treball» en proporció als progressos de la tècnica i de l'economia i sense que això representi un descens en el nivell de vida del treballador.

»Per la «supressió progressiva i ràpida dels allotjaments insalubres o d'insuficient higiene», per «l'organització racional de l'habitació dels treballadors i de la utilització material «intel·lectual i moral de llurs lleures» amb el concurs de totes les col·lectivitats interessades: Estat, municipis, societats de cases barates, de jardins obrers, associacions de treballadors, de propietaris, d'empreses, caixes d'estalvi i d'assegurances socials, etc.

»Per la «lluita contra l'atur forçós», degut al finançament i a l'execució de treballs generals i rendibles que assegurin l'expansió econòmica del país, i a la recerca i aplicació de tots els mitjans permanents, tals com un perfeccionament de la colonització exterior i interior, susceptibles d'absorbir regularment la mà d'obra que la disminució de les facultats de consum o que l'augment molt ràpid de les facultats de producció posen en perill d'atur.

b) Organització de la professió

»Per un «estatut de l'organització sindical» que asseguri a aquesta, malgrat l'existència d'altres institucions socials o econòmiques més vastes, i a reserva de les exigències de l'ordre públic, una llibertat completa de constitució i reclutament, el dret de propietat, el dret d'intervenció en la discussió del contracte de treball i en els conflictes professionals, el dret de participació en l'elaboració de totes les mesures i de representació a totes les institucions que tenen per objecte la defensa dels interessos professionals, socials i econòmics.

»Per l'establiment d'un «estatut de funcionaris» i empleats de serveis públics o d'interès públic, concedint-los el dret sindical i en contrapartida a les limitacions que l'exercici del dret a la vaga pot ocasionar a l'interès públic, donar-los mitjans legals per a recórrer contra les mesures arbitràries o injustes.

»Per «l'organització legal de comissions mixtes, establiment obligatori de contractes col·lectius i la institució de la conciliació i l'arbitratge obligatoris.

»Per la creació de la «jurisdicció professional en tots els graus».

»Per l'establiment d'un «estatut professional general» concedint a cada professió, sobre la base paritària sindical i professional, dret a la reglamentació i jurisdicció pels interessos professionals que li corresponen.

»Per la institució d'un «Consell Superior de Treball», organisme de dret públic, permanent i paritari, constituït pels representants de totes les organitzacions professionals, i que tingui per funcions: aprovar els contractes col·lectius i els reglaments de cada professió, prendre la iniciativa de totes les mesures a presentar al Govern o al Parlament, o de donar-los la seva opinió a fi d'assegurar la salvaguarda dels interessos professionals i socials, de controlar l'execució d'aquestes mesures, i per fi, d'assegurar la representació professional a l'Oficina Internacional del Treball i a les Conferències Internacionals del Treball.

»El Consell Superior de Treball haurà de tenir seccions professionals i regionals destinades a ajudar-lo en la seva tasca.

»Les decisions del Consell Nacional econòmic que afectin interessos professionals o socials hauran d'ésser ratificats pel Consell Superior de Treball.

2ª. En l'ordre econòmic

»La C. F. T. C. reconeix que la lliure iniciativa és un element de tal manera útil per a la creació i desenvolupament de les empreses, que ha d'ésser salvaguardada i encoratjada en la mesura que no posi en perill de comprometre l'interès general.

»De totes maneres, la C. F. T. C. creu que els excessos d'una racionalització que refusa de tenir en compte el factor humà, els desordres econòmics causats per la supercapitalització de les empreses i la mala repartició dels productes, exigeixen reformes progressives, però immediates.

»L'aplicació d'aquestes reformes ha d'ésser diferent i graduada seguint les característiques que presenten actualment les empreses:

»1ª. Empreses personals de poca importància;

»2ª. Empreses privades que ocupen una mà d'obra d'una certa importància o empreses anònimes;

»3ª. Serveis d'interès públic.

»Les reformes considerades com a immediatament desitjables són les següents:

»a) *Extensió progressiva del lloc donat al treball en l'empresa i en l'economia.*

»Per la creació legal en les empreses d'una importància a determinar, de consells de treball paritaris, encarregats, amb l'ajuda de representants qualificats de les organitzacions sindicals, de determinar les condicions de la tècnica, de vetllar per l'aplicació de les convencions col·lectives i de la legislació obrera i social.

»Per la representació legal del treball en els Consells d'Administració.

»b) *Condicions generals de les empreses.*

»Sembla indispensable que una refosa completa de la legislació econòmica, i més particularment de la legislació sobre les societats, sigui efectuada a l'objecte d'aportar-hi les reformes exigides per l'evolució dels fenòmens econòmics i socials.

»Les principals d'aquestes reformes són les següents:

»1ra. En totes les empreses:

»Participació progressiva del treball en la gestió;

»2^a. En les empreses anònimes privades:

»Organització racional de l'assegurança obligatòria de crèdit i de l'assegurança obligatòria de riscos del capital.

»Ampliació de responsabilitats personals dels administradors i inspectors de les societats.

»Constitució obligatòria de sindicats d'accionistes, d'obligacionistes, d'usuaris o dipositaris amb dret d'inspecció àdhuc dels comptes de les societats.

»Reforma de les assemblees generals, a fi d'evitar l'acumulació de poders.

»Reglamentació severa dels mercats, a l'objecte de reservar-ne les operacions als usuaris i d'excloure'n l'especulació abusiva;

»3^a. En els serveis d'interès públic:

»Transformació del capital acció i del capital d'aportació en capital a interès fix.

c) *Els serveis d'interès públic*

»La C. F. T. C. constata que les exigències de la concentració econòmica sobrepassen de vegades, avui dia, les possibilitats de la iniciativa privada i de les capacitats individuals. Algunes formes actuals de concentració, tant per l'extensió de llurs activitats com pel nombre i la importància dels interessos que representen o que han de satisfer, han esdevingut, si no serveis públics, car no corresponen a les responsabilitats i als deures de l'Estat, almenys, serveis d'interès públic.

»Així apareixen, especialment, el crèdit, l'assegurança, les forces motrius, els transports, els mercats, els ports, la marina mercant, la higiene i el turisme.

»La C. F. T. C. no creu pas que la nacionalització d'aquests serveis sigui la solució desitjable. Però sí que necessiten una fórmula d'explo-

tació nova que en confereixi la gestió als representants de les empreses interessades, als usuaris i als treballadors, amb la participació o el control de l'Estat o de les col·lectivitats interessades i sota reserva d'una justa indemnització eventual als interessats.

»La C. F. T. C. procurarà, doncs, amb totes les ajudes útils, l'estudi de l'estatut legal, degudament apropiat, de cada un d'aquests serveis d'interès públic.

»d) *Organització econòmica general.*

»Per la constitució d'un Consell nacional econòmic, organisme de dret públic, paritari i permanent, constituït pels diversos elements interessats en la producció: caps d'empresa, treballadors, usuaris, representants de col·lectivitats i poders públics, del Consell superior de Treball, i que tinguin per principals atribucions amb les reserves abans assenyalades:

»La reglamentació de l'economia.

»L'organització i vigilància dels mercats.

»El control del crèdit.

»La vigilància de la diplomàcia econòmica.

»L'estudi previ i la vigilància dels acords comercials.

»La preparació i proposició al Govern i al Parlament de totes les mesures d'ordre econòmic i la vigilància de llur aplicació.

»La representació a les Conferències internacionals econòmiques.

»El Consell Nacional econòmic haurà d'ésser ajudat en els seus treballs i en la seva tasca de control per consells econòmics regionals i seccions econòmiques.

»El conjunt d'aquestes institucions constituirà el «Cos econòmic».

3r. En l'ordre social

a) *Formació dels homes.*

Les reformes anunciades, i més particularment aquelles que concedeixen als interessats una participació directa en les responsabilitats i en la gestió, no podran ésser realitzades sense una formació general de la massa i una preparació especial de les «élites» que seran encarregades de representar-la. Aquesta formació i aquesta preparació hauran d'ésser alhora d'ordre tècnic, d'ordre intel·lectual i d'ordre moral.

«Es tracta d'una necessitat primordial pel bé comú i la pau social. Les organitzacions sindicals apareixen com les més particularment designades per a assegurar aquesta formació i aquesta preparació. Però la importància del problema a resoldre sembla justificar un ampli concurs de l'Estat sota la forma de subvencions atorgades als organismes que aquelles crearan a aquest objecte.

b) *El dret social.*

»La C. F. T. C. considera que no són tant les injustícies socials les que impulsen el treballador a la revolta com la impunitat gairebé assegurada que aquestes gaudeixen. Creu que moltes violacions de la llei moral i de la justícia social que ocasionen a la situació dels treballadors deplorables i de vegades mortals conseqüències resten sense cap sanció

o no incorren més que en penes civils altament desproporcionades a la gravetat social de les faltes comeses.

»Estima doncs indispensable de començar l'estudi d'un dret social que defineixi les condicions que ha de complir la producció de cara a la personalitat humana i a l'ordre social, assenyalant els delictes i crims que puguin cometre's i determinant la jurisdicció a instituir per jutjar-les i punir-les.

4^a. En l'ordre polític

Insuficiència actual dels poders públics

»La C. F. T. C. no pretén de treure a l'Estat i als organismes polítics que el representen ni l'autoritat que han de tenir, ni les responsabilitats i els deures que han d'assumir.

»Però consta que la complexitat actual i l'enorme desenvolupament dels interessos econòmics i socials fan que la tasca del Govern i del Parlament sigui gairebé impossible de complir totalment.

»D'altra part, constata que les forces econòmiques i socials estan mal equilibrades en un Estat plètòric i que, a falta de mitjans legals, són cada vegada més temptades d'utilitzar llur puixança per mitjans oposats al bon ordre públic.

Les noves institucions

»Li sembla, doncs, necessari que el «Cos professional» i el «Cos econòmic» esdevinguin veritables institucions de dret públic, i que el principi i la forma de designació i de col·laboració amb els poders públics constin a la Constitució, i llur Estatut, que podrà variar segons les condicions econòmiques i socials, sigui objecte d'una llei orgànica.

»Li sembla, a més, que la importància de les qüestions a tractar justificaria la creació d'un ministeri especial: el ministeri d'Afers socials i econòmics.

5^a. En l'ordre internacional

»Els fenòmens econòmics i socials, no menys que els fenòmens polítics, no poden ésser estudiats i regulats completament en el terreny restringit de la nació.

»Nombrosos problemes es plantegen en l'ordre internacional dels quals la gravetat de la crisi econòmica actual exigeix l'estudi i la solució i que estan estretament lligats amb els que es plantegen en l'ordre nacional, fins al punt que no es pot trobar la solució dels uns sense tenir en compte l'evolució dels altres:

- »El control dels càrtels i trusts.
- »El crèdit internacional i la moneda.
- »La repartició de primeres matèries.
- »Els règims duaners.
- »La paritat de les condicions de treball.

»Per tant, l'estudi i la solució d'aquests problemes fa necessària la creació, almenys en els principals països industrials, d'institucions semblants al Cos professional i al Cos econòmic abans previstos.

»Seria igualment desitjable que, sota l'ègida de la S. de N. una institució anàloga a la de l'Oficina Internacional del Treball i de les Conferències Internacionals del Treball, fos creada o reconstituïda, per a conèixer els problemes econòmics internacionals i esforçar-se a donar-los solucions adequades per mitjà de recomanacions o de convenis.

III. — CONCLUSIONS

»La C. F. T. C. no té naturalment la pretensió de resoldre ràpidament el conjunt de problemes que aquí ha plantejat i dels quals no ha fet més que anunciar les possibles solucions.

»Però li ha semblat útil d'establir una mena d'enumeració lògica, encara que no fos més que per conèixer la immensitat de la tasca a realitzar i per constatar sobretot l'intima solidaritat que uneix uns amb altres tots aquests problemes.

»Realista abans de tot, s'ha dedicat ja al treball immediatament realitzable i ha establert tres proposicions de llei referents a la reforma del Consell Nacional econòmic i del Consell Superior de Treball, la creació de Consells regionals econòmics i de treball —la reducció de la durada de treball— l'establiment de salaris mínims.

»Altres proposicions seguiran, a la preparació de les quals la C. F. T. C. aportarà la mateixa posició objectiva i de sentit pràctic, la mateixa tenacitat en la realització. Faran referència especialment als contractes col·lectius de treball, a la conciliació i arbitratge en els conflictes col·lectius, i als abonaments familiars.

»La C. F. T. C. no desconeix les dificultats ni les resistències que trobarà, i més aviat tem que la lentitud excessiva en les realitzacions no arrossegui una gran part de la classe obrera a deixar-se portar cap a solucions de violència. Espera, de totes maneres, que el seu esforç perseverant, recolzat damunt una doctrina exacta, sostingut per col·laboracions il·lustrades permetrà la pacient elaboració de les idees i la formació de l'«élite» indispensable per a una reconstrucció ordenada de l'economia i de la societat.» — J. M.

UN CAMP DE TREBALL CREAT PER LA J. O. C. BELGA PER ALS JOVES EN ATUR FORÇOS. — La Joventut Obrera Cristiana de Bèlgica s'ha preocupat sempre del problema creat per l'existència de tants milers de joves obrers sense treball i ha fet tot el possible per posar remei a la situació material i especialment moral d'aquesta joventut. Després de diversos intents i assaigs, i davant la indiferència dels Poders públics, arriben l'any 1935 a establir pel seu compte, i sense cap mena d'ajut econòmic per part oficial, un Camp de treball a Tournepe, que constitueix, segons ells, l'ajuda material i moral més completa i de la manera més ràpida possi-

ble, per combatre el mal en les seves arrels i donar els resultats més eficaços i més interessants.

Val la pena de fixar-se un xic en què consisteix, perquè es tracta d'un experiment digne de consideració, i per ésser una bella realització d'aquesta nova joventut obrera que s'escampa pel món amb el nom de J. O. C.

Fa més de tres anys que la J. O. C. posseeix una magnífica propietat no lluny de Hal, que és Tourneppe, amb una extensió de 15 hectàries. Gràcies al treball dels jocistes, hom hi havia muntat confortables pabellons per a servir provisionalment de casa jocista, on els joves, durant el bon temps, anaven a passar alguns dies de repòs. Especialment a l'estiu, als diumenges, s'hi podien veure grups de cinc-cents i més, que anaven a gaudir del sol, de l'aire i de l'espai. És en aquesta propietat que pensaren instal·lar el seu Camp de treball. Amb el «fons d'ajut als jocistes parats» havien reunit una bona summa, i amb aquests mitjans i plens d'esperances en la Providència, decidiren posar mans a l'obra. Fou triat un primer equip de parats, amb preferència entre els militants o dirigents federals i locals, compresos entre els 18 i 25 anys i que fossin de diferents contrades del país. Abans, foren en nombre considerable els joves parats que havien estat en els camps de Tourneppe, però fou a partir del març de l'any passat que això s'ha fet en forma organitzada. Després, ja en marxa aquest Camp de treball, el Govern belga ha aprovat la concessió de subsidis als «centres de treball voluntari per als joves obrers parats, la qual cosa ha permès a la J. O. C. de fundar nous Centres a Gemmenich, Lophesn i Nonceveux. Però anem a veure ara el de Tourneppe que és on s'ha fet la primera prova.

El dilluns dia 18 de març del 1935, el primer grup compost de trenta joves feia la seva entrada a Tourneppe. Un grup de casetes fou transformat en dormitori; 24 llits en una dotzena de petites cambres, simples, però ben airejades i assolellades; un altre pabelló podia estatjar una dotzena més de joves. Després de dinar, sota la direcció de Mr. Pierre Blaze, s'examinà el pla de treball. Al vespre, Cercle d'Estudis; després de sopar, un alegre foc i fi de la jornada.

Els primers dies es passen generalment amb calma, els xicots encara no es coneixen; en alguns, els sofriments i les privacions han produït profundes crisis, en la major part la moral és baixa.

El reclutament es fa per mitjà dels secretariats regionals de la J. O. C. escampats per tot el país, però el servei nacional de joves parats es reserva el dret de triar entre els candidats proposats.

La seva intenció és elevar tota la «persona» del jove parat; procuren educar i conquerir la seva vida material, moral i espiritual.

Tots els individus són sotmesos a una visita mèdica a càrrec del doctor De Vroede, amb la qual es donen compte de fins a quin punt la seva constitució és afeblida. Hi ha hagut camp on el metge només ha pogut declarar sis joves físicament resistents. D'ací la seva constant sollicitud per la salut d'aquests joves. De bon matí, la jornada comença al camp d'esports amb exercicis de gimnàsia durant vint minuts. Pràcticament, tots els treballs es fan a ple aire. L'aliment és simple, abundant,

variat i nutritiu. Als que el metge ho prescriu, se'ls fa un règim d'alimentació.

En el cor d'aquests joves no és estrany que el sofriment hagi deixat forta empremta. Per a molts, la família no és pas el mitjà de recobrar-se, sinó que moltes vegades han de bastar el sentiment de «trobar-se de massa». No són compresos llurs plans per l'esdevenidor sense sortida, llur vida sentimental trencada. Per suplir aquesta manca de vida familiar, s'ha procurat fer l'ambient dels camps el més íntim i agradable possible; tots tenen el deure de contribuir-hi; així cada joia i cada pena és comunicada als amics, i és ací precisament on el sacerdot pot exercitar el seu paper de consolador i de guia. Gràcies a una bona fórmula cristiana, regna un veritable sentiment fraternal entre els joves parats. Un visitant, colpit per aquest esperit de caritat, trobava que aquest camp de treball era una magnífica realització de «comunisme religiós».

Donen una gran importància a tot el que es refereix a intensificar la vida cristiana. A la nit, després de la visita al Santíssim, a l'hora del repòs, es demana i s'obté un absolut silenci fins al matí després de la Santa Missa. Aquest silenci és necessari per fer possible i per desenvolupar la vida d'oració. No són pas els mitjans violents, sinó solament la persuasió el que els ajuda a assolir els efectes desitjats. Al costat del repòs tranquil i de l'exercici de la voluntat, el motiu principal és que el recolliment és necessari pe a la pregària fervent. La Missa diària és el punt culminant de cada dia; a la vetlla hom prepara les pregàries, i hom crea així hàbituds de recolliment i de meditació. Les oracions de la Missa són dialogades, la qual cosa fa créixer la participació activa al Sant Sacrifici. En dos camps, on concorregueren joves obrers menys intel·ligents, un recitava en veu alta i llengua vulgar les oracions llatines. La comunió és lliure, però la major part combreguen gairebé cada dia. Abans de començar el treball, dos cops al dia, té lloc la visita al Santíssim, durant la qual es diu l'oració jocista per oferir el treball a Déu, Nostre Senyor. Durant el temps lliure, Nostre Senyor no és pas oblidat en el seu tabernacle. Matí, migdia i vespre, hom diu l'Angelus. Es té cura particularment de les oracions d'abans i després de menjar. Després de sopar, es diu col·lectivament el rosari. Tota aquesta vida d'oració intercalada a l'ordre del dia, sense comptar les múltiples ocasions que tenen de posar-se en contacte amb el Consiliari, fa que en treguin tants o més fruits que d'uns exercicis tancats.

El treball manual a realitzar cada dia és solament de cinc hores. A cada u assigna el seu treball el director de les obres, i l'ha d'executar segons l'esforç de què és capaç. S'ha d'insistir molt prop dels joves parats, que sovint han oblidat l'hàbit del treball o que no han après encara, sobre la consciència professional i la comprensió de llurs deures, i és molt necessari de formar-los en aquest sentit, a fi que es puguin presentar com a bons joves obrers així que trobin feina. En tot el possible, es té en compte l'ofici exercit anteriorment. Tots els treballs s'orienten al perfeccionament i embelliment de la propietat, de cara a l'ús més útil i agradable de la casa jocista pels joves obrers. Fins al present, s'ha construït i donat una capella, una sala de reunions i un petit pavelló

per al Consiliari. Hom té molta cura del treball realitzat, car estan convençuts que el medi exerceix una influència benefactora damunt els esperits. Després, es treballa per la canalització de fonts, l'excavació d'un estany, arrebossar una piscina de natació, a l'anivellament del terreny d'esports, etc. Com es pot veure, no és treball precisament el que manca.

No es pot rebaixar la durada del treball, més que per permetre als joves obrers una elevació i desenrotllament intel·lectuals. Per això, després de les quatre, es celebren les reunions d'estudi: cercles d'estudi, conferències, projeccions, etc. Es ceneixen necessàriament a temes d'interès general: qüestions socials, problemes morals, obres de joventut, etc. Es varia el més possible; conferenciants de fora són convidats a parlar i escoltats atentament pels xicots. Lliçons sobre el moviment professional; lliçons teòriques i pràctiques d'horticultura; excursions instructives per aprendre a conèixer les bel·leses de la naturalesa: plantes, flors, insectes, ocells; observar-los i apreciar-los. També es celebren vetllades amb cançons, exercicis de declamació, que en temps propici es fan al voltant d'un foc de campament. Una petita biblioteca està a la disposició de tots els joves, que en fan ús freqüent. Molts d'ells tenen cada dia llur diari de camp.

Heus ací com està repartida la jornada: 6 h., llevar-se; 6 h. 30 m., visita al Santíssim, oració del matí, salutació a la bandera jocista i cant jocista; 6 h. 40 m., gimnàsia, exercicis; 7 h., Santa Missa; 8 h., esmorzar, temps lliure, arranjament de les cambres; de 9 a 12, treball manual. A les 12, dinar i esbarjo; de 14 a 16 h., treball manual; 16 h., berenar i temps lliure. De 17 a 19 h., sessions d'estudi; 19 h., sopar, temps lliure; 21 h. 30 m., oració del vespre i a dormir.

Sense una absoluta disciplina, un treball així seria absolutament impossible; però no una disciplina escolar, sinó una disciplina raonable i volguda personalment. Un dels joves és proclamat cap del camp de treball, i ell és el responsable de la bona marxa del camp; és a ell que els altres joves parats han d'obeir, perquè està investit d'una autoritat que han de reconèixer, estimar i respectar. En aquest temps de crisi d'autoritat que estem vivint, heus ací un mitjà de formació i d'educació.

Constaten els mateixos organitzadors, resultats veritablement inesperats. Aquests camps han assolit plenament el seu objecte. Han esdevingut veritables escoles d'educació per als joves obrers parats de Bèlgica. Fins ara —diu el P. Arts S. J. del Secretariat general de la J. O. C.— no n'he vist cap que no hagi tornat a la seva llar reconfortat i esdevingut millor. Nombroses lletres d'ells mateixos en són testimonis eloqüents. És veritat que aquests camps no duren més que dues o tres setmanes, però tanmateix, aquest temps és suficient per a realitzar un treball profund de redreçament i de formació. La darrera setmana s'insisteix especialment, perquè continuïn practicant a casa seva les bones habituds, tant des del punt de vista material com moral, que allà han après.

La J. O. C. belga ja s'ha distingit sempre per les seves iniciatives i pel seu sentit pràctic. Aquest camp de treball creat a Tourneppe, comp-

tant solament amb els seus mitjans propis, és un bell exemple de la seva activitat i de la seva eficàcia a favor de l'elevació de la joventut obrera; de tal manera que, com hem vist, la seva experiència servi perquè el Govern belga es decidís en 30 de setembre del 1935 a votar la concessió de subsidis per als centres de treball voluntari per a joves parats. Mentre n'hi ha tants que només es lamenten de la situació angoixosa de les joventuts obreres sense treball, heus ací que la Joventut Obrera Cristiana, fent honor als seus principis i a la seva doctrina, cerca l'aplicació de remeis que facin tangible prop de la classe obrera la sinceritat dels seus sentiments cristians d'amor i de germanor. — J. M.

REVISTA DE PREMSA ESTRANGERA

L'ACABAMENT DE LA GUERRA ITALO-ETIÒPICA. — La victòria italiana a l'Àfrica oriental, amb l'ensorrada del darrer imperi africà ha constituït durant unes setmanes el tema principal de tots els comentaris de la premsa internacional, per les repercussions que la victòria de la Itàlia feixista pot tenir a Europa. No fatigarem el lector amb llargs extractes sinó que ens limitarem a donar la part substancial dels articles més interessants que s'han publicat immediatament després de la derrota etiòpica.

Pel seu valor documental, sobressurt l'història que feia el diari liberal anglès «News Chronicle», de Londres, el qual resumia de la següent forma el conflicte italo-etiòpic:

1934

5 de desembre. — Combat a Ualual, quasi situat en territori etiòpic, però ocupat pels italians.

14 de desembre. — Itàlia s'ha negat a sotmetre's al procediment de conciliació previst en el tractat italo-etiòpic del 1928, i per tant, Abissínia es dirigeix a la Societat de Nacions.

1935

3 de gener. — La situació no ha canviat. Abissínia es dirigeix a la Societat de Nacions, i invoca l'article 11 del Pacte.

19 de gener. — Reunió del Consell de la Societat de Nacions. França i Anglaterra demanen a Abissínia que retiri la seva crida. Itàlia consent a negociar d'acord amb el tractat del 1928.

18 de febrer. — Sortida de tropes italianes per a l'Àfrica.

17 de març. — Abissínia fa una crida a la Societat de Nacions, i invoca els articles 11 i 15.

15 d'abril. — La Societat de Nacions ajorna per al mes de maig l'examen de la crida etiòpica.

25 de maig. — La Societat de Nacions intenta trobar un compromís. La crida d'Abissínia serà examinada el 25 de juliol, si les quatre parts signants del tractat no arriben, abans d'aquesta data, a un acord sobre el nomenament d'un cinquè membre. Finalment, aquest és trobat, però no en resulta cap progrés.

25 de juny. — El Comitè de conciliació es reuneix a Scheveningen. El senyor Eden s'entrevista a Roma amb el senyor Mussolini. S'ofereix a Itàlia un «corredor» a Etiòpia.

4 de juliol. — Basant-se en el pacte Kellogg, Abissínia dirigeix una crida als Estats Units.

9 de juliol. — El Comitè de Conciliació suspèn els seus treballs.

25 de juliol. — El secretari del Foreign Office pronuncia l'embarg sobre les armes destinades a Itàlia i Abissínia.

31 de juliol. — Reunió del Consell de la Societat de Nacions. Resolució per a la represa dels treballs del Comitè de Conciliació. Resolució per la qual es convocava el Consell per al 4 de setembre, a fi d'examinar el conflicte.

16 d'agost. — Negociacions entre Anglaterra, França i Itàlia, que no porten enlloc.

31 d'agost. — El senyor Roosevelt signa la llei de neutralitat dels Estats Units.

4 de setembre. — Reunió del Consell de la Societat de Nacions. El Comitè de Conciliació declara que ni Itàlia ni Abissínia tenen la culpa de la qüestió d'Ualual. El Consell designa un Comitè dels Cinc per efectuar noves negociacions.

11 de setembre. — Sir Samuel Hoare confirma que Anglaterra recolzarà el Pacte de la Societat de Nacions. «No hi haurà armistici amb l'agressor».

13 de setembre. — El senyor Laval declara que França adoptarà la mateixa actitud.

23 de setembre. — Itàlia ha rebutjat les proposicions del Comitè dels Cinc. Abissínia les accepta amb reserves. Es publica el text íntegre d'aquestes proposicions. El baró Aloisi formula les demandes italianes.

30 de setembre. — S'intensifiquen els preparatius bèl·lics a l'Àfrica oriental.

2 d'octubre. — Comença la guerra.

7 d'octubre. — El Consell de la Societat de Nacions declara per unanimitat que Itàlia ha recorregut a la guerra, en violació de l'article 12 del Pacte. L'article 16 posa automàticament en vigor les sancions.

9 d'octubre. — L'Assemblea de la S. de N. es reuneix per estudiar la resolució del Consell.

10 d'octubre. — El Comitè de Coordinació estudia les mesures col·lectives a aplicar a Itàlia.

11 d'octubre. — Nomenament del Comitè dels 17 (que de seguida es converteix en Comitè dels 18), per a la preparació de les sancions.

14 d'octubre. — El Comitè de Coordinació prohibeix que es concedixin emprèstits i crèdits a Itàlia.

19 d'octubre. — Aplicació de l'embarg sobre les exportacions italianes.

18 de novembre. — Entren en vigor les sancions.

6 de desembre. — Elaboració del pla Laval-Hoare.

9 de desembre. — A demanda del senyor Laval, resta ajornat per a data ulterior l'estudi de l'embarg sobre el petroli.

10 de desembre. — El senyor Baldwin declara que «els seus llavis estan precintats».

12 de desembre. — El senyor Eden declara: «Tota solució definitiva ha d'ésser acceptable per a la Societat de Nacions».

18 de desembre. — Dimissió de sir Samuel Hoare.

19 de desembre. — Els llavis del senyor Baldwin es desprecinten. El Comitè dels 18 decideix controlar l'aplicació de les sancions.

1936

Gener. — El Comitè dels 13 cerca una base per a les negociacions de pau. El Comitè dels 18 no es reuneix per no perjudicar aquestes negociacions.

7 de febrer. — Els perits comencen a elaborar l'informe sobre el petroli. El Comitè dels 18 decideix reunir-se a principis de març, per fixar la data d'aplicació de l'embarg del petroli.

15 de febrer. — Queda ultimada l'informe sobre el petroli. No és presa cap decisió.

2 de març. — El senyor Eden declara que Anglaterra està disposada a aplicar l'embarg sobre el petroli, si les altres nacions estan disposades també a fer-ho. Es considera que en aquests moments la Societat de Nacions està donant proves de gran vitalitat.

4 de març. — El Comitè dels 18 ajorna les seves reunions, sense haver pres cap resolució. L'embarg sobre el petroli queda, per tant, ajornat novament.

23 d'abril. — Fracàs del procediment de conciliació. Les noves sancions resten ajornades, i aquesta qüestió serà examinada novament el dia 11 de maig.

2 de maig. — El Negus abandona el seu país.

Per la seva banda, el «Journal des Nations», de Ginebra, comentava d'aquesta forma els esdeveniments:

«El sobirà d'un Estat membre de la Societat de Nacions abandona el seu territori, envaït per l'agressor. Els membres del Consell de la Societat de Nacions hauran de negar-se a admetre la victòria de l'agressor i fer comprendre que l'ús dels gasos no és prou per crear un títol jurídic a l'anexió d'Etiopia a Itàlia... Ja existeix un precedent: el de Manduku. La Societat de Nacions s'ha negat sempre a reconèixer aquest nou Estat creat per la força de les armes, però els Estats membres de la Societat de Nacions han limitat tota llur acció a aquest no reconeixement.

De totes maneres, no pot al·legar-se aquest precedent, perquè la situació legal i de fet és completament diferent, en el cas de la guerra desfermada pel govern italià contra el govern etiòpic.

En el conflicte nipo-xinès, tot el procediment es desenvolupà dintre del marc de l'article 11 del Pacte primer, i de l'article 15 després. Durant tot el procediment, Xina no solament evità de proclamar que es trobava en estat de guerra amb el Japó, sinó que conservà les seves relacions diplomàtiques amb Toquio. Mai no fou invocat l'article 16, ni per la pròpia Xina. D'aquesta manera, el no reconeixement de Manxukuo pot ésser considerat com una reacció suficient...

En la guerra d'agressió italiana no es tracta de la sort d'una província separada de la mare pàtria. Es tracta de la desaparició del mapa geogràfic, de tot un país, de la desaparició d'un membre de la Societat de Nacions, legalment admès sota el padrinatge de França i d'Itàlia. Si els fets no són reconeguts d'aquesta manera, aleshores caldria definir l'article 10 del pacte en el sentit que només garantitza la integritat territorial d'un Estat mentre aquest no sigui conquistat per un altre. ¿Es possible que l'Assemblea sigui d'aquest parer, tan absurd?

El que s'imposa és aplicar l'article 16 del Pacte... Deixar d'aplicar-lo, abandonar les sancions després d'haver-les imposades, traïr el plebiscit de la pau, seria confessar que la Societat de Nacions no lluita contra l'agressor més que en el moment de la victòria. Seria com reconèixer el triomf de l'agressor que viola totes les lleis, àdhuc les de la guerra química; que aquesta violació anul·la la del Pacte, i assegura la impunitat. En una paraula, és proclamar obertament davant de tot el món que si l'agressor és prou fort per imposar la seva llei a la víctima de l'agressió, la llei internacional, el Pacte de la Societat de Nacions, perd tots els seus drets.

Greu, infinitament greu és la responsabilitat de les grans potències, que amb llur política egoista han permès que el món arribi a aquests extrems...

El «*Völkischer Beobachter*», de Munich, feia aquest comentari, sota el títol «*Causes diplomàtiques d'una victòria militar*»:

«No és la força defensiva —o ofensiva— de l'exèrcit del Negus, sinó la reacció anglesa davant de l'amenaça contra la ruta imperial de les Indies, el que en tota lògica havia de decidir la sort del conflicte, i l'èxit o el fracàs de la política italiana en general. Abissínia, com a camp d'operacions del Duce, no oferia altres possibilitats d'apreciació que les d'ordre exclusivament tàctic, tals com dificultats del terreny, problema del proveïment de les tropes, organització de les retaguardies, obstacles meteorològics, etc., consideracions que només eren veritablement importants en aquella mesura en què la tensió anglo-italiana podia, per l'amenaça de les sancions, infligir un greu cop a la resistència econòmica d'Itàlia.

L'ombra de les sancions feia difícil tot pronòstic clar sobre la guerra colonial, la qual, considerada únicament del punt de vista estratègic, no podia acabar altrament que amb una victòria, potser llarga d'obtenir, però certa, d'Itàlia, infinitament superior per la seva tècnica.

De totes maneres, en el mateix pla estratègic, hi havia, a més de les sancions, un factor desconegut, que podia influir perillosament sobre el resultat de l'empresa. Es que la superioritat tècnica, que es manifestava per primera vegada en guerres colonials mitjançant la utilització d'un exèrcit fortament motoritzat, apareixia en primer terme, àdhuc a la llum d'un examen imparcial, com un experiment ple d'incògnites.

Les tropes italianes, amb llur pesada impedimenta, llurs interminables columnes de camions, llur necessitat d'enormes quantitats de combustible, llurs campaments, i sobretot amb la imperiosa necessitat d'una xarxa de carreteres permanent, es veia, al principi de les hostilitats, davant d'un terreny d'operacions tan aviat desert, tan aviat muntanyós, pobre en pistes practicables per als grans vehicles, exposades continuament a ésser impracticables així que plogués. Aquest terreny era, en una paraula, el terreny ideal per a la defensiva, practicada sota la forma de guerrilles per un adversari capaç i resolt.

En aquestes condicions, no té res de sorprenent que els observadors imparcials fessin dependre el triomf de les armes italianes d'un *miracle*, que es traduí ja fos per un esfondrament polític interior d'Abissínia, ja fos perquè els esdeveniments d'Europa prenguessin un aspecte imprevist.

El *miracle* s'ha produït. Però resideix en un aspecte ben diferent, d'ordre quasi psicològic. Ha estat la victòria de la utilització de *totes* les forces, de tots els recursos, de totes les reserves materials i morals, sobre la indecisió d'una política anglesa paralitzada per innumbrables escrúpols i complicacions.

Sota l'amenaça del bloqueig econòmic, Itàlia ha vist desenvolupar en el seu interior un impuls patriòtic nacional extraordinari, propici als plans de Mussolini, i aquest bloqueig, que havia d'esclafar el poble italià, ha provocat un efecte ben contrari, precisament perquè fou aplicat a mitges, i presentà, per tant, les llacunes suficients per treure el màxim de profit dels sacrificis permesos per una nació en guerra.

I mentre la meitat de la Home Fleet tornava als seus ports de procedència, mentre el tancament del canal de Suez es convertia en un tema que era evitat amb horror, els tancs i els avions de Badoglio, a bastament proveïts de gasolina, esclafaven un enemic no solament mal equipat, sinó també mal aconsellat.

Del «Times», de Londres:

«Haile Selassié I, emperador d'Abissínia, ha sortit cap a l'exili. Ha deixat la seva capital en flames, oberta a l'enemic, i ha partit cap a Palestina, emportant-se en l'expatriació la simpatia del món civilitzat. En el curs d'aquests darrers anys, més d'un sobirà ha perdut el seu reialme. Però cap no l'ha perdut tan tràgicament, cap no ha merescut menys la seva sort que el Negus. L'imperi d'Abissínia era —en comparació amb totes les nacions occidentals i orientals— bàrbar. Però era la més jove de les nacions admeses a la Societat de Nacions, del punt de vista de la vida moderna, no pas de la història... Quan l'empradriu morí, l'any 1930, i el Negus, que sis abans s'havia significat a Europa per la seva intel·ligència i el seu serè idealisme, prengué el títol de rei de reis, es veié ben

clarament que faria tot el que li fos possible per fer progressar el seu país. Abissínia tenia finalment un sobirà d'empenta. En un país tradicionalista, sense comunicacions, que ni tan sols té una llengua comuna, el progrés havia d'ésser lent per força. Però el ritme no és igual a l'Àfrica que a Europa. En un lapse de temps molt breu, no disposant més que de mitjans insuficients, el Negus féu una obra remarcable. Sota el seu regnat, Abissínia canvià poc a poc, i en lloc d'ésser un país del passat s'anava convertint en un país de l'esdevenidor, d'un esdevenidor potser encara llunyà, i així estaven les coses, quan el Negus hagué de fer front a la més terrible de les proves.

Aquesta prova, provocada per l'acte d'agressió més vil que registra la història, l'emperador en surt com un home no solament prudent i coratjós, sinó com un gran home. Durant mesos sencers ha contingut els rasos impetuosos que volien llançar-se sobre els italians que preparaven la invasió, i ho féu perquè es veiessin clarament les intencions de Mussolini. En la seva política, el Negus es posava escrupolosament d'acord amb les convencions que el lligaven com haurien d'haver lligat els italians. Només quan aquests hagueren violat llurs compromisos, reuni el seu exèrcit per defensar el país, i apel·là als altres membres de la Societat de Nacions. El seu premi ha estat la decepció i la derrota. L'Europa dividida i vacil·lant l'ha decepcionat, i un enemic implacable l'ha batut...

Restar a Abissínia i morir després d'alguns mesos de guerrilles hauria estat cosa vana. El Negus ha servit el seu país amb un amor heroic, acceptant responsabilitats terribles. Ara que aquestes responsabilitats ja no existeixen, ha pogut sortir d'Abissínia sense avergonyir-se. El món sencer veu en el Negus, tan feble, però tan indomptable, fent servir personalment una ametralladora sota la pluja de bombes dels avions enemics, un representant més digne de la humanitat que no ho és el seu vencedor, que enalteix la seva pròpia glòria a Roma.»

El «Giornale d'Italia», sota el títol: «Ai, dels qui provocaran la catàstrofe!», ha publicat el següent article:

«Winston Churchill parla d'irritació italiana. Té raó. Però encara en tindria més si parlés d'exasperació. Exasperació provocada no per la impotència o la dolenteria —inexistents—, sinó per la clara visió de la injustícia i de la ingratitud amb què el poble anglès, en el frenesí de certs corrents i en la política oficial del seu govern, pensa pagar la nació italiana.

Itàlia no pot oblidar l'ajut, invocat pel propi Govern anglès, que aportà a Anglaterra durant la guerra, i que valgué a l'Imperi britànic un augment de la seva potència. No pot oblidar el seu silenci quan hi hagué la distribució del botí colonial, fruit de la guerra guanyada en comú, distribució de la qual fórem exclosos nosaltres. No pot oblidar que reconegué els drets britànics sobre els territoris del Sudan i Kenia, com a contrapartida d'un eventual reconeixement per part d'Anglaterra, dels drets italians sobre el territori etiòpic. No pot oblidar que el seu dret de legítima defensa contra un país bàrbar i armat ha estat convertit en motiu d'acusació, a fi que pogués ésser creguda la ficció jurídica de

l'agressor, destinada a posar en funcions el mecanisme de les sancions.

Anglaterra hauria pogut estalviar-se aquesta exasperació italiana. N'hauria tingut prou amb què hagués reconegut els tractats signats i llur esperit, i que consentís a deixar que Itàlia fes el que ella mateixa no ha deixat ni deixa de fer arreu del món. N'hauria tingut prou amb què hagués reflexionat sobre el problema de la Mediterrània, i que es donés compte que si l'hostilitat britànica pot dificultar Itàlia, la freda hostilitat italiana no és de cap manera indiferent per a la salvaguarda dels interessos britànics. Finalment, n'hauria tingut prou amb recordar tot el que deu a l'amistat amb Itàlia, especialment a l'Àfrica, en moments en què l'isolament no era *esplèndid* ni tan solament útil.

La «petita guerra», de què ha parlat un diari anglès, i Anglaterra i els seus associats de Ginebra sembla que esperin amb una «joiosa desinvoltura», seria la guerra de la incomprendible exasperació, justificada per les necessitats vitals d'una nació de 45 milions d'habitants.

Aquesta guerra, que Itàlia detesta amb totes les seves forces, però a la qual faria front, si li fos imposada, igualment amb totes les seves forces, seria el conflicte més cruent, el més espantós que hagi conegut la humanitat. Això no és ni «bluff», ni retòrica, ni amenaça. És una freda concreció dels fets al límit de l'extrem perill. És una «assenyalació» lleial del «creixement perillós».

La nació italiana i el seu exèrcit no estan isolats. Ai d'aquells que provocaran el començament de la catàstrofe. No ens cal precisar més. Tothom pot acolorir i omplir a la seva manera el quadre que acabem de fer, amb noms i regions geogràfiques concretes. I que cadascú faci comptes.»

De «Le Petit Parisien»:

«El Govern anglès, sorprès per l'aspecte que prenen els esdeveniments, dubta encara de canviar de procediments, però ja no tergiversa. Es disposa a passar amb realisme de la política sancionista a una política de col·laboració.» — L. J.

PREGUEM PELS NOSTRES DIFUNTS

A tots els nostres lectors demanem en el Crist una oració per l'ànima d'en Magí Novell, pare del nostre subscriptor Ramon Novell, de Tàrraga, el qual ens ha precedit en el senyal de la fe i dorm el son de la pau. Cada mes LA PARAULA CRISTIANA fa dir una missa en sufragi dels seus amics difunts i afavoridors i de llurs prop-parents.

INDEX

DEL VOLUM XXIII

(GENER-JUNY 1936)

PORTICS

EL PRINCIPI DE LES NACIONALITATS	3
ELS DRETS DE LES NACIONALITATS	97
ESTADIS DE NACIONALITAT	193
INTEGRITAT I EXPANSIVITAT NACIONAL	289
LA PERSONA I L'INDIVIDU	385
L'EQUIVOC SOCIALITZANT	481

ESTUDIS

AVINYO, JOAN	
Ramon Sibiuda	410
BELLPUIG, TOMAS	
L'Arquebisbe Vilamitjana	107
CARDO, CARLES	
La moral de la derrota	197
COLL, JOSEP M.	
Fra Antoni Ginebreda, arquebisbe d'Atenes	17
GALVANY, SEBASTIÀ	
La teoria actual del laïcisme	510
MARCOFF, ALEXIS	
La Rússia d'abans i la d'avui	292, 388
MONTCLAR, P. AGUSTI DE	
Entorn dels conceptes «ciència» i «saviesa»	134
ROQUER, RAMON	
Filosofia etiòpica	101
SALVAT, JOSEP	
Poezia Roselhoneza Catalana	316
SERRA SPIELER, LLUISA	
L'evolució japonesa i el perill groc	224
XIFRA, DOM MARCEL	
Els Diàlegs de Sant Gregori	6

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

EDELWEIS (Austria)	423
FALGAIROLLE, ADOLPHE DE (França)	
Optimisme 1936. — L'escorpi simbòlic. — Louis Gillet	25
Nacionalisme i estatisme	140
De la joventut i dels viatges	237
Seny anglès. — Tardieu, antiparlamentari	324
La «Federació Republicana» i el Centre Francès	416
La Societat de les Nacions, Torre de Babel	518
HEGARTY, R. T. J. (Gran Bretanya)	
Anglaterra i la lluita italo-abissínia	151
S. M. Eduard VIII d'Anglaterra	330
Diplomàcia i política anglesa i estrangera	522
BOUSSAC, ANDRIU-J.	
Crònica Occitana	147, 243, 426, 525

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

(Bibliografia i crítica)

EVOLUCION HISTORICA DE LA LITURGIA, del P. Agustin Rojo del Pozo, O. S. B., per C. Montserrat	30
LAS VIRTUDES CRISTIANAS SEGUN SANTA TERESA DEL NIÑO JESUS, de P. Javier, O. F. M., per C. Montserrat.	30
HISTORIA DE LA IGLESIA, d'A. Boulanger, per C. Montserrat	31
KEMPIS AGUSTINIANO, de P. A. Tonna-Barthet, O. S. A., per C. Montserrat	31
EVANGELICAS, del P. P. Brandot, S. J., per C. Montserrat	31
LA VIRGEN MARIA, del P. Luis Colomer, O. F. M., per C. Montserrat	32
EL CRIST MISTIC O LA VEU DEL MESTRE, de Josep Colom, prev., per C. Montserrat	32
LA SAGRADA BIBLIA, volum V de F. B. C. Esdras i Nehemias. Tobias. Judit. Ester. I i II dels Macabeus, per P. Pous	33
LES CIRROSIS HEPATIQUES, II volum, de Jacint Vilardell i Francesc X. Cortada, per P. Tarrés i Claret	34
LA LLUITA CONTRA EL CANCER A CATALUNYA, del Dr. L. G. Guiler, per P. Tarrés i Claret	35
TEMAS SOCIALES. Vol. I: EL TRABAJO EN LA EPOCA ROMANA (LA ESCLAVITUD). Vol. II: EL SALARIO FAMILIAR (TEORIA Y PRACTICA), de Bartomeu Quetglas, per Joaquim Manyà	36

FLORS DE JARDI. POMELL DE BONS CONSELLS PER A JOVES I DONZELLES, del rev. Dr. Josep Colom, per <i>Joaquim Manyà</i>	36
PREPARACIO PER A TENIR UNA BONA MORT, O CONSIDERA- CIONS SOBRE LES VERITATS ETERNES, de Sant Alfons Maria de Liguori, traducció del Dr. Francesc de Dou, per <i>Joaquim Manyà</i>	37
VIDA TRIOMFAL, de Joan Duch i Aguiló, per <i>Leandre Amigó</i> ...	37
ESTUDIS LITERARIS, de Mn. Pere Verdaguer, per <i>Leandre Amigó</i>	38
EL BEATO RAMON LULL (RAIMUNDO LULIO). SU EPOCA. SU VIDA. SUS OBRAS. SUS EMPRESAS, de Francesc Sureda Blanes, per <i>J. C. A.</i>	40
LA NATURE. CONCEPTION ET MORALE BIOLOGIQUE, de Char- les Nicolle, per <i>R. Roquer</i>	41
LAS GRANDES VIRTUDES DE UN NIÑO (ANTONIO MARTINEZ DE LA PEDRAJA), de Dom Adeodato Marcet, O. S. B., per <i>Josep Puigdessens, C. M. F.</i>	154
MIRALL DE DONES. MARTA LA DONA FORTA, del Dr. Josep Casanelles, per <i>Joaquim Manyà</i>	155
BREVES RESPUESTAS A LAS OBJECIONES CONTRA LA RELI- GION, de J. Beateau, per <i>Joaquim Manyà</i>	155
EDICION POPULAR ECONOMICA DE LAS OBRAS DE JUAN V. DE MELLA, per <i>Joaquim Manyà</i>	155
VIDA Y MILAGROS DE FRAY MARTIN LUTERO, de Mons. San- tiago Garrote y Amigó, per <i>Joaquim Manyà</i>	156
LAS MISAS GREGORIANAS, traducció d'un llibret italià, extret del «Monitore ecclesiastico», per <i>Joaquim Manyà</i>	156
AGENDA ECLESIASTICA DE LA EDITORIAL POLIGLOTA, 1936, per <i>Joaquim Manyà</i>	248
L'EXERCICE DE LA VOLONTE, de Georges Dwelshauvers, per <i>Ramon Roquer</i>	248
SANT IGNASI A MONTSERRAT, de Dom Anselm M. Albareda, per <i>C. Cardó</i>	249
HACIA UN PORVENIR MEJOR, del P. Croizier, S. J., traducció de M. Arboleya Martínez, per <i>C. Cardó</i>	250
EN FACE DU PROBLEME SOCIAL. EST-IL VRAI QUE L'EGLISE S'EN DESINTERESSE?, de Maurice Rigaud, S. J., per <i>C. Cardó</i>	251
FRANGITE PANEM, de Mons. Vicente Malzano, traducció de Ci- priano Montserrat, per <i>C. Cardó</i>	252
LAETARE, poemes, de Pere Ribot, prev., per <i>C. Cardó</i>	252
COMENTARIS A LA LLEI DE MAJORIA I HABILITACIO D'EDAT, de Francesc Maspons i Anglasesell, per <i>R. G.</i>	254
UN PROBLEMA MORAL. LA CONTINENCIA PERIODICA EN EL MATRIMONIO, del P. Mayrand, O. P., per <i>Joaquim Manyà</i>	336
NUESTROS JOVENES Y LA PUREZA, de Mons. Francesc Olgiati, traducció de Cebrià Montserrat, prev., per <i>Joaquim Manyà</i>	336

LA VIRGINITAT TRIOMFANT, drama sacre-musical del doctor Tomàs Bellpuig, música del mestre M. Vinyes, per <i>Joaquim Manyà</i>	337
JESUS, LLUM DE L'ANIMA, de Mossèn Antoni Ferrer, per <i>Joa- quim Manyà</i>	338
CONTRA LA APARICION DE LA VIDA, del Dr. G. Clément, per <i>J. Manyà</i>	338
OFICIO DE LOS PADRES Y DE LOS MAESTROS EN LA EDUCA- CION DE LA CASTIDAD, d'A. Lemaire, S. J., per <i>Joaquim Manyà</i>	338
EL SALARIO FAMILIAR, de B. Quetglas, per <i>Joaquim Manyà</i> ...	339
MANUAL DE APOLOGETICA, del doctor A. Boulanger, per <i>Joa- quim Manyà</i>	339
ANGLE, de Josep Maria Boix i Selva, per <i>Leandre Amigó</i>	340
VISIONS DE CATALUNYA (Mallorca), de Joan Santamaria, per <i>Leandre Amigó</i>	341
VOCABULARI CASTELLA-CATALA, d'Emili Vallès, per <i>C. Cardó</i>	429
GLOSSARI DE PIETAT, poesies de missèn Camil Geis, per <i>C. Cardó</i>	430
LA REPÚBLICA ESPAÑOLA EN SU PRIMER HERVOR, de Juan Torrendell, per <i>C. Cardó</i>	431
LA PICA EN FLANDES DE FURIÓ CERIOL, de José M. de Sem- prún Gurrea, per <i>C. Cardó</i>	432
LLUNYANIES, poemes de Manuel Marineho, per <i>Leandre Amigó</i>	433
PER UN ORDRE POLITIC I ECONOMIC. DEMOCRACIA O DICTA- DURA? ECONOMIA INDIVIDUAL O CORPORATIVA?, de Jaume Carrera i Pujal. Pròleg de Bartomeu Armengual, per <i>Josep Marlet</i>	532
RECORDATORI DEL 1835, de Ramon Rucabado, per <i>R. Roca-Puig</i> .	534

LES REVISTES

(Reproduccions i extractes)

<i>Examen de consciència. Veritat i falsedat del pacifisme i del na- cionalisme</i> , de Gaston Fenard a ETUDES, de Paris, 5 i 20 juny 1935	42
<i>Una conclusió teològica a l'enquesta sobre les raons actuals de la descreença</i> , de M.-J. Congar, a LA VIE INTELLECTUELLE 25 juliol 1935	157
<i>El deixondiment de la Xina. Prolegòmens a un estudi del proble- ma social xinès</i> , d'Albert Le Roy, a DOSSIERS DE L'AC- TION POPULAIRE, de Paris, 25 octubre 1935	254
<i>Reflexions sobre la nova política agrària dels Soviets</i> , de C. Ielita- Wilczkowsky, a DOSSIERS DE L'ACTION POPULAIRE, 10 novembre 1935	344

<i>L'espiritual i l'ordre polític, de Jean Lacroix, a LA VIE INTELLLECTUELLE, 10 octubre 1935</i>	351
<i>El moviment dels patrons catòlics a Bèlgica, de Jean Marie Laureys, S. J., a ETUDES, de Paris, 20 novembre 1935</i>	434
<i>El moviment social i les Esglésies segons l'Oficina Internacional del Treball, a ANNÉE SOCIALE, 1934-1935, del B. I. T.</i>	441
<i>Capitalisme i propietat, de R.-G. Renard, a LA VIE INTELLECTUELLE, 10 febrer 1936</i>	535

LES IDEES I ELS FETS

(Cròniques, glosses, comentaris)

VIDA RELIGIOSA I MORAL

La Santa Seu davant les repercussions del conflicte italo-etiòpic	74
Actitud de l'Església anglicana enfront del mateix problema	75
El Cardenal Verdier mana fer pregàries per la pau	75
Un judici imparcial sobre la persecució de Mèxic	76
La situació religiosa d'Alemanya	77
Els catòlics francesos i la política	78
Un antic president del Consell de ministres xinès, sacerdot catòlic	79
Sigrid Undset, un cas interessant de conversió al Catolicisme	169
La Santa Seu i els conflictes internacionals	173
A Mèxic continua la persecució religiosa	175
La situació religiosa d'Alemanya	176
La pròxima exposició de la premsa catòlica a Roma	177
Sobre la conversió de la reina Astrid	178
Condemnació d'una obra de Buonaiuti	264
Nova Encíclica Pontificia	264
L'Església i la qüestió regionalista a França	265
Les darreres eleccions angleses des del punt de vista catòlic	266
Festes religioses amb motiu de la independència filipina	266
Sobre l'exposició internacional de la premsa catòlica	268
El nacional-socialisme continua perseguint l'Església	268
Condemnació d'una obra espanyola («Del gran número de los que se salvan y de la mitigación de las penas eternas», del P. Getino)	362

Parlament del Sant Pare als predicadors quaresmals de Roma	362
Comunisme i Catolicisme	363
Sobre l'Acció Francesa	364
Represa dels Congressos de Malines	365
Condemnació d'algunes obres («Lutero», «Vita di Gesù», «San Paolo», de Pau Hèctor Santangelo)	448
Les tasques de la Rota Romana durant l'any passat	449
Actitud de certs catòlics francesos davant el problema de la pau	449
L'Episcopat alemany i el plebiscit	451
La qüestió escolar a Anglaterra	452
La Constitució xinesa i la llibertat religiosa	453
La influència creixent dels catòlics d'Anglaterra en la vida pública	453
Disposicions eclesiàstiques sobre les pelegrinacions	547
Declaració de l'Episcopat nord-americà sobre la censura cinematogràfica	547
Manifestació de solidaritat entre les Associacions catòliques de joventut	548
El Congrés de la «Bonne Presse»	549
El Sant Pare denuncia el perill comunista	550

CULTURA GENERAL

Els 80 anys del gran historiador alemany Finke	80
Esquiadors d'estiu	269
Una condemna de la literatura	270
El procés de l'Estat	271
Herois i heroïcitats	272
Una típica performança de l'aviació	454
Una epidèmia nord-americana	455
Molière prohibit	456
«Indianisme» o «Universalisme», lluita per una cultura autòctona a l'Amèrica del Sud	457
El centenari de Pickwick	458

MOVIMENT SOCIAL

El «Stachanovisme» a Rússia	83
La calamitat mundial de l'atur forçós	84
El subsidi familiar dels empleats d'assegurances	462
El pla de la Confederació Francesa de Treballadors Cristians	551
Un camp de treball creat per la J.O.C. belga per als joves en atur forçós	559

MOVIMENT INTERNACIONAL

Brasil

La posició dels catòlics del Brasil enfront de la política i l'Estat	459
---	-----

REVISTA DE PREMSA ESTRANGERA

1935, any d'eleccions, a «Bassler Zeitung»	87
La posició dels partits polítics egipcis, a «Al Ahram» ...	88
La invasió del Nord de Xina pels japonesos, al «Manchester Guardian»	89
Les informacions de la guerra etiòpica, a «Le Petit Meridional»	91
El canvi d'actitud d'Anglaterra, al «Manchester Guardian»	92
Fa marxa endarrera Itàlia?, a «Gazzetta del Popolo»	93
El neopaganisme al tercer Reich	94
La divinitat del poder del Mikado, a «The Observer»	95
Una «Biblia Germànica», al «Daily Telegraph»	96
Balanç polític i diplomàtic, al «Pester Lloyd» i altres periòdics,	179
Les veritables raons de la guerra a l'Àfrica oriental, a «New Statesman and Nation»	185
Teoria antimalthusiana	185
El règim feixista davant de la reforma agrària, a «L'Osservatore Romano»	186
La ruptura entre Rússia i Uruguai, a «Neue Zürcher Zeitung»	188
Les Heis Roosevelt i el Tribunal Suprem, a «New York Times»	189
Kipling, l'escriptor més llegit del món, a «Daily Mail»	189
Per què Jordi V fou un gran rei?, a «Daily Herald»	189
Eduard VIII, a «Daily Herald»	191
La guerra d'Abissínia i els diaris antics	274
El Japó s'arma, a «The Economist»	278
La Conferència naval fracassa, al «Daily Telegraph»	279
La palpitant qüestió de les colònies, a «La Tribuna» i altres	280
Els disturbis nacionalistes de Síria, a «L'Aube»	282
La motorització de l'exèrcit japonès, a «Asahi»	283
El pacte franco-soviètic, a «Deutsche Diplomatische und Politische Korrespondenz»	284
El rearmament d'Anglaterra, a «Manchester Guardian» ...	285
Una silueta d'Eduard Herriot, a «Journal de Genève» ...	286
L'empobriment a Ginebra	366
Un comentari a la revolta militar del Japó, a «Journal de Genève»	368

<i>El darrer film de Charlot</i> , a «Journal de Genève»	369
<i>La denúncia alemanya del Pacte de Locarno</i> , a «News Chronicle» i altres	370
<i>L'economia i les finances als països de dictadura</i> , a «Der Deutsche Volkswirt»	376
<i>Les eleccions espanyoles</i> , a «L'Aube» i altres	380
<i>Les causes de les derrotes etiòpiques</i> , a «Völkischer Beobachter»	381
<i>El que resta del tractat de pau</i> , a «Daily Mail»	382
<i>El balanç de la darrera legislatura francesa</i> , a «Journal de Genève»	467
<i>Maurois i la manca de documentació</i> , a «L'Illustration» ...	469
<i>Grècia ha trobat un home</i> , a «Journal de Genève»	469
<i>Les inquietuds franceses</i> , a «L'Illustration»	471
<i>El cas Tardieu</i>	472
<i>Altra vegada el fantasma de la guerra?</i> , a «Kölnische Zeitung» i altres	473
<i>La lluita contra la crisi</i> , a «Journal de Genève»	477
<i>La importància estratègica de Renània</i> , a «Krasnaia Zvezda»	478
<i>La remilitarització d'Àustria</i> , a «Wiener Tag»	479
<i>L'acabament de la guerra italo-etiòpica</i> , a «News Chronicle» i altres	562

Fills de S. Ribalta

FABRICANTS DE PIANOS

(Casa fundada el 1878)

S. Pau, 83 - BARCELONA - Telèf. 11180

10 models de 88 notes, de construcció depurada i esplèndida sonoritat

CATALEG A DISPOSICIO

Vendes a terminis

Canvis i reparacions

PIANOS DE LLOGUER

BANC VITALICI D'ESPANYA

Companyia anònima d'assegurances
fundada el 1880

Domicili social:

Rambla de Catalunya, 18
BARCELONA

	Pessetes
Capital subscrit	15.000.000'--
Capital desembossat	7.500.000'--
Capital de garantia	159.650.535'06

Assegurances Vida i Transports

Capitals assegurats en vigor a fi del 1934	478.735.557'28
Primes recaptades el 1934	26.092.380'62
Sumes pagades als assegurats des de la seva fundació	235.451.176'49

Sucursal a MADRID: Alcalà, 25

Delegacions a totes les capitals de província
Agències a totes les poblacions d'importància

Biblioteca de "La Paraula Cristiana"

Sèrie A

Francis Jammes: **El llibre de Sant Josep**. Traducció de J. F. Ràfols
5'00 ptes.

Joaquim M. de Nadal: **Per les terres de Crist**. Pròleg de F. Cambó
7'00 ptes.

Pere Voltes C. M. F.: **El Sionisme**. Dos volums . . . 10'00 ptes.

Joaquim Ruyra: **La Còbra**. Poesies 5'00 ptes.

Sèrie B

Preu especial als nostres subscriptors 3'50 ptes.

Lactanci: **La mort dels perseguïdors - Martiris**. Pròleg, versió i notes de Fra. Xavier d'Olot, caputxí 5'00 ptes.

*la gran marca
nacional*

**HISPANO
OLIVETTI**

*es la màquina dels que
saben el que compren*

Uriartril Dr. Grau

Artritis - Reuma - Gota

Es el millor dissolvent del àcid úric

HIDROLITINES Dr. GRAU

INCOMPARABLE AIGUA DE TAULA

El seu ús en els àpats, facilita la digestió i constitueix
una suprema delectança

Cuidi la seva salut

adquirint sempre productes de màxima garantia

Es un producte Dr. Grau